

M41

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 7

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

941

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
KONWERSJA POŻYCZEK DOLAROWYCH— ST. ŻUROWSKI	411	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE Ustawodawstwo morskie w roku 1936—L. Życie gospodarcze W. M. Gdańska w 1936 r.—Z. Rogoziński	428
KRONIKA GOSPODARCZA:		POCZTA I TELEGRAF	433
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	414	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	433
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	416	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	433
PRZEMYSŁ METALOWY I MASZYNOWY Eksport przemysłu metalowo-przetwórczego w roku 1936—Z. Leh.	418	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
ROLNICTWO	419	PODATKI I OPŁATY	434
HANDEL:		PIENIĄDZ I KREDYT	434
TRAKTATY I KONWENCJE Clearing polsko-palestyński — Dr T. Nieduszyński	420	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	436
HANDEL ZAGRANICZNY Import surowców zamorskich do Polski — Kazimierz Jeziorański	421	Z BANKU POLSKIEGO	437
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	423	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
RYNEK AKCYJNY	424	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	425	OGÓLNE	438
KOMUNIKACJA I TRANSPORT Redukcja ulg taryfowych na eksport drewna — N. K.	426	ANGLIA	439
		WŁOCHY	440
		RUMUNIA	440
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	441
		BIBLIOGRAFIA	442

KONWERSJA POŻYCZEK DOLAROWYCH

PISZĄC w zesz. 10 tyg. „Polska Gospodarcza” o zagadnieniu obsługi polskich dolarowych pożyczek zagranicznych, zaznaczyliśmy, iż „do chwili ogłoszenia przez Rząd warunków, na jakich pragnie on zaproponować posiadaczom krajowym konwersję obligacji dolarowych na papier złotowy, trudno—z natury rzeczy—jest cokolwiek pisać o tym odcinku zagadnienia polskich zagranicznych pożyczek dolarowych”. Obecnie warunki propozycji Rządu są już znane, można więc do tej sprawy powrócić.

Pierwsze ujęcie warunków tej propozycji zawierała deklaracja, złożona przez Pana Wicepremiera Kwiatkowskiego w Senacie dn. 12 b. m. Deklaracja ta stwierdzała m. in., co następuje:

„Oprócz alternatyw tymczasowej obsługi pożyczek dolarowych, zaoferowanych w New-Yorku, Rząd opracowuje obecnie nową alternatywę. Mianowicie, w naj-

bliższych dniach Rząd wnieśnie do Izb projekt ustawy, upoważniającej Ministra Skarbu do emisji nowych złotych obligacji, oprocentowanych na $4\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym, z terminem amortyzacji stosunkowo niedługim, gdyż nie przekraczającym 25 lat, a przeznaczonych na dobrowolną konwersję zagranicznych pożyczek dolarowych. Kurs wymiany obligacji dolarowych w stosunku do pożyczki stabilizacyjnej, posiadającej klauzulę wielowalutową, będzie ustalony według kursu waluty najmniej zdeprecjonowanej, a zatem najbardziej korzystnej dla posiadaczy. W obecnej chwili walutą taką jest gulden holenderski, którego kurs zapewniałby posiadaczom pożyczki stabilizacyjnej przeliczenie ich papierów na złote w stosunku ok. zł 7 za 1 dolara. W stosunku zaś do innych pożyczek dolarowych przy wymianie zastosowany zostanie kurs dolara obiegowego. Poza tym

uwzględnione zostaną premie wykupu, z warunkowane w niektórych pożyczkach, jak np.: stabilizacyjnej—wykup po 103 za 100, a w dillonowskiej—po 105 za 100.

Sądzę, że deklaracja ta zostanie przyjęta z zadowoleniem przez posiadaczy tego typu pożyczek, wskazując, że w ramach realnego układu stosunków—Skarb Państwa pragnie jak najskrupulatniej wywiązać się ze swych obowiązków”.

Obietnica złożona przez Pana Wicepremiera wniesienia projektu ustawy została szybko urzeczywistniona, gdyż już nazajutrz po deklaracji Rada Ministrów uchwaliła projekt rządowy ustawy „o konwersji i zamianie obligacji pożyczek państwowych, samorządowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa, wypuszczonych w walutach obcych”¹⁾. Projekt przewiduje, iż obligacje pożyczek państwowych, wypuszczonych w walutach obcych, będą na żądanie posiadaczy skontwertowane na obligacje państwowej pożyczki wewnętrznej. Obligacje zaś pożyczek samorządowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa, wypuszczonych w walutach obcych, będą na żądanie posiadaczy zamienione przez Skarb Państwa na obligacje państwowej pożyczki wewnętrznej. Pożyczki, jakie będą objęte konwersją i zamianą, termin rozpoczęcia i czas trwania konwersji i zamiany oraz warunki, na jakich konwersja i zamiana będą zaoferowane posiadaczom obligacji poszczególnych pożyczek, ustali Minister Skarbu w drodze rozporządzenia. Tyle zawiera art. 1 projektu ustawy. Rozpatrzmy te postanowienia.

Rzeczą przede wszystkim rzucającą się w oczy każdemu czytającemu projekt rządowy jest bardzo dobitne podkreślenie dobrowolnego charakteru całej projektowanej operacji. Art. 1 przewiduje dwa odcienie całej operacji: w pierwszym swoim ustępie mówi o „konwersji”, a w następnym o „zamianie” obligacji. Rozróżnienie to jest całkiem zrozumiałe. O konwersji bowiem można mówić jedynie przy obligacjach, których charakter nie ulegnie zmianie. Dotyczy to pożyczek państwowych. Tam zaś, gdzie w grę wchodzi pożyczki np. samorządowe, tam musi być mowa o „zamianie” na papier państwowy. Nawiasem dodamy, iż posiadacze pożyczek samorządowych zrobią na zamianie najlepszy interes. Otrzymają bowiem za papier, wystawiony przez samorządy, al pari papier państwowy, a więc papier „wyższego rzędu”. Charakterystyczne jest, iż po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy giełda zareagowała najsilniej zwyżką kursów 2 pożyczek samorządowych, a mianowicie: śląskiej i warszawskiej.

A teraz nasuwa się pytanie: jakie to pożyczki pragnie Rząd objąć swoją propozycją? Odpowiedź znajdujemy w uzasadnieniu do projektu ustawy, gdzie wyraźnie jest powiedziane, iż Rząd zamierza objąć konwersją 6% pożyczkę dolarową z 1920 r., 8% pożyczkę z 1925 r. (tzw. pożyczkę Dillonowską), 7% pożyczkę stabilizacyjną z 1927 r., 7% pożyczkę dolarową woj. śląskiej z 1928 r. i 7% pożyczkę dolarową m. st. Warszawy z 1928 r. Ponadto po tym wyliczeniu pożyczek znajduje się w uzasadnieniu zdanie, iż „w przyszłości oferta konwersji może być rozciągnięta na inne pożyczki”.

Zdanie powyższe wywołało pewne nieporozumienie i niepokoje w prasie—tak, że Ministerstwo Skarbu widziało się zmuszone specjalnym komunikatem wyjaśnić

znaczenie tego zdania i uspokoić nieuzasadnione obawy. Zdaniem naszym, były one od razu zupełnie bezpodstawne. Wiadomo bowiem, iż propozycja rządowa konwersji jest następstwem porozumienia, zawartego przez Prof. A. Krzyżanowskiego w New-Yorku i ogłoszonego w prasie dn. 24/II 1937 r., czyli że w konsekwencji odnosić się może jedynie do emisji, objętych tym porozumieniem. Bo przecież jedynym założeniem koncepcji konwersyjnej była chęć ułatwienia wyjścia z ciężkiej sytuacji polskim posiadaczom zagranicznych pożyczek dolarowych. Intencję tę najbardziej wyraził Rząd w swoim uzasadnieniu, mówiąc, iż w wytworzonej obecnie sytuacji polscy posiadacze pożyczek dolarowych są zależni i podpadają pod układy, przeprowadzane z wierzycielami zagranicznymi, co dla nich może być niewygodne. Rząd pragnie otrzymać możliwość zamiany istniejącego stosunku prawnego na nowy, uniezależniony od ofert, składanych posiadaczom zagranicznym, lub od układów, które mogą być w przyszłości zawarte z zagranicą. W ten sposób każdy posiadacz może bądź pozostać przy istniejącym bloku pożyczek zagranicznych, podporządkowując się pod oferowane wierzycielom zagranicznym reguły obsługi, bądź też odłączyć się od tego bloku i wejść do bloku państwowych pożyczek wewnętrznych, nawiązując tym samym bezpośredni, niezależny od zagranicy stosunek do Skarbu Państwa. Wydaje nam się, że chyba nic nie można dodać do tego sprecyzowania rozmiarów i zakresu projektowanej operacji. Tym dziwniejsze, że mogły na tym tle w ogóle zaistnieć jakieś nieporozumienia.

Art. 2 projektu ustawy postanawia, iż upoważnia się Ministra Skarbu do wypuszczenia na cele, wymienione w art. 1, wewnętrznej pożyczki państwowej w obligacjach na okaziciela, opiekujących na złote i oprocentowanych w wysokości 4½% w stosunku rocznym. (4½% Wewnętrzna Pożyczka Państwowa 1937 r.). Wysokość emisji pożyczki ustali Minister Skarbu w drodze rozporządzenia stosownie do ilości obligacji, zgłoszonych do konwersji i zamiany.

Jeżeli chodzi o art. 2, to jedynym novum charakterystycznym jest właśnie odesłanie wysokości emisji do rozporządzenia Ministra Skarbu. Tego rodzaju ujęcie sprawy okazało się jednak konieczne, nie wiadomo bowiem, ilu posiadaczy skorzysta z propozycji Rządu, i jaka ilość obligacji zostanie zgłoszona do konwersji, bez dokładnej zaś znajomości tego podstawowego elementu nie podobna określić wysokości emisji nowej pożyczki.

Następne artykuły projektu ustawy postanawiają, iż kapitał i odsetki 4½% Wewnętrznej Pożyczki Państwowej 1937 r. zabezpiecza się całym ruchomym i nieruchomym majątkiem Państwa. Że obligacje tej nowej pożyczki—oraz przychody od tych obligacji—wolne są od wszelkich podatków i danin państwowych oraz samorządowych, jak również, że obligacje te mają wszelkie prawa papierów pupilarnych i mogą być używane do lokowania kapitałów osób, pozostających pod opieką i kuratelą, jako też kapitałów fundacyjnych, kościelnych, korporacyj publicznych, kaucyj cywilnych i wojskowych.

Powyższe postanowienia są przywilejami, którymi obdarzone są zawsze papiery państwowe. Nie nasuwają one żadnych specjalnych uwag, potwierdzają jedynie nasze poprzednie twierdzenie, iż specjalnie dobry interes na konwersji zrobią posiadacze obligacji pożyczek samorządowych, otrzymując w zamian za nie papier

¹⁾ Projekt ustawy został już, z pewnymi poprawkami, przyjęty w dn. 19 b. m. przez Komisję Budżetową Sejmu.

„wyższego gatunku”, obdarzony szeregiem specjalnych przywilejów.

Bardzo istotne natomiast dla konstrukcji pożyczki postanowienia zawiera art. 6 projektu ustawy. Głosi on mianowicie, iż spłata 4½% Wewnętrznej Pożyczki Państwowej 1937 r. nastąpi najpóźniej w ciągu 25 lat od daty jej wypuszczenia przez częściowe umarzenie 2 razy do roku w drodze losowania obligacyj lub ich skupu z wolnej ręki.

Nowa pożyczka ma być więc papierem 25-letnim. Trzeba bezstronnie przyznać, że jest to okres dobry. Nie zbyt długi, a jednak już papier długoterminowy, co z punktu widzenia polityki emisyjnej Państwa jest objawem dodatnim. Nowa pożyczka jest więc doskonałym typem papieru lokacyjnego. Dlatego ten, kto szuka lokaty pewnej, a zatem spokojnej, będzie miał w nowej pożyczce pierwszorzędny obiekt. Toteż o kurs notowań tego papieru na giełdzie można być zupełnie spokojny. Jest to papier zdrowy, który operację konwersyjną ma już poza sobą, oprocentowany na poziomie listów zastawnych—jednym słowem jest papierem, dającym posiadaczowi pełną gwarancję.

Art. 7 mówi, iż obligacje 4½% Wewn. Pożyczki Państw. 1937 r. ulegają przedawnieniu po upływie 20 lat od dnia wylosowania ich do umorzenia, kupony zaś od obligacyj—po upływie 5 lat od dnia ich płatności.

W dalszym ciągu, w art. 8 projekt ustawy przewiduje, iż wszystkie inne warunki pożyczki oraz warunki jej wypuszczenia, w szczególności termin płatności kuponów, plan umorzenia i wysokość odcinków obligacyj oraz termin jej wypuszczenia—ustali Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

Art. 9 upoważnia Ministra Skarbu do przeprowadzenia rozrachunku z dłużnikami z tytułu przejęcia przez Skarb Państwa ich obligacyj, zamienionych na podstawie tej ustawy na obligacje 4½% Wewnętrznej Pożyczki Państwowej 1937 r., jak również z tytułu obligów Skarbu Państwa, wypuszczonych na podstawie art. 10 tejże ustawy.

Artykuł 10 bowiem zawiera upoważnienie dla Ministra Skarbu do wypuszczenia długoterminowych obligów Skarbu Państwa, przeznaczonych na zamianę—na żądanie posiadacza—kuponów od wypuszczonych w walutach obcych pożyczek państwowych, samorządowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa, które bądź nie będą objęte konwersją i zamianą, bądź nie będą zgłoszone do konwersji i zamiany, jak również do ustalenia warunków wypuszczenia tych obligów.

Jeżeli chodzi o art. 9, to treść jego jest zupełnie jasna i zrozumiała. W konsekwencji bowiem przyjęcia przez Skarb Państwa do zamiany na nowy papier państwowy zagranicznych obligacyj związków samorządowych (Śląsk, Warszawa) względnie innych obligacyj, gwarantowanych przez Skarb Państwa, konieczne będzie przeprowadzenie z tego tytułu rozrachunku między Skarbem Państwa a dłużnikami.

Co się zaś tyczy art. 10, to przypomnieć należy, iż porozumieniem z dn. 24/II 1937 r. przewiduje przecież możliwość wymiany zapadających 3 kuponów najbliższych na nowe 3% 20-letnie obligi Rządu Polskiego. Toteż art. 10 upoważnia Ministra Skarbu do emisji

tych właśnie obligów na cele pokrywania obsługi 3 kuponów, objętych porozumieniem, przeprowadzonym przez Prof. Krzyżanowskiego. Wysokość emisji tych nowych obligów uzależniona jest od okresu czasu, na jaki propozycja tego rodzaju obsługi kuponów od obligacyj zagranicznych pożyczek w przyszłości będzie rozciągnięta, oraz od ilości zgłoszeń. W każdym razie wysokość emisji tych zobowiązań nie może przekroczyć wartości nominalnej kuponów, płatnych w ciągu okresu, w którym porozumienie będzie obowiązywać Rząd Polski.

Art. 11 projektu ustawy mówi, iż upoważnia się Ministra Skarbu do przedłużenia okresu spłat, obniżenia oprocentowania i określenia innych warunków zobowiązań związków samorządowych z tytułu pożyczek, zabezpieczających „8% Gwarantowane Złote Obligacje Komunalne Banku Gospodarstwa Krajowego w Polsce z 1935 r.” (Guaranteed and Municipally Secured 8% Sinking Fund Gold Bonds of the National Economic Bank, Poland 1925) oraz „Gwarantowane i zabezpieczone 8% Amortyzowane Złote Obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego w Polsce z 1926 r.” (National Economic Bank Poland, Guaranteed and Secured 8% Sinking Fund Gold Bonds 1926). Obligacje te nie będą objęte zamianą, przewidzianą w art. 1 projektu ustawy.

Odnosnie art. 11 należy zaznaczyć, iż jednym z rezultatów pobytu Prof. Krzyżanowskiego w Stanach Zjedn. Am. jest również przeprowadzenie rozmów na temat rewizji warunków pożyczki tzw. ullenowskiej. W porozumieniu z wierzycielami amerykańskimi przewidziane jest zawarcie nowej umowy przez Bank Gospodarstwa Krajowego z firmą „Ullen and Co.”. Przez zawarcie nowej umowy obniży się wydatnie odsetki, płacone przez B. G. K. od obligacyj, wydanych firmie „Ullen and Co.”, oraz znacznie przedłuży się okres spłaty kapitału. Ulgi te przypadną w ostatecznym rezultacie samorządom, które swego czasu otrzymały kredyt w B. G. K. z sum, uzyskanych przez Bank z emisji jego obligacyj, uplasowanej w firmie „Ullen and Co.”. W wyniku przeprowadzonej obecnie zmiany warunków pożyczki zajdzie konieczność dostosowania do nowego stanu rzeczy spłaty zobowiązań samorządów z tytułu zaciągniętych pożyczek.

* * *

Tak przedstawia się projekt ustawy, rozpatrywany obecnie przez Izby Ustawodawcze.

Należy stwierdzić, iż projekt stara się w sposób jak najbardziej korzystny rozwiązać sytuację polskich posiadaczy zagranicznych pożyczek dolarowych. Rząd oferuje pełne rozwiązanie obecnego stanu rzeczy. Warunki swojej oferty Rząd dobrze rozważył i ocenił—zarówno biorąc pod uwagę kursy nabycia przez polskich posiadaczy obligacyj dolarowych, jako też i możliwości płatnicze Państwa na przyszłość. Wydaje nam się, że ci posiadacze obligacyj dolarowych, którzy skorzystają z oferty Rządu, nie wyjdą na tym źle. Dostaną papier dobry i będą mieć pewność, że wszelkie przemiany i wstrząsy mają już poza sobą.

St. Żurowski

KRONIKA GOSPODARCZA

WYNIK KONKURSU NA TEMAT „ZADANIA GOSPODARCZE I SPOŁECZNE P. K. O.”.—W dn. 10 marca b. r. odbyło się w Warszawie zebranie Stowarzyszenia Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych, na którym ogłoszony został wynik konkursu Poczтовой Kasy Oszczędności na temat „Zadania gospodarcze i społeczne P. K. O.”. W zebraniu, jako goście, wzięli udział PP.: Prezes P. K. O. Dr Henryk Gruber, Wiceprezes P. K. O. Kazimierz Strzegocki, przedstawiciele banków państwowych i prywatnych oraz prasy.

Na konkurs nadesłano 29 artykułów, przyznano zaś nagród 13. Nagrodę w kwocie zł 1 tys. otrzymał P. Dr Adolf Atlas za artykuł: „Akumulacja oszczędności i polityka lokacyjna”, ogłoszony w mies. „Bank”.

Trzy nagrody po zł 500 przyznano PP.: Konstantemu Wiczkowskiemu za artykuł, umieszczony w „Gazecie Polskiej”, Dr Leonowi Oberlenderowi („Czas”) i Dr Stefanowi Zurowskiemu („Polska Gospodarcza”). Trzy nagrody po zł 300 otrzymali PP.: Witold Ptaszyński („Gospodarka Narodowa”), Marian Grzegorzczak („Goniec Warszawski”), Abraham Weiss („Codzienna Gazeta Handlowa”). Sześć nagród po zł 100 rozdzielono, jak następuje—PP.: Dr. Karol Krzetuski („Kupiec Polski”), Dr Roman Battaglia („Gazeta Gdańska”), Władysław Nowiński („Nowiny”), Inż. Zygmunt Gołędzinowski („Głos Wągrowiecki”), Anzelm Górywoda („Urządnik Polski”), Aleksander Zambrzycki („Codzienna Gazeta Handlowa”).

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU

Dn. 16 marca b. r. na posiedzeniu Sejmu przez I czytanie przeszły następujące rządowe projekty ustaw: o konwersji i zamianie obligacji pożyczek państwowych, samorządowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa, wypuszczonych w walutach obcych, o sprzedaży gruntu państwowego na st. kolejowej w Sarnach oraz o zmianie ustawy o opodatkowaniu olejów mineralnych. Następnie, przeszły przez I czytanie 2 projekty ustaw, złożone przez posłów: Pos. Tomaszewicz o zmianie ustawy z dn. 28/III 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym oraz Pos. Jabłońskiego w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie o notariacie.

Z kolei, w sprawozdaniu Komisji Pracy, Sejm w obu czytaniach przyjął z poprawkami Komisji rządowy projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami w przemyśle i handlu wraz z poprawką Pos. Madeyskiego, na którą Rząd wyraził zgodę. Referował Pos. Gdula. Następnie, w sprawozdaniu Komisji Pracy, Sejm przyjął rządowy projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 22/III 1933 r. o przeznaczeniu wpływów z kar pieniężnych na akcję kulturalno-oświatową i opiekuńczą na rzecz robotników. Referował Pos. Waszkiewicz.

W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Kaczkowski referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o rządowym projekcie ustawy w sprawie zmiany ustawy z dn. 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Po dyskusji Sejm powziął uchwałę o odesłaniu tego projektu ustawy z powrotem do Komisji dla przedstawienia nowego sprawozdania. W sprawozdaniu tejże Komisji został natomiast przyjęty w obu czytaniach rządowy projekt ustawy w sprawie zakończenia akcji oddłużenia związków samorządowych. Referował Pos. Świątopełk-Mirski.

Następnie, w sprawozdaniach Komisji Prawniczej, w obu czytaniach Sejm przyjął następujące rządowe projekty ustaw: 1) o likwidacji mienia osób nieobecnych i zaginionych, znajdujących się na obszarze m. st. Warszawy oraz województw śródkowych i wschodnich (referował Pos. Olszewski), 2) o dobrach skonfiskowanych przez b. rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość i będących w posiadaniu związków samorządowych (referował Pos. Kroeb), dalej, projekt ustawy, złożony przez Pos. Hylę, o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku z przebudową ustroju rolnego lub splatami rodzinnymi w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie (referował Poseł-wnioskodawca).

Dalej, w sprawozdaniu Komisji Spraw Zagranicznych, przyjęte zostały 2 rządowe projekty ustaw o ratyfikacji: układu między Polską i Szwajcarią, dotyczącego likwidacji sum, wpłaconych do odnośnych instytucji kompensacyjnych na rzecz wierzycieli polskich i szwaj-

carskich z dn. 19/XI 1936 r. (referował Pos. Wagner) oraz porozumienia między Polską i W. Brytanią o pewnych zmianach w umowie handlowej między Polską i W. Brytanią i Półn. Irlandią z dn. 27/II 1935 r. (referował Pos. Choński-Dzieduszycki). Następnie, Pos. Długosz referował w sprawozdaniu Komisji Administracyjno-Samorządowej projekt ustawy, wniesiony przez Pos. Żyborzkiego, o przyznaniu gminom uprawnienia do wycieru kominów. Po dyskusji projekt ten został odesłany do Komisji dla ponownego przepracowania.

Następnie, w sprawozdaniu Komisji Rolnej, Sejm w obu czytaniach przyjął 2 rządowe projekty ustaw: o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/VIII 1937 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (oba w referacie Pos. Boładzia)—z poprawką rządową do pierwszego projektu.

Przy tej sposobności zabrał głos Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. Poniatowski, który podniósł, iż koszty badania zwierząt i mięsa nie powinny być źródłem nieuzasadnionego dochodu, jak to się dzieje w niektórych miastach i samorządach powiatowych. Jest to niecelowe, gdyż podnosi ceny mięsa. Zadaniem polityki rządowej w odniesieniu do cen mięsa jest dążyć, aby było ono po godziwej cenie dostarczane konsumentowi z wyeliminowaniem zbytecznych kosztów pośrednictwa i dodatkowych. To jest przyczyną, iż Rząd występuje za utrzymaniem pierwotnego tekstu art. 10 projektowanej ustawy.

Następnie, w sprawozdaniu Komisji Rolnej, Sejm przyjął w obu czytaniach projekt ustawy, złożony przez Pos. Terszakowca, w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1927 r. o prawie łowieckim (referował Pos. Bartzak)—ze zmianami Komisji.

Z kolei, Pos. Kozicki referował sprawozdanie Komisji Przemysłowo-Handlowej o rządowym projekcie ustawy o obrocie olejem skalnym. Ustawa została w obu czytaniach przyjęta. W dalszym ciągu Pos. Martynowski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy, wniesionym przez Pos. Tomaszewicza, w sprawie zmiany ustawy z dn. 24/III 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli. Ten projekt ustawy został w obu czytaniach przyjęty. W końcu Pos. Wojnar-Byczyński referował sprawozdanie Komisji Zdrowia i Opieki Społecznej o projektach ustaw, złożonych przez Posłów: Łobodzińskiego—w przedmiocie zmiany niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia inwalidzkiego, oraz Kozubskiego—w sprawie zmiany ustawy z dn. 17/III 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim. Komisja na podstawie tych projektów przedstawiła Sejmowi łączny projekt ustawy, który Sejm w obu czytaniach przyjął. W debacie zabrał głos Pan Minister M. Zyndram-Kościałkowski, który podkreślił, że z pierwszą chwilą, gdy zarysowała się pewna poprawa gospodarcza w kraju—ślusne postulaty inwalidów wojennych znajdują w ramach skromnych możliwości budżetowych zaspokojenie. Jednocześnie Sejm przyjął 2 rezolucje: jedną—wzywającą

Rząd do usprawnienia działalności urzędów państwowych, wykonywujących ustawę o zaopatrzeniu inwalidów wojennych—przez powzięcie decyzji w kierunku całkowitego powierzenia tej funkcji Ministerstwu Opieki Społecznej, oraz drugą—o poddaniu rewizji zaliczenia miejscowości do klas zgodnie z art. 17, ust. 2 ustawy z dn. 17/III 1932 r.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU

Dn. 12 marca b. r. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Heiman-Jarecki referował preliminarz budżetowy Długów Państwowych.

W ogólnej sumie długów Państwa—przeszło 1½ miliarda to długi wojenne. Odliczywszy te długi—na dz. 1/I 1937 r. długi państwowe wynoszą na głowę ludności zł 89. Od 1933 r. długi zmniejszyły się o ok. zł ½ mild.—dzięki dewaluacji walut zagranicznych. Od dn. 1/IV 1936 r. do dn. 1/I 1937 r. długi zagraniczne zmniejszyły się dzięki dewaluacji o ok. zł 100 miln. Dochodowość naszych pożyczek państwowych waha się między 9% a 11·25% rocznie, przy czym szereg pożyczek posiada specjalne przywileje, np. są wolne od podatku dochodowego. Wysoka dochodowość pożyczek państwowych jest dużą atrakcją dla lokat, co przeszkadza lokowaniu kapitałów w papierach prywatnych. Niezależnie od długów państwowych—Państwo udziela szereg gwarancyj z różnego tytułu. Na dz. 1/X 1936 r. ogólna suma gwarancyj wynosiła zł 1 733 miln., tj. zwiększyła się o zł 73 miln. Komisja Budżetowa Senatu wyraziła zdanie, że Skarb Państwa winien udzielać gwarancyj z największą oględnością, szczególnie w odniesieniu do przedsiębiorstw prywatnych. Ogólna kwota, preliminowana na obsługę długów—wynosi na rok 1937/38 zł 215 068 563, z czego na długi wewnętrzne przeznaczają się zł 96 605 117, na długi zaś zagraniczne zł 108 073 549. W dziale pożyczek zagranicznych obsługa długów wykazuje zwiększenie o zł 11 miln., w dziale zaś długów wewnętrznych—o zł 25·5 miln. W tych kwotach mieści się już obsługa I transzy pożyczki francuskiej w kwocie ok. zł 8 750 tys. oraz obsługa biletów skarbowych w kwocie zł 6 miln. Referent przypomina, że w ub. r. Komisja wyraziła życzenie, aby wszystkie długi państwowe, łącznie z długami przedsiębiorstw, monopolów i funduszy—były skoncentrowane w jednym wydziale Ministerstwa. Dotychczas sprawa ta, mimo zasadniczej zgody Rządu—nie została załatwiona. Komisja ponawia ten swój postulat.

Następnie, Sen. Decykiewicz referował budżet emerytur i zaopatrzeń. Wynosi on zł 168 100 tys., z czego na emerytury cywilne idzie kwota zł 119 950 tys., na emerytury wojskowe—zł 43 790 tys. Dochody tej części budżetu wynoszą zł 40 718 tys.

Dalej, Sen. Lewandowski referował preliminarz budżetowy rent inwalidzkich i pensyj.

Ogólne wydatki tego działu wynoszą zł 100 500 tys., z czego renty inwalidzkie wynoszą zł 94 020 tys. W sprawie kapitalizacji rent Komisja Budżetowa zajęła stanowisko, iż należałoby ją rozszerzyć, a przez to umożliwić inwalidom zakładanie własnych warsztatów pracy. Z punktu widzenia gospodarczego będzie to bardzo pożądane.

Następnie, Sen. Rdułtowski referował preliminarz budżetowy monopolów. Monopole ogółem mają wpłacić do Skarbu Państwa zł 631 460 tys. Stanowi to ok. 30% dochodów zwyczajnych Państwa, ponad 27% wszystkich dochodów. Kryzys spowodował spadek konsumpcji, co odbiło się na wpłatach monopolów. Na rok 1937/38 przewidywana jest wpłata o zł 36 400 tys. większa niż w ub. r. Obliczenia przeprowadzono b. ostrożnie. Referent omawia działalność monopolów w dziedzinie popierania produkcji krajowej oraz system sprzedaży w monopolach, dochodząc do wniosku, że system koncesyjny jest pożyteczny tylko wtedy, gdy koncesjonariusze osobiście prowadzą przedsiębiorstwo. Mówca zwraca uwagę na spadek konsumpcji w monopolu zapalczanym. Proces ten winien być zahamowany. Ponadto należy ostatecznie uregulować sprawę zapalniczek. Sejm uznał eksport wyrobów monopolowych za niepożądany, a Komisja Senatu podzieliła to stanowisko.

W dyskusji nad budżetem monopolów zabierali głos Senatorowie: Leszczyński, Trockenheim, Śliwiński.

Następnie, Sen. Siedlecki referował preliminarz budżetowy Ministerstwa Skarbu.

Referent omawia rolę Ministra Skarbu w całokształcie gospodarki państwowej. Zwraca uwagę na konieczność potaniania pieniądza, który jest zbyt wysoko oprocentowany w lokatach państwowych, aby mógł pobudzić inicjatywę prywatną. Referent określa preliminowane dochody jako realne. Dochody w budżecie roku bieżącego wykazują za 11 miesięcy następujący odsetek w odniesieniu do całego roku: podatki bezpośrednie dały 99·12%, podatki pośrednie przekroczyły o 5·24% preliminarz, przy czym dochód z podatku od cukru przewyższa o 10·18% preliminarz, wpływy z ceł wykazują niedobór 4·24%, opłaty stemplowe dają nadwyżkę 6·15%, monopole 7·28%, podatek specjalny 15%. Na ogół podatki pośrednie przedstawiają się korzystniej w tym zestawieniu. Referent przypomina, że w początkowym okresie kryzysu sprawy te układały się odwrotnie i wysnuwa z tego wniosek, że optymizm w obliczeniach Ministerstwa Skarbu wydaje się usprawiedliwiony. Zwraca uwagę na fakt narastającej drożyzny, która—zdaniem referenta—mogłaby wypaczyć równowagę budżetową. Dochody ogólne Min. Skarbu przewidziane są w wysokości zł 1 358 779 822.

W dyskusji zabierali głos Senatorowie: Maciejewski i Łucki.

Następnie, referent generalny Sen. Evert zanalizował projekt ustawy skarbowej, który Komisja Budżetowa Senatu uchwaliła w brzmieniu, przyjętym przez Sejm, a tylko w załączniku do ustawy skarbowej, który zawiera wykaz etatów administracji cywilnej—Komisja przyjęła zmianę w resorcie oświaty i zwiększyła liczbę etatów niższych funkcjonariuszów w grupie IX o 10, w grupie X o 35 i w grupie XI o 105. Na dzisiejszym posiedzeniu Rząd wniósł o zwiększenie wydatków zwyczajnych w budżecie Prezydium Rady Ministrów w dziale „Fundusz Kultury Narodowej” (Place) o zł 18 tys., co jest spowodowane przesunięciem stanowiska dyrektora tego Funduszu z IV do III grupy. Zmniejsza to nadwyżkę budżetową do zł 71 223. Komisja Budżetowa uchwaliła 3 rezolucje: w sprawie uzgodnienia ustawy o Kontroli Państwowej z Konstytucją, w sprawie uwzględnienia wydatków na konserwację dróg kołowych w normalnych wydatkach Ministerstwa Komunikacji i wreszcie w sprawie terenu na budowę gmachu Biblioteki Narodowej Józefa Piłsudskiego i konkursu na projekt tego gmachu. Próż tego Sen. Malski wniósł rezolucję w sprawie uregulowania sytuacji prawnej użytkowników tzw. „popówek”.

Następnie zabrał głos Pan Wicepremier i Minister Skarbu E. Kwiatkowski, który naświetlił jeszcze pewne zmiany, jakie prawdopodobnie powstaną w przyszłym roku budżetowym w budżecie długów państwowych, a to w związku z osiągniętym już przez Rząd Polski w Ameryce porozumieniem odnośnie tymczasowej obsługi polskich pożyczek dolarowych.

Prawidłowe budżetowanie wymaga wstawienia do budżetu 100% obsługi tych długów, niezależnie od tego, że faktyczny ciężar obsługi ulegnie pewnej redukcji. Oszczędności tych nie da się obecnie nawet w przybliżeniu ustalić. Są one bowiem zależne od tego, w jakiej mierze i w jakiej formie posiadacze dolarowych pożyczek zagranicznych zainkasują kupony.

Należy nadmienić, że ponadto i w bież. roku budżetowym prawdopodobnie osiągnie się jeszcze pewne oszczędności na obsłudze długów zagranicznych. Chodzi tu mianowicie o kupony już zapadłe, które obywatele polscy zainkasowali już w złotych w 100%, natomiast obywatele zagraniczni będą mogli inkasować dopiero obecnie po układzie i jedynie w zaoferowanej wysokości 35%.

Oprócz alternatyw tymczasowej obsługi pożyczek dolarowych, zaoferowanych w New-Yorku, Rząd opracowuje obecnie nową alternatywę. Mianowicie, w najbliższych dniach Rząd wnieśli do Izby projekt ustawy, upoważniającej Ministra Skarbu do emisji nowych złotych obligacji, oprocentowanych na 4½% w stosunku rocznym z terminem amortyzacji stosunkowo niedługim, gdyż nie przekraczającym 25 lat, a przeznaczonych na dobrowolną konwersję zagranicznych pożyczek dolarowych. Kurs wymiany obligacji dolarowych w stosunku do pożyczki stabilizacyjnej, posiadającej klauzulę wielowalutową, będzie ustalony według kursu waluty najmniej zdeprecjonowanej, a zatem najbardziej korzystnej dla posiadacza. W obecnej chwili walutą taką jest gulden holenderski, którego kurs zapewniłby posiadaczom pożyczki

stabilizacyjnej przerechnowanie ich papierów na złote w stosunku 1 za \$ 1. W stosunku zaś do innych pożyczek dolarowych przy wymianie zastosowany zostanie kurs dolara obiegowego. Poza tym uwzględnione zostaną premie wykupu, zawarunkowane w niektórych pożyczkach, jak np.: stabilizacyjnej—wykup po 103 za 100, a w dillonowskiej—po 105 za 100.

Senat przyjął ustawę skarbową wraz z preliminarzem oraz poprawkami Komisji Budżetowej. Rezolucje Komisji oraz Sen. Malskiego zostały uchwalone.

*

Dn. 17 marca b. r. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Siemiątkowski referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o ograniczeniu obrotu nieruchomościami, powstałymi z parcelacji. Senat ustawę przyjął z poprawkami Komisji Rolnej do tekstu, uchwalonego przez Sejm. W dyskusji udział brali Senatorowie: Rdułtowski, Łucki, Fudakowski, Decykiewicz, Terlikowski, Evert i Kleszczyński.

Przemawiał Pan Minister Poniatowski, który podniósł, że obok gospodarstw, powstałych z parcelacji, i te, które zostały powiększone w drodze parcelacji, objęte są ustawą uchwalaną. Gdy akcja okaże się skuteczna—można będzie pomyśleć o rozszerzeniu jej na dalsze rodzaje gospodarstw. Należy pamiętać, że Państwo nie może już teraz zobowiązywać się do dostarczenia wielkich kredytów na spłaty rodzinne, co byłoby konieczne przy powiększaniu zasięgu niepodzielności gospodarstw. Rząd postępuje ostrożnie, dlatego też, gdy pragnie objąć ustawą gospodarstwa, które w drodze uzupełnienia doszły do gospodarczej samodzielności—nie należy krępować tej inicjatywy. Pan Minister wypowiedział się przeciwko poprawkom mniejszości oraz poprawce Komisji w sprawie skreślenia art. 8.

Następnie, Sen. Bniński referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o przejęciu przez Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej należności i zobowiązań b. Krajowej Komisji dla Włości Rentowych. Senat przyjął tę ustawę bez zmian w brzmieniu sejmowym. Z kolei, Sen. Bisping referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 17/V 1927 r. o państwowych zakładach chowu koni i premiovaniu ogierów. Ustawę tę przyjęto w brzmieniu Sejmowym. Następnie, Sen. M. Malinowski referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. Z małymi zmianami w stosunku do tekstu sejmowego Senat ustawę przyjął oraz 2 rezolucje, poruszające m. in. kwestję zamiany zadłużenia krótkoterminowego na długoterminowe, parcelacji oddłużeniowej i postępowania likwidacyjnego.

W dalszym ciągu posiedzenia Sen. Bobrowski referował sprawozdanie Komisji Społecznej o projekcie ustawy o układach zbiorowych pracy. P. Sen. Bobrowski m. in. podkreślił jako najpilniejsze

zadanie wprowadzenie izb pracy i samorządu w instytucjach społecznych. Senat przyjął ustawę z poprawkami Komisji oraz Sen. Wróblewskiego. Z kolei, Sen. Wierzbicki referował projekt ustawy o zmianie ustawy z dn. 24/III 1933 r. o nadzwyczajnej daninie majątkowej, którą bez zmian przyjęto w brzmieniu sejmowym. Bez zmian w sprawozdaniach Komisji Skarbowej—Senat przyjął 2 projekty ustaw o dodatkowych kredytach na rok 1934/35 i na rok 1936/37 (referowali: Sen. Ehrenkreutz i Sen. Lewandowski).

Następnie, Sen. Kleszczyński referował projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o sprzedaży wyrobów tytoniowych. W dyskusji zabrali głos Senatorowie Łucki i Trockenheim, po czym Senat ustawę przyjął z poprawkami Komisji i poprawką Sen. Łuckiego oraz rezolucję w sprawie utrzymania uprawnień spółdzielni co do sprzedaży tytoniu. Dalej, Sen. Mikłaszewski referował ustawę o zmianie ustawy z dn. 15/III 1933 r. o szkołach akademickich, którą bez zmian przyjęto. Sen. Zbiński referował projekt ustawy o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół dokształcających, przyjętą bez zmian przez Senat.

Dalej, Sen. Jeszke referował ustawę w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1932 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, przyjętą również bez zmian wraz z rezolucją o wstawienie do budżetu na rok 1938/39 kredytu na dalsze 5 etatów sędziowskich. Sen. Rudowski referował ustawę o szkole dla leśnym i polnym, którą bez zmian Senat przyjął. Następnie, Sen. Staniewicz referował ustawę w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14/X 1927 r. o uchyleniu odrębności stanowych. W dyskusji zabrał głos P. Wiceminister Sieczkowski, który wypowiedział się za projektem, przyjętym przez większość Komisji Prawniczej. Przemawiał Sen. Terlikowski po czym Senat przyjął ustawę według wniosków mniejszości oraz rezolucję w kierunku przywrócenia spadkobrania włościan. Po referacie Sen. Łobodyna Senat przyjął ustawę o zmianie granic sądów okręgowych w Jasle i Rzeszowie. Sen. Lachowski referował ustawę (przyjętą następnie bez zmian) o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu nieruchomości państwowych, a mianowicie T-wu Szkoły Dziennikarskiej, miastu Warszawie, Uniwersytetowi Józefa Piłsudskiego i gminie w Mickunach. Sen. Karszo-Siedlewski referował ustawę o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 1/VI 1927 r. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu w Gdyni, którą Senat bez zmian przyjął. Bez zmian, w sprawozdaniu Komisji Gospodarczej, Senat przyjął ustawę o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/XI 1930 r. o bezpieczeństwie statków morskich. W końcu, Sen. Pulnarowicz referował ustawę o zmianie granic miast: Tarnopola, Brodów i Kosowa, przyjętą bez zmian. Głos zabierał Sen. Horbaczewski. Na tymże posiedzeniu Sen. Maciejewski referował jeszcze ustawę o zniesieniu miasta Podgórze i przyłączeniu go do miasta Torunia. Ustawę Senat bez zmian przyjął.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

ZATARG W GÓRNICTWIE WĘGLOWYM.—Skrócenie czasu pracy, jako też podwyżka płac robotniczych w przemyśle węglowym w ub. r. we Francji, a ostatnio w Belgii—spowodowały i w Polsce, za początkowane już w 1935 r., mocne dążenia górników w tym kierunku. Na jesieni 1936 r. Kongres Rad Załogowych wysunął 4 zasadnicze postulaty: 1) uregulowania sprawy urlopów płatnych, 2) sanacji Spółki Brackiej, 3) sprawę skrócenia czasu pracy oraz 4) sprawę płac wozaków pod ziemią oraz robotników dniówkowych na powierzchni.

Dwie pierwsze kwestie zostały załatwione w drodze pertraktacji między związkiem pracodawców i związkami robotniczymi. Co do trzeciej sprawy—to projekt odpowiedniej ustawy, upoważniającej Rząd do skracania czasu pracy w górnictwie węglowym, jest obecnie roz-

patrywany przez Izby Ustawodawcze. Wreszcie, ostatnia sprawa—podwyżki płac wozaków i dniówkarzy—była ostatnio przedmiotem pertraktacji pomiędzy pracodawcami i robotnikami i wskutek niedojścia przy tym do porozumienia oddana została pod przewidziany w takich wypadkach arbitraż Komisji Pojednawczo-Arbitrażowej.

Pomimo że żądania robotnicze były w wydanym przez powyższą komisję dn. 15 b. m. orzeczeniu w znacznym stopniu uwzględnione, to jednak orzeczenie nie zadowolilo delegatów robotniczych i wskutek tego zaprojektowany był strajk, co do którego ostateczną decyzję miał powziąć zwołany na dz. 17 b. m. Kongres Rad Załogowych.

Licząc się z możliwością strajku i mając na względzie pełne zaopatrzenie w węgiel rynku krajowego, Rząd zarządził wstrzymanie wyśylek węgla za granicę, poczynając od dn. 17 b. m.

W międzyczasie wyjaśniło się, że przyczyną niezadowolenia robotników z orzeczenia arbitrażowego było raczej niejasne brzmienie niektórych jego punktów. Po wydaniu więc przez Komisję Pojedynczo-Arbitrażową odpowiednich interpretacji Kongres Rad Zalogowych w dn. 17 b. m. uznał arbitraż za zadowalający, i groźba strajku została zażegnana. Rząd niezwłocznie cofnął w związku z tym rozporządzenie o wstrzymaniu eksportu węgla, które w ten sposób obowiązywało tylko 24 godziny.

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W LUTYM 1937 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w lutym w zakresie produkcji na ogół nie uległa zmianie, gdyż spadek wydobycia odpowiadał mniej więcej jednodniowej produkcji, a więc odpowiadał mniejszej w lutym liczbie dni roboczych, natomiast zbyt węgla na rynku wewnętrznym wykazywał nadal lekką tendencję zwyżkową, eksport zaś węgla — w związku z przejściowym zamknięciem portów — uległ pewnemu zmniejszeniu. Ogólne wydobycie węgla w lutym zmalało o 3·17%, natomiast natężenie produkcji, tj. przeciętne dzienne wydobycie — w związku z mniejszą o 1 liczbą dni roboczych w lutym w porównaniu ze styczniem — utrzymało się na niezmiennym poziomie i wynosiło ok. 124 tys. t. W przemyśle koksierskim produkcja zmalała odpowiednio do mniejszej liczby dni roboczych, ogólny zaś zbyt koksu zmniejszył się tylko bardzo nieznacznie. Podkreślić przy tym należy, że zbyt koksu na rynku wewnętrznym wykazał dalszy wzrost. W przemyśle brykietarskim nastąpiło pewne osłabienie zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu ogólnego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w lutym — według danych tymczasowych — w poszczególnych rejonach ilustruje poniższe zestawienie (w tys. ton):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju ¹⁾	Eksport	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	2 146	1 300	659	486
Dąbrowski	529	349	115	332
Krakowski	186	146	—	116
Razem:	2 861	1 795	774	934
Styczeń 1937	2 982	1 786	838	877
Luty 1936	2 260	1 398	602	1 194

Z zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w lutym zmalało w porównaniu ze styczniem o 121 tys. t, przewyższając jednocześnie o 601 tys. t (26·59%) wydobycie w analogicznym miesiącu 1936 r. Spadek wydobycia nastąpił głównie w rej. śląskim, a w znacznie mniejszym stopniu w rej. dąbrowskim, natomiast wydobycie w rej. krakowskim w lutym utrzymało się na poziomie stycznia. Przeciętne dzienne wydobycie w lutym — przy 23 dniach roboczych — wynosiło ok. 124 tys. t, tj. utrzymało się na poziomie poprzedniego miesiąca.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w lutym w stosunku do stycznia zmalał o 55 tys. t (2·10%). Ponieważ zbyt krajowy wzrósł, a eksport zmalał, przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść zbytu krajowego: w ten sposób udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla wynosił w lutym 69·87%, a eksportu 30·13% (odpowiednie liczby dla stycznia wynosiły: 68·06% i 31·94%).

Zbyt krajowy węgla kamiennego w lutym wzrósł o 9 tys. t, przewyższając o 397 tys. t (28·40%) zbyt w lutym 1936 r.

Udział poszczególnych grup odbiorców w lutym w porównaniu ze styczniem przedstawia się następująco:

	Styczeń		Luty	
	tys. ton	%	tys. ton	%
Przemysł	864	48·38	858	47·80
Koleje żelazne	297	16·63	320	17·83
Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego)	625	34·99	617	34·37
Razem:	1 786	100 00	1 795	100 00

Na wzrost zbytu węgla na rynku wewnętrznym wpłynęło jedynie zwiększenie dostaw węgla dla kolei żelaznych, odbiór bowiem węgla ze strony przemysłu, jak również i na cele opału domowego nieznacznie zmalał. Zapotrzebowanie węgla ze strony przemysłu zmalało o 6 tys. t (0·69%). Do osłabienia odbioru węgla ze strony przemysłu przyczyniło się głównie zmniejszenie dostaw węgla dla przeróbki na koks i brykiety, a w nieco mniejszym stopniu — odbioru węgla ze strony przemysłu

chemicznego oraz cukrowni. Pewną poprawę w zakresie zapotrzebowania węgla zanotowano w przemyśle cementowym i włókienniczym. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazywały na ogół poważniejszych odchyłań w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Eksport¹⁾ węgla kamiennego w lutym w porównaniu ze styczniem zmalał o 64 tys. t (7·64%), pozostając jednak wyższym o 172 tys. t (28·57%) od eksportu w analogicznym miesiącu 1936 r.

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych w miesiącu sprawozdawczym wzrosły o 57 tys. t i wynosiły na dz. 28/II 934 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych w kopalniach węgla kamiennego, wzrosła w lutym o 458, co pozostaje w związku z pomyślnie kształtującą się koniunkturą dla przemysłu węglowego. Jak wynika z poniższego zestawienia, wzrost załogi robotniczej nastąpił w rej. śląskim, natomiast w rej. krakowskim stan załogi robotniczej na kopalniach uległ pewnej redukcji, a w rej. dąbrowskim liczba robotników pozostała prawie niezmienną:

Rejony	Styczeń	Luty
Śląski	47 036	47 528
Dąbrowski	18 088	18 095
Krakowski	6 660	6 619
Razem:	71 784	72 242

Ceny węgla w kraju pozostały niezmienną. Ceny węgla eksportowego fob Gdynia/Gdańsk przy nieco słabszej tendencji utrzymały się na niezmiennym poziomie i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnosląskiego sh 12/- + sh 16/- w zależności od kraju przeznaczenia.

W lutym stawki frachtowe na przewóz węgla przy nieco słabszej tendencji oraz przy zwiększonej podaży tonażu nie wykazywały poważniejszych odchyłań w stosunku do poprzedniego miesiąca. Za statek ok. 3 000 ton płacono — w sh: Sztokholm Göteborg 5/-, Kopenhaga 5/6, Aarhus 5/9, Tromsø 5/9, Oslo 5/-, Bergen 6/3, Drondjem 6/9, Stavanger 6/6, Helsingfors 4/9, Ryga 5/6, Tallinn 5/9, Rouen 8/-, Bordeaux 9/-, Nantes 8/9, Nice 10/9 + 11/-, Amsterdam 6/3 + 6/-, Rotterdam 6/-, Antwerpia 5/6, Alger (Bona), Phillipeville, Sfax/Oran 10/6, Wenecja 10/6, Livorno/Spezia, Genova 8/9, Rio de Janeiro 12/6, Buenos Aires 13/6, porty Jugosławii 10/6.

Produkcja koksu w lutym wynosiła w lutym 143 tys. t, czyli zmalała o 12 tys. t (7·74%). Ogólny zbyt koksu zmalał w stopniu nieco mniejszym, a mianowicie o 6 tys. t (3·51%) i wynosił 165 tys. t. Z ogólnego zbytu koksu na zbyt krajowy przypada 133 tys. t, czyli o 3 tys. t więcej w porównaniu ze styczniem, a na eksport — 32 tys. t, a więc o 9 tys. t mniej. Co się tyczy wzrostu zbytu na rynku wewnętrznym, to spowodowany on został zwiększeniem zapotrzebowania koksu na cele opału domowego, odbiór bowiem koksu ze strony przemysłu nieznacznie zmalał.

Eksport koksu do poszczególnych krajów w lutym w porównaniu ze styczniem ilustruje następujące zestawienie (w tys. ton):

	Styczeń	Luty	Wzrost (+) lub spadek (-)
Szwecja	22	16	- 6
Austria	5	6	+ 1
Włochy	3	3	—
Norwegia	3	—	- 3
W. M. Gdańsk	2	3	+ 1
Inne kraje	6	4	- 2
Razem:	41	32	- 9

Ponieważ produkcja koksu była znacznie mniejsza niż zbyt ogólny przeto zapasy jego w ciągu miesiąca sprawozdawczego zmalały o 22 tys. t i wynosiły na dz. 28/II 40 tys. t. Załoga robotnicza w koksowniach wzrosła o 119 robotników i wynosiła z końcem miesiąca 2 279.

Produkcja brykietów w lutym wynosiła 14 tys. t — wobec 15 tys. t w styczniu, a zatem zmalała o 1 tys. t; w tym samym stosunku spadł ogólny zbyt brykietów, wynosząc 14 tys. t.

Stan załogi robotniczej w brykietowniach w lutym utrzymał się mn. w. na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 185 robotników.

EKSSPORT WĘGŁA KAMIENNEGO W I POŁOWIE MARCA 1937 R. w porównaniu z przeciętną za połowę lutego — przy większej o 1½ liczbie dni roboczych (13 wobec 11½) — wzrósł o 27 tys. t i stanowił 414 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę w okresie I połowy marca, łącznie z węglem okrętowym, wynosiła ok. 32 tys. t, a zatem zmalała w stosunku do przeciętnej wysyłki w lutym o ok. 2 tys. t. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 29 tys. t, a z rej. dąbrowskiego — ok. 3 tys. t.

Wzrost wywozu w I połowie marca dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, skąd wywieziono 374 tys. t, czyli o 44 tys. t więcej, a z rej. dąbrowskiego — 40 tys. t, czyli o 17 tys. t mniej — w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

¹⁾ Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 11/1937, str. 387.

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalni i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalni, na deputaty, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

Na rynku środkowo-europejskie wywieziono w okresie sprawozdawczym o 3 tys. t mniej, przy czym zmalał wywóz zarówno do Austrii jak i do Czechosłowacji.

Wywóz na rynku skandynawskie wzrósł o 29 tys. t do 139 tys. t. Do wzrostu wywozu przyczyniły się zwiększone wysyłki do wszystkich 3 głównych krajów importujących, a mianowicie: Szwecji, Norwegii i Danii. Do Islandii i Finlandii w okresie sprawozdawczym nie eksportowano.

Eksport na rynku zachodnio-europejskie kształtował się w I połowie marca niepomyślnie—głównie wskutek znacznego zmniejszenia wysyłek do Francji. Wprawdzie eksport do Szwajcarii i Holandii wykazał pewien wzrost, jednak zwyżka ta nie zdołała skompensować strat, poniesionych na rynku francuskim. W rezultacie wywóz do tej grupy rynków zmalał o 10 tys. t i stanowił zaledwie 105 tys. t.

Na rynku południowo-europejskie wywieziono 70 tys. t, czyli o 5 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca. Podkreślić przy tym należy, że w okresie sprawozdawczym w tej grupie rynków figurują jedynie Włochy.

Wywóz na rynku pozaeuropejskie w I połowie marca zmalał o 2 tys. t do 20 tys. t.

Wywóz do W. M. Gdańska utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca i stanowił 13 tys. t, natomiast odbiór węgla okrętowego w związku z ogólną poprawą w zakresie eksportu wykazał dość poważną zwyżkę, a mianowicie o 9 tys. t do 38 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w okresie sprawozdawczym w porównaniu z przeciętną za połowę lutego wzrósł o 66 tys. t do 393 tys. t, z czego na Gdynię przypadało 267 tys. t, czyli o 60 tys. t więcej, a na Gdańsk—126 tys. t, a zatem tyleż, co przeciętnie za połowę lutego.

PRZEMYSŁ METALOWY I MASZYNOWY

EKSPORT PRZEMYSŁU

METALOWO-PRZETWÓRCZEGO W ROKU 1936

Rok ubiegły w dziedzinie eksportu artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego nie może być zaliczony do pomyślnych; eksport ten w ogólnym wyniku liczbowym wykazał pewien spadek przy równo-

czesnym silnym wroście importu artykułów metalowych, wywołanym potrzebami inwestycyjnymi w przemyśle oraz zwiększeniem się zapotrzebowania na surowce wobec wzrostu produkcji.

Na niekorzystne warunki eksportu metalowo-przetwórczego, ogólnie biorąc, wpłynęło zaostrzenie restrykcji zarówno w dziedzinie obrotu towarowego, jak i dewizowego na rynkach odbiorczych. Ponadto dewaluacja walut szeregu państw europejskich wywołała również perturbacje i zwiększenie się zdolności konkurencyjnej tych państw przy jednocześnie zaobserwowanym spadku cen za granicą na wyroby metalowe. Należy nadmienić, iż w niektórych przedsiębiorstwach krajowych, idących po linii najmniejszego oporu, zaznaczyła się szkodliwa tendencja hamowania eksportu w wyniku możliwości zwiększenia zbytu towarów na rynku wewnętrznym. Tego rodzaju objawom przeciwdziała na ogół w przemyśle akcja utrzymania prężności eksportu—w zrozumieniu, iż dorobek kilkuletniej wytężonej pracy i nakładów finansowych w zdobywaniu rynków zagranicznych zbytu nie może być marnowany w okresie poprawiającej się koniunktury na rynku wewnętrznym.

Ze względu na to, że artykuły metalowo-przetwórcze wytwarzane są nie tylko przez fabryki, lecz również i przez huty, jako organizacja branżowa zajmuje się tym eksportem—poza Polskim Związkiem Przemysłowców Metalowych—również Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych, i część wyrobów metalowo-przetwórczych objęta jest planem eksportowym hutniczym.

Rozpatrując kształtowanie się tego wywozu, opierać się będziemy na danych statystycznych Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, dotyczących eksportu artykułów, korzystających ze zwrotu cła, oraz na podstawie zestawienia wywozu wyrobów metalowo-przetwórczych z danych Gł. Urz. St., który nie ujmuje oddzielnie wyników liczbowych eksportu artykułów metalowo-przetwórczych i hutniczych, lecz grupuje je razem.

Ekspert ogólny artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego—na podstawie danych Gł. Urzędu Statyst.—wyniósł w 1936 r. ok. 217 474 q wartości ok. zł 23 744 tys.—wobec ok. 347 155 q wartości ok. zł 29 814 tys. w 1935 r. Import zaś tych artykułów wynosił w 1936 r. ok. 5 082 124 q wartości ok. zł 250 867 tys., a w 1935 r.—ok. 4 070 963 q wartości ok. zł 199 986 tys.

Kształtowanie się wywozu artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego, korzystających ze zwrotu cła, obrazuje poniższe zestawienie (na podstawie danych Pol. Zw. Przemysł. Metalowych):

T o w a r	1 9 3 5		1 9 3 6		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1936 r. w stos. do 1935 r.	
	q	zł	q	zł	q	zł
Wyroby ze stali szlachetnej	247	139 328	137	16 179	— 110	— 123 149
Błacha, pokryta cynkiem	48 954	1 923 599	24 754	768 265	— 24 200	— 1 155 334
Wyroby kotlarskie i konstrukcje żelazne	41	8 434	9	3 750	— 32	— 4 684
Wyroby z blachy	43	8 144	22	4 654	— 20	— 3 409
Naczynia blaszane emaliowane	15 305	2 515 169	8 329	1 376 492	— 6 975	— 1 138 677
Drut żelazny i stalowy	20 906	521 732	41 921	1 129 862	+ 21 015	+ 608 130
Gwoździe	11 559	275 978	11 581	292 360	+ 22	+ 16 382
Wyroby żelazne i stalowe	2 296	199 488	2 878	427 011	+ 582	+ 227 523
Hacele	18	3 985	18	2 934	— 0	— 1 051
Wagony	—	—	—	—	—	—
Parowozy	—	—	—	—	—	—
Części parowozów	23 828	1 170 372	2 728	266 608	— 21 100	— 903 764
Tendry	—	—	—	—	—	—
Rury komp.	—	—	—	—	—	—
Przewody rurowe	28 443	1 137 524	11 567	367 543	— 16 876	— 769 981
Odlewy żeliwne	27 239	1 059 481	34 075	1 144 796	+ 6 835	+ 85 315
Maszyny i narzędzia rolnicze	4 002	207 781	2 592	148 626	— 1 409	— 59 155
Obrabiarki	—	—	—	—	—	—
Maszyny włókiennicze	10 608	2 197 561	11 570	2 277 852	+ 961	+ 80 291
Razem :	193 494	11 368 576	152 186	8 226 938	— 41 309	— 3 141 638

Z danych tych wynika, iż na spadek ilościowy w 1936 r. w stosunku do 1935 r. (4 130 909 kg—21%) wpłynęło zmniejszenie się eksportu blachy ocynkowanej, naczyń blaszanych emaliowanych, przewodów rurowych i narzędzi rolniczych prawie o ok. 50%; wywóz części wagonów spadł w 1936 r. do ok. 10% wywozu z 1935 r. Ekspert gwoździ i maszyn włókienniczych utrzymał się na dotychczasowym poziomie. Wywóz drutów wzrósł o ok. 50%, co się tłumaczy przystąpieniem Biura Sprzedaży Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ do międzynarodowego kartelu „Iweco” i uzyskaniem odpowiednich kontyngentów wywozowych na ten artykuł. Ponadto wzrósł eksport wyrobów żelaznych.

Analizując poszczególne pozycje tego eksportu, korzystającego ze zwrotu cła, widzimy, iż największe obroty pod względem wartości dotyczyły towarów następujących: maszyn włókienniczych za zł 2 277 858, naczyń blaszanych emaliowanych za zł 1 376 492, odlewów żeliwnych za zł 1 144 796, drutu żelaznego i stalowego za zł 1 129 862, blachy pokrytej cynkiem za zł 768 265, wyrobów żelaznych i stalowych za zł 427 011 itd.

Udział ważniejszych artykułów metalowych w ogólnym eksporcie wyrobów przemysłu metalowo-przetwórczego (korzystających ze zwrotu cła) w latach 1935 i 1936 ilustruje zestawienie następujące (w % -ach wartości ogólnego eksportu):

T o w a r	1935	1936
Maszyny włókiennicze	19'3	27'6
Naczynia blaszane emaliowane	22'1	16'7
Odlewy żeliwne	19'3	14'0
Drut żelazny i stalowy	4'6	13'7
Blacha ocynkowana	16'9	9'3
Wyroby żelazne i stalowe	1'8	5'2

Najpoważniejszymi rynkami zbytu dla maszyn włókienniczych były w 1936 r. (w tys. zł): Argentyna—349 059, Jugosławia—246 743, Unia Połudn. Afryk.—183 517 itd.; dla naczyń blaszanych emaliowanych: Unia Połudn. Afryk.—297 778, Afryka Zachodnia ang.—221 957, Egipt—152 759 itd. oraz dla odlewów żeliwnych: Norwegia—939 828, Finlandia—86 777 i Palestyna—50 471.

Pod względem geograficznym eksport artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego odbywał się do 69 krajów—wg następujących grup rynków:

Rynki zbytu	1935		1936	
	q	zł	q	zł
Europa	67 818	4 107 540	101 219	4 924 452
Azja	59 502	2 666 464	8 431	418 702
Afryka	24 029	2 139 891	19 541	1 563 458
Ameryka	41 867	2 430 691	22 721	1 296 071
Australia	278	23 990	274	24 255

ROLNICTWO

NOWE ROZPORZĄDZENIE O ZWROCIE CŁA PRZY WYWOZIE PRODUKTÓW ROŚLINNYCH.—Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 15/XII 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 91, poz. 637), uchyliło moc obowiązującą rozporządzenia z dn. 31/VII 1935 r. (w brzmieniu rozporządzenia z dn. 15/VI 1936 r.) w sprawie zwrotu cła przy wywozie zbóż, strączkowych, nasion oleistych, produktów przemiału, grochu polerowanego i siodu¹⁾. W myśl rozporządzenia z dn. 15/XII 1936 r. stawki zwrotów cła przy wywozie wyżej wymienionych produktów roślnych zostały wypowiedziane z dniem 15/III 1937 r. i w tym terminie miały przestać obowiązywać.

W związku z tym w „Dz. Ust. R. P.” Nr 19, poz. 126 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 12/III b. r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln., w sprawie zwrotu cła przy wywozie za granicę nasion roślin strączkowych oraz grochu polerowanego.

W myśl wymienionego rozporządzenia przy wywozie za granicę standaryzowanych nasion roślin strączkowych oraz grochu polerowanego przyznaje się zwrot cła, uiszczanego za sprowadzone z zagranicy i zużyte do wytwarzania tych towarów: nawozy, materiały pomocnicze, narzędzia i maszyny—według norm następujących: za 100 kg grochu (poz. tar. celn. przyw. 9), fasoli, bobu, soczewicy, wyki, peluszek i bobiku—zł 3, oraz za 100 kg grochu polerowanego, również w połówkach (poz. tar. celn. przyw. 29)—zł 4'50.

Należy zaznaczyć, że uzyskanie zaświadczenia eksportowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu jest warunkiem przyznania eksporterowi zwrotu cła według wymienionych stawek. Za wagę eksportowanych produktów roślnych rozumieć należy wagę netto.

Przepisy omawianego rozporządzenia nie mają zastosowania przy wywozie nasion roślinnych strączkowych i grochu, wyprodukowanych w polskiej części Górnego Śląska, a wywożonych do niemieckiej części Górnego Śląska—w myśl odpowiednich postanowień polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej, zawartej w Genewie w 1922 r.

Do odprawy celnej wywozowej za zwrotem cła wyszczególnionych produktów roślnych uprawnione są wszystkie urzędy celne kolejowe, morskie oraz rzeczne, położone na polskim obszarze celnym. Na dowód przyznania zwrotu cła urząd celny, który dokonał odprawy, wystawia kwit wywozowy na okaziciela na podstawie zaświadczenia eksportowego, wydanego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Kwit ten jest ważny w ciągu miesiąca od daty jego wystawienia i służy do otrzymania w gotówce przyznanego zwrotu cła. W okresie do dn. 31/III 1937 r. do realizacji kwitów wywozowych upoważnione są urzędy celne w Warszawie,

W porównaniu z 1935 r. zmniejszył się znacznie wywóz na rynki azjatyckie do: Chin (blachy ocynkowanej), Persji (blachy ocynkowanej i maszyn włókienniczych) i Indji Brytyjskich (naczyń emaliowanych). Ponadto z rynków europejskich największy spadek eksportu zaznaczył się do: Irlandii (naczyń emaliowanych), Belgii (maszyn włókienniczych) i Rumunii (maszyn włókienniczych). Wzmożenie eksportu nastąpiło do: Francji (maszyn włókienniczych), Finlandii (drutu żelaznego i odlewów żeliwnych), Czechosłowacji (maszyn włókienniczych) i Norwegii (odlewów żeliwnych i drutu żelaznego).

Należy nadmienić, iż w 1936 r. Polski Związek Przemysłowców Metalowych zorganizował w Warszawie Wystawę Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego. Specjalnie zorganizowany dział eksportowy na Wystawie pozwolił na zorientowanie zagranicznych gości o polskiej wytwórczości w tej dziedzinie, co przyczyniło się do ułatwienia eksportu.

Niepomysłna sytuacja eksportu metalowego w 1936 r. nie daje jeszcze jednak powodów do wyrażania analogicznych przewidywań na rok 1937. Przeciwnie—należy stwierdzić na podstawie dotychczasowych zamówień zagranicznych, że w zakresie naczyń emaliowanych, maszyn włókienniczych, jak i szeregu innych wyrobów zwiększenie wywozu jest możliwe, a w dzisiejszej sytuacji gospodarczej ze względu na konieczność preferowania eksportu wyrobów gotowych, jako wywozu uszlachetnionego, szczególnie aktualne.

Z. Leh.

Poznaniu i Lwowie. Następnie w okresie od dn. 1/IV 1937 r. kwity wywozowe realizowane będą przez dyrekcje cel, którym podlegają urzędy celne, wystawiające kwity—z tym jednakże, że Dyrekcja Cel w Warszawie będzie realizować również kwity wywozowe, wystawioną przez urzędy celne, położone w okręgu Dyrekcji Cel w Gdańsku.

Ustalenie i ogłoszenie wykazu organizacji, uprawnionych do otrzymywania i wydawania zaświadczeń eksportowych, wystawionych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, nastąpi w „Monitorze Polskim” przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Omawiane rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia, tj. z dniem 16/III b. r., i obowiązuje do dn. 31/VII b. r.

Należy przypomnieć¹⁾, że w myśl okólnika Ministerstwa Skarbu z dn. 6/III 1937 r. do produktów roślnych, objętych rozporządzeniem z dn. 15/VI 1936 r., obowiązującym do dn. 15/III b. r., może być zastosowany zwrot cła tylko w tym wypadku, o ile produkty te zostały zgłoszone do odprawy celnej najpóźniej do dn. 14/III 1937 r., a bez względu na to, kiedy zostaną one wywiezione za granicę.

Zaznaczyć trzeba, że zarówno grudniowe, jak i ostatnie rozporządzenie o zwrotach cel przy wywozie zbóż zostały spowodowane poważną zwyżką cen zboża na rynkach światowych i tym samym na rynku krajowym. Ponieważ w dalszym ciągu ta tendencja zwyżkowa na rynku zbożowym utrzymywała się i jej wynikiem—w oparciu o stosowanie zwrotu cła—był m. in. poważny wzrost wywozu zboża w bież. roku w porównaniu z tym samym okresem ub. r., mogło to grozić оголоceniem kraju z zapasów, gdy tymczasem wobec rozmiarów dokonanego już dotychczas eksportu są wszelkie dane co do utrzymania cen zboża w kraju na poziomie, opłacalnym dla naszego rolnictwa bez uciekania się do pomocy specjalnych środków, obciążających poważnie Skarb Państwa.

W stosunku do tych produktów roślnych, dla których sytuacja rynkowa nie kształtowała się tak pomyślnie jak dla zbóż, zwroty cel zostały, jak widzieliśmy, nadal utrzymane—w zmniejszonych tylko rozmiarach.

Oszczędności, które z tytułu częściowego zniesienia zwrotu cel będą uzyskane przez Skarb Państwa, będą mogły być użyte na korzyść rolnictwa w innej bardziej wydajnej formie.

Jednocześnie zniesienie zwrotu cła przy wywozie niektórych produktów roślnych nie przesądza sprawy, iż w nowym roku gospodarczym 1937/38 będą one ewentualnie przywrócone, jeśli tego wymagałaby sytuacja na rynku zbożowym.

II. II.

1) „Polska Gospodarcza” zes. 51-52/1936, str. 1538.

1) P. zes. 11/1936, str. 396.

HANDEL

TRAKTATY I KONWENCJE

CLEARING POLSKO-PALESTYŃSKI

Podpisanie i wprowadzenie w życie porozumienia rozrachunkowego, zawartego między Polskim Instytutem Rozrachunkowym i Agencją Żydowską dla Palestyny, może być słusznie uważane za moment zapoczątkowania nowej zupełnie ery w rozwoju całokształtu stosunków gospodarczych między Polską i ludnością żydowską Palestyny.

Odbywający się na terenie Palestyny wielki proces kolonizacyjny, mający na celu „odbudowę żydowskiej siedziby narodowej” w myśl deklaracji Balfoura z dn. 2/XI 1917 r., wymagał silnego napływu rąk roboczych, towarów, a nade wszystko — kapitałów.

Udział Polski w tym procesie, bardzo poważny jeśli chodzi o emigrację ludzi i kapitału, okazał się dotychczas niewspółmiernie niskim w dziedzinie handlowej.

O dominującej roli Żydów polskich w ogólnej imigracji do Palestyny świadczą, iż w latach 1922÷1928 46·1%, w okresie zaś lat 1928÷1934 — 40·7% napływowych elementów żydowskich do Palestyny stanowią emigranci z Polski. Dane te potwierdzają źródła angielskie, określając liczbę obywateli polskich, przybyłych do 1934 r. do Palestyny, na 43% ogólnej imigracji. Wśród emigracji tej zdecydowaną większość stanowili robotnicy — element pionierski, niezbędny dla ludnościowego opanowania młodego kraju, o typie raczej kolonialnym. W 1935 r. ruch emigracyjny z Polski do Palestyny osiągnął rekordową liczbę 31 tys., reprezentujących w 90% tak niezbędną dla odbudowy kraju siłę roboczą.

Równocześnie kraj ten importował duże ilości kapitału żydowskiego. Wedle źródeł palestyńskich, w 3-leciu 1932 : 1934 inwestowano w Palestynie przeszło £ 20 miln., czyli przeciętnie rocznie ok. zł 175 miln. Więcej niż 50% tego kapitału zużyte zostało na cele budowlane, przeszło 20% — na rolnictwo, niespełna 20% — na rozbudowę przemysłu, ok. 7% zaś — na budowę środków komunikacyjnych, głównie na wybudowanie portu w Haifie.

Kapitał importowany spełniał w Palestynie, oprócz inwestycyjnej, inną jeszcze ważną funkcję: umożliwiał wyrównywanie wysokiego niedoboru bilansu handlowego, który w 5-leciu 1930 : 1934 wyniósł łącznie £ 32 miln. Struktura bowiem bilansu handlowego Palestyny jest do pewnego stopnia paradoksalna, gdyż w tym okresie eksport zdołał pokryć zaledwie 40% importu.

Udziału kapitałów, importowanych z Polski, niewątpliwie bardzo poważnego, nie podobna ustalić z całą dokładnością. W odróżnieniu od normalnych międzynarodowych przesunięć kapitałów, odpływowi odnośnych sum z Polski towarzyszyli też przeważnie ich posiadacze. Dużą atrakcją dla kapitału żydowskiego w Polsce był niewątpliwie wysoki stan rentowności lokat kapitałowych w Palestynie oraz datująca się od początków 1932 r. duża rozpiętość nasilenia procesów koniunkturalnych, o wiele wyższego w Palestynie niż w Polsce.

Wedle szacunkowych obliczeń, przeprowadzonych przez Instytut Badań Koniunktur i Cen w latach 1932 : 1935, kwota wywozu kapitałów z Polski do Palestyny da się ustalić mn. w. na zł 111 miln., przy czym progresja zaczyna się od zł 5·3 miln. (1932 r.), a kończy się na kwocie zł 49·4 miln., stanowiącej w 1935 r. ujemne dla Polski saldo bilansu płatniczego z Palestyną.

W ramach tego bilansu płatniczego wymiana towarowa w 1935 r. zamknięta została dla Polski saldem dodatnim w wysokości zł 10 miln. Była to, oczywiście, liczba o wiele niedostateczna, aby choć w przybliżeniu złagodzić szkodliwy wpływ owej potężnej wyrwy kapitałowej. Była ona w stanie pokryć zaledwie ok. 1/6 części ogólnego odpływu dewiz z Polski do Palestyny.

Dla charakterystyki jednak wymiany towarowej polsko-palestyńskiej na tle całokształtu stosunków gospodarczych między oboma krajami dodać należy, iż — mimo wspomnianej wyżej tak poważnej partycypacji swej w dziele odbudowy Palestyny — Polska, jako importer palestyński,

nie przestała znajdować się na szarym końcu w rzędzie dostawców zagranicznych. Pomimo istniejących tam wyjątkowo dogodnych warunków dla naszego eksportu, które zwalniają nas prawie zupełnie od obowiązku propagowania polskiego towaru, udział procentowy Polski w ogólnej wartości importu Palestyny osiągnął w 1935 r. zaledwie 4·30%.

Nie wchodząc w rozpatrywanie całokształtu przyczyn, które złożyły się na tak słaby rozwój naszej ekspansji do kraju, będącego rynkiem „otwartych drzwi”, nie posiadającym ani ograniczeń dewizowych ani kontyngentów, zwrócić musimy uwagę na dwa główne czynniki, zmniejszające chłonność rynku tego na nasze towary¹⁾.

Podobnie jak i w innych terytoriach mandatowych zasada „open door” nie jest w stanie przeszkodzić wytworzeniu się na rzecz ekspansji mandatariusza pewnego rodzaju faktycznej preferencji względnie dominującego stanowiska. Toteż wśród importerów Palestyny na pierwszym miejscu pozostaje Anglia, której produkty wypełniają mn. w. 1/3 wartości ogólnej chłonności rynku palestyńskiego. Nie bez znaczenia dla sytuacji tej są w tym względzie wpływy bankowe, administracyjne itp., przy czym znamienne np. jest zarządzenie, wymagające zatwierdzenia wszelkich dostaw rządowych na terenie Palestyny przez agentów Korony w Londynie (Crown Agents).

Drugim kompleksem przyczyn, ograniczających chłonność rynku i wolną grę konkurencji na nim, jest potężna presja, wywierana przez uruchomiony z końcem 1933 r. clearing niemiecko-palestyński, który i w przyszłości stanowić będzie pewną zaporę dla rozwoju naszej ekspansji w ramach clearingu. Aby wyrobić sobie pogląd na rozmiary tej presji, wystarczy przyrzeć się liczbom, ilustrującym natężenie ruchu transferowego kapitałów żydowskich z Niemiec do Palestyny, dokonanego za pośrednictwem „Haavara” w ostatnich latach (w RM):

1933 (2 ostatnie miesiące)	3 254 957
1934	8 895 038
1935	15 103 153
1936 (4 pierwsze miesiące)	6 494 941
Ogółem:	33 748 089

Ten tak poważny kapitał żydowski wy dostał się z Niemiec i przybył do Palestyny drogą obrotu clearingowego, tj. w postaci masowego exodusu towaru niemieckiego do Palestyny, a przez nią i na inne rynki Bliskiego Wschodu.

Dzięki zatem zawartemu w dn. 10/VIII 1933 r. między niemieckim Ministerstwem Gospodarstwa i Anglo-Palistine Bankiem porozumieniu transferowemu eksport niemiecki do Palestyny wzmógł się w sposób tak gwałtowny, iż z zajmowanego uprzednio wśród importerów palestyńskich czwartego miejsca przesunęli się Niemcy już w 1933 r. na trzecie, w 1934 r. zaś — wypierając Egipt — na drugie miejsce, a więc następne po Anglii. Liczbowo wzrost ten przedstawia się, jak następuje (w miln. RM): 1931 r. — 8, 1932 r. — 10, 1933 r. — 11·4, 1934 r. — 16·6, 1935 r. — 21·0.

Dodać należy, iż równocześnie import produktów palestyńskich do Niemiec wzrósł wprawdzie z 1933 r. na 1934 r. z RM 4·7 do 7·3 miln., już jednak w 1935 r. zatrzymał się na poziomie roku poprzedniego, wykazując raczej tendencję zniżkową.

Poza samym absorbowaniem chłonności rynku palestyńskiego clearing niemiecki kryje w sobie jednak inne jeszcze niebezpieczeństwa dla rozwoju ekspansji polskiej.

Wpłaty przeznaczonych do transferu kapitałów żydowskich w Niemczech przybierają w ostatnich czasach takie rozmiary, iż wypłata ich w Palestynie — przy ograniczonej pojemności tego rynku — rozłożona być musi na szereg lat, co zwłaszcza w dziedzinie konkurencyjnych z niemieckimi wyrobów przemysłu metalurgicznego narazić może transfer polski na kolizję z długoterminowymi umowami, wiążącymi

¹⁾ Chłonność rynku palestyńskiego da się ocenić na zł 400 miln. (przeszło 15 miln. funtów palestyńskich).

Agencję Żydowską względnie palestyńską instytucję rozrachunkową „Haavara” z przemysłem niemieckim.

Drugim niebezpieczeństwem jest stosowany w clearingu niemieckim system bonifikat, przyznawanych importerom palestyńskim dla stworzenia możliwości szerszego zbytu towarów niemieckich, a ponoszonych przez transferenta. Rząd niemiecki nie udziela żadnych premij eksportowych dla towarów, nie pokrywanych dewizami, skutkiem czego ceny towarów niemieckich, eksportowanych w ramach układu transferowego do Palestyny, przekraczają niejednokrotnie o 30÷40% wysokość niemieckich normalnych cen eksportowych. Stwarza to zrozumiałą konieczność zachęcenia importera palestyńskiego do uczestniczenia w transakcji transferowej przez przyznanie mu odpowiedniej bonifikaty, którą w rezultacie ponosi transferent. Dla nadania importowi niemieckiemu zasięgu, umożliwiającego transfer wielu milionów marek, nagromadzonych na Sonderkontach, wypadło odnośnie potrącenia, wynoszące z początku 10% transferowanej sumy, podnieść w maju 1935 r. do 15%, co rychło miało okazać się również nie wystarczające. Obecnie—jak twierdzą osoby, obznajmione ze stosunkami—potrącenia z kapitałów żydowskich, transferowanych z Niemiec, dochodzą w niektórych wypadkach już nawet do 55%. Przy niektórych towarach, wymagających do ich wytworzenia zakupu przez fabrykantów niemieckich surowców, płatnych dewizami, będą—wedle wszelkiego prawdopodobieństwa—jeszcze bardziej podnoszone.

Scharakteryzowane w ten sposób niebezpieczeństwo, jakie transfer niemiecki reprezentuje dla rozwoju clearingu polsko-palestyńskiego, ma jednak swoje granice, poza którymi obawy o szkodliwe jego oddziaływanie nie miałyby uzasadnienia.

Przed wszystkim—mimo trwającego w dalszym ciągu dużego nacisku kapitału żydowskiego w Niemczech, pragnącego przedostać się drogą transferu do Palestyny—eksport niemiecki po rekrutowym roku 1935 zmalał—według tymczasowych danych za 1936 r.—o jakieś 10÷12%, w każdym zaś razie nie dotrzymał kroku nie ustającej bynajmniej presji kapitału emigracyjnego, który wedle zgłoszeń (Vermerkungen) za 1936 r. szacowane są jeszcze na ok. RM 30 miln. Powody tego były różne: wojna domowa w Palestynie i będąca jej wynikiem dezorganizacja rynku, pewne nasycenie się rynku wyrobami przemysłu niemieckiego, a wreszcie wprowadzone w Niemczech ograniczenia eksportowe.

Co się tyczy konkurencji eksportu niemieckiego z polskim, to względem ten nie wchodzi w rachubę przy głównych towarach, przewidywanych na eksport z Polski, a mianowicie przy drzewie i przy artykułach spożywczych, jak: jaja, masło, cukier, konserwy mięsne, bydło, drób itp., stanowiących ok. 17÷20% ogólnej wartości importu Palestyny. Środków spożywczych importowała Palestyna w 1935 r. za blisko 2 miln. funtów palestyńskich. Co do żelaza—to dostawy kontrolowane są przez międzynarodowy kartel, i nadmierne dostawy niemieckie na rynek palestyński uprawniają inne kraje do dostaw dodatkowych wzgl. wyrównawczych.

Wynika z powyższego, iż widoki eksportu polskiego w najważniejszych grupach towarów nie kształtują się niekorzystnie.

Rozrachunek polsko-palestyński, którym objęty być ma całokształt obrotów płatniczych między Polską i ludnością żydowską Palestyny, ma za zadanie ująć udział Polski w procesie kolonizacyjnym palestyńskim w karby, umożliwiające salwowanie równowagi jej bilansu płatniczego w stosunku do Palestyny. Cel ten osiągnięty być może tylko wtedy, jeżeli wywóz kapitału żydowskiego z Polski utrzymany zostanie ściśle w ramach realizowanej przez Polskę nadwyżki bilansu handlowego.

Dzięki zatem rozrachunkowi temu po raz pierwszy od chwili wprowadzenia w Polsce reglamentacji dewizowej umożliwiony zostaje na nowo przepływ kapitałów emigracyjnych do Palestyny, tym razem jednak bez transferu dewizowego.

Rezygnując w ten sposób z nadwyżki bilansu handlowego w stosunkach z Palestyną i z pochodzących z eksportu wolnych dewiz, a przeznaczając nadwyżkę tę niejako na „odmrożenie” emigracyjnych kapitałów żydowskich, znajdujących się w Polsce, możemy słusznie spodziewać się bardzo wydatnej rozbudowy naszego eksportu do Palestyny. Potężnym motorem jego prężności ma stać się odtąd presja

kapitałów żydowskich, dążących do wyemigrowania z Polski celem zaangażowania się w dzieło odbudowy Palestyny. Stopień tej presji, względnie forma skutecznego bodźca, jaką przybierze ona wobec importera palestyńskiego, zadecydują o przyszłości naszego eksportu do Palestyny.

Mówiąc o pewnego rodzaju ochronnym działaniu tego clearingu na dalsze kształtowanie się bilansu płatniczego Polski w stosunku do Palestyny i płynących stąd widokach na jego zupełne zrównoważenie, wprowadzić musimy dla ścisłości tych przewidywań dwie niezbędne korektywy. Należy do nich w pierwszym rzędzie kwestia wywozu sum, niezbędnych dla wyjazdu z Polski żydowskich emigrantów—robotników, tzw. kategorii C. Na równi z naszą emigracją robotniczą, udającą się na inne tereny emigracyjne, kategoria ta korzysta od początku wprowadzenia reglamentacji dewizowej w Polsce z ułatwień transferowych, polegających na tzw. plafonie emigracyjnym, czyli na możliwości wywozu z Polski pewnych, z góry oznaczonych, nie przewyższających zł 1 000 od rodziny, kwot. Nie zostały one objęte działaniem clearingu i w sumie swej spowodują niewątpliwie, iż ogólny bilans płatniczy polsko-palestyński wykaże je jako nieznaczne saldo ujemne dla Polski. Drugą korektywą jest nie dający się przewidzieć jeszcze sposób, w jaki ukształtuje się dla Polski wymiana handlowa z nieżydowską ludnością Palestyny, w pierwszej linii zaś z kupiectwem arabskim. Z łatwo zrozumiałych względów wciągnięcie eksportu polskiego, przeznaczonego dla arabskich odbiorców Palestyny, w orbitę clearingu polsko-żydowskiego naraziłoby nas automatycznie niejako na bojkot naszego towaru ze strony Arabów. Stosunki te rozwijać się będą zatem w dalszym ciągu poza clearingiem, co najwyżej pod działaniem tych samych wytycznych, jakie stosowaliśmy do wymiany towarowej dotychczasowej z ludnością żydowską Palestyny.

Dr T. Nieduszyński

HANDEL ZAGRANICZNY

IMPORT SUROWCÓW ZAMORSKICH DO POLSKI

Zagadnienie kolonij, jako źródeł surowców, zajmuje dziś czołowe miejsce w dyskusjach międzynarodowych. Zaopatrywanie się państw w surowce ma bowiem doniosłe znaczenie. Narody cywilizowane sprowadzać muszą dla zaspokojenia swych potrzeb szereg artykułów kolonialnych—bądź dla celów konsumcyjnych, bądź też przemysłowych.

Państwa, posiadające kolonie, czerpią z nich niezbędne dla siebie produkty, te zaś kraje, które posiadłościami zamorskimi nie rozporządzają—uzależnione są od rynków i dostawców obcych. Placić przy tym muszą tak dziś trudnymi do wygospodarowania w handlu międzynarodowym dewizami. Nic więc dziwnego, że problem surowcowy—w dzisiejszych trudnych warunkach wymiany—stał się szczególnie dokuczliwy dla szeregu państw, odciętych od źródeł tych surowców. A wśród nich niewątpliwie znajduje się Polska.

Toteż na czasie będzie przeprowadzić analizę problemu surowców zamorskich w Polsce—problemu, mało u nas docenianego, i odpowiedzieć na pytanie, jakie produkty egzotyczne sprowadzamy, w jakich ilościach i skąd.

Pierwsze miejsce zajmują tutaj surowce włókiennicze, głównie bawełna, wełna i juta.

Bawełny przywieźliśmy w 1936 r. za zł 123 miln. Głównymi dostawcami były: Stany Zjedn. (zł 82 miln.), następnie Egipt (za przeszło zł 17 miln.), Indie Brytyjskie (za zł 11 miln.). Poważnie zwiększył się import bawełny z Brazylii, gdyż z kilkuset tysięcy złotych w 1935 r. wzrósł do blisko zł 5 miln. w ub. r., podobnie jak z Konga Belgijskiego (z kilkuset tysięcy złotych do przeszło zł 4 miln.).

Wełny niepranej zakupiliśmy za zł 57.6 miln., głównie w Australii (zł 33.7 miln.), w N. Zelandii (zł 8.9 miln.), w Argentynie (ponad zł 7 miln.) oraz w Związku Południowo-Afrykańskim (zł 4.8 miln.). Wełny zaś pranej zakupiliśmy za zł 19 miln.—przeważnie od państw europejskich, które ją należycie oczyściły, poza tym z krajów, dostarczających nam wełnę niepraną.

W jutę (zł 5 miln.) zaopatrywały nas całkowicie Indie Brytyjskie, które — jak wiadomo — posiadają niemal zupełny monopol produkcji tego surowca.

Si al (zł 223 tys.) dostarczyły nam przede wszystkim kolonie afrykańskie (Kenya, Uganda, Tanganjka), częściowo — Indie Holenderskie.

Drugą poważną grupą są o l e i s t e.

Kopry sprowadziliśmy w 1936 r. za zł 3·9 miln., w większości z Indj Holenderskich. Następnym poważnym dostawcą były brytyjskie Wyspy Malajskie, mniejsze ilości nadeszły z Indj Bryt. i Cejlonu. Ziarn palmowych (zł 4·5 miln.) dostarczyła nam głównie Nigeria (zł 3·6 miln.) oraz Złote Wybrzeże (zł 542 tys.), Indie Hol., Sierra-Leone i inne kolonie afrykańskie; ziarn sezamowych (zł 1·2 miln.) — Nigeria, Chiny, Afryka Równikowo-Zachodnia; ziarn rycynowych (zł 947 tys.) — wyłącznie Indie Brytyjskie. Z innych oleistych wymienić należy: olej palmowy (zł 854 tys.), nadchodzący do nas z Indj Hol., Nigerii, Konga Belg., dalej olej kokosowy (zł 289 tys.) z Indj Hol., masło kakaowe, orzechy ziemne.

Bardzo ważnym surowcem o charakterze przemysłowym, przywożonym z kolonii, jest k a u c z u k. Przywóz jego wynosił w 1936 r. zł 9·6 miln., a głównymi dostawcami były: Indie Holend. (ponad zł 3·3 miln.), brytyjskie Wyspy Malajskie (zł 3·2 miln.), Indie Bryt. (przeszło zł 1·3 miln.). Mleka kauczukowego sprowadziliśmy z tychże terenów za zł 208 tys.

Poważną pozycją jest e k s t r a k t q u e b r a c h o w y, którego import wyniósł przeszło zł 7·8 miln., idący głównie z Argentyny.

Znaczny dział stanowią artykuły kolonialne spożywcze.

Ryżu, który jest i u nas artykułem pierwszej potrzeby, przywieźliśmy w 1936 r. za przeszło zł 9·8 miln. — prawie całkowicie z Indj Bryt. (za zł 9·5 miln.), resztę — z Syjamu.

Bananów zakupiliśmy za zł 1 029 tys. Głównym dostawcą była Ameryka Środkowa, poza tym Wyspy Kanaryjskie, Kolumbia.

Z innych produktów kolonialnych spożywczych wymienić należy import kawy (zł 7·5 miln.), herbaty (zł 5·8 miln.) i kakao (zł 5·7 miln.). Jak wiadomo, największym producentem kawy na świecie jest Brazylia. Stamąd też sprowadziliśmy w ub. r. ponad połowę importu (zł 4 688 tys.), resztę zaś — z Guatemali, Tanganjki, Kostariki, Kolumbii, Indj Holend., Indj Bryt., Konga Belgijskiego. W herbatę zaopatrujemy się w połowie na Cejlonie (zł 2 678 tys.), następnie — w Indiach Holend. (zł 1 557 tys.), w Indiach Bryt. (zł 1 315 tys.), poza tym w Chinach. Kakao przychodzi do nas przeważnie z Afryki Równikowo-Zachodniej, mianowicie ze Złotego Wybrzeża (zł 3 725 tys.), poza tym z Wybrzeża Kości Słoniowej, z Sao Thome, z Konga Belg. Zakupujemy kakao również w Wenezueli i Ekwadorze.

Polska importuje sporo różnych przypraw korzennych. Spośród nich wymienimy: pieprz czarny i biały (zł 670 tys.), przywożony głównie z Indj Holend. (zł 600 tys.), oraz w mniejszych ilościach z brytyjskich Wysp Malajskich i Indj Holend., następnie cynamon (zł 208 tys.) z Indj Holend., Chin, Cejlonu, goździki i kwiat goździkowy (zł 47 tys.) — przeważnie z Zanzibaru oraz z Indj Holend., wanilię (zł 308 tys.) — przeważnie z Madagaskaru oraz z Oceanii francuskiej. Nie możemy też pominąć tu licznych produktów o mniejszym znaczeniu, lecz stanowiących razem bardzo znaczną pozycję importową; a więc kwiat i galkę muszkatulową (zł 36 tys.) przywożimy z Indj Holend. i Bryt., imbir z Japonii i częściowo z Indj Bryt., ziele angielskie z Indj Bryt. i Holend., kardamon z Indj Bryt. i Cejlonu, badian z Chin, szafran, liście bobkowe i wiele innych z różnych krajów egzotycznych.

Wymienić następnie należy szereg surowców o różnym p r z e z n a c z e n i u. Jednym z najpoważniejszych jest szelak, kopale i inne żywice, importowane w ub. r. za zł 1 017 tys., głównie z Indj Bryt., z Konga Belg., z Indj Hol. Następnie wspomnijmy o kalafonii (zł 1 350 tys.), o orzechach ziemnych, o gumach wszelkich, importowanych z Indj Bryt. i Holend., z Sudanu Anglo-Egipskiego, z Konga Belg., z bryt Wysp Malajskich, oraz o kamforze.

Przywożymy wreszcie sporo drewna dla celów garbarskich (zł 785 tys.) ze Związku Południowo-Afrykańskiego, z Indj Bryt., lufy i morskizny (zł 612 tys.) — głównie z Marokka Franc., trawy morskiej —

również z Marokka, korzenia ryżowego, słomy ryżowej, włókna kokosowego, drewna egzotycznego i dużo innych z różnych kolonii.

Oczywiście, nie sposób podać w krótkim artykule wszystkich importowanych przez Polskę produktów kolonialnych. Jednak powyższy przegląd daje pojęcie, jak wielką rolę odgrywają one w naszej produkcji i konsumpcji.

Rozpatrując przywóz surowców zamorskich na tle naszego bilansu handlowego, musimy sobie zdać sprawę, że import ten jest dla nas niezmiernie uciążliwy — tym uciążliwszy, że z koloniami i krajami zamorskimi, dostarczającymi nam omawianych surowców, bilans nasz kształtuje się przeważnie ujemnie. Wszak w 1936 r. z Indj Brytyjskich przywieźliśmy za zł 36 438 tys., a wywieźliśmy tam tylko za zł 6 730 tys., czyli że nasz bilans handlowy z tym krajem zamknął się ujemnym saldem w wysokości zł 29 708 tys., z Indiami Holenderskimi w tymże roku saldo ujemne wyniosło zł 11 891 tys. (przywóz — zł 13 339 tys., wywóz — zł 1 448 tys.), z Egiptem zł 11 373 tys. (zł 17 403 tys. i zł 6 030 tys.), ze Złotym Wybrzeżem zł 4 403 tys. (zł 4 509 tys. i zł 106 tys.), z Cejlonem zł 3 080 tys. (zł 3 108 tys. i zł 28 tys.), ze Związkiem Południowo-Afrykańskim zł 2 703 tys. (zł 9 276 tys. i zł 6 568 tys.), z Australią zł 37 819 tys. (zł 38 181 tys. i zł 362 tys.), z N. Zelandią zł 9 333 tys. (zł 9 461 tys. i zł 128 tys.), z Nigerią zł 3 965 tys. (zł 4 242 tys. i zł 277 tys.), z S. Leone zł 863 tys. (zł 866 tys. i zł 3 tys.), z Kongo Belgijskim zł 4 529 tys. (zł 4 549 tys. i zł 20 tys.), z brytyjskimi Wyspami Malajskimi zł 4 017 tys. (zł 4 509 tys. i zł 492 tys.), nie mówiąc o innych dostawcach zamorskich, jak: Stany Zjedn., z którymi bilans handlowy w ub. r. był dla nas deficytowy w wysokości zł 52 044 tys. (zł 119 298 tys. i zł 67 254 tys.), Argentyna z deficytem zł 12 858 tys. (zł 27 705 tys. i zł 14 847 tys.), Brazylia z deficytem zł 9 107 tys. (zł 14 232 tys. i zł 5 125 tys.), Kolumbia z deficytem zł 5 216 tys. oraz wiele kolonii przeważnie afrykańskich.

W roku 1936 import omówionych tu surowców zamorskich wzrósł znacznie. Mianowicie, łączny ich przywóz, wynoszący w 1934 r. zł 300 miln., wzrósł w 1935 r. do przeszło zł 305 miln., a w roku ubiegłym do ponad zł 350 miln. Ten import w miarę przyrostu ludności i poprawy koniunktury będzie wykazywał, niewątpliwie, tendencję stale rosnącą.

Ten wzrost przywozu, potęgający deficyty w obrotach handlowych z wymienionymi wyżej koloniami i krajami zamorskimi — odbił się na saldach obrotów z kontynentami pozaeuropejskimi. Celem zorientowania w zmianach podajemy poniżej ujemne salda obrotu handlowego z poszczególnymi częściami świata, poza Europą, w latach 1935 i 1936 (w miln. zł):

	1935	1936
Azja	22	41
Ameryka	106	88
Afryka	17	30
Oceania	24	47

Jak z zestawienia powyższego wynika, saldo ujemne z powyższymi kontynentami, wynoszące w 1935 r. zł 169 miln. — wzrosło w 1936 r. do zł 206 miln. Poprawie uległy nasze obroty jedynie z Ameryką, z pozostałymi częściami świata obserwujemy gwałtowny wzrost deficytu. Nadmienić równocześnie należy, że gdyby nie ograniczenia dewizowe, Polska w ub. r. przywozłaby niewątpliwie o wiele więcej produktów egzotycznych, a więc saldo wypadłoby jeszcze niepomyślniej. A przecież zmuszeni jesteśmy sprowadzać nie tylko surowce kolonialne, lecz i szereg innych.

Na tle tego artykułu zrozumiałe jest specjalne zainteresowanie Polski w dziedzinie surowców na terenie międzynarodowym. Objęcie przez delegata Polski roli sprawozdawcy w Radzie Ligi Narodów w sprawie powołania do życia specjalnej komisji międzynarodowej do zbadania dostępu do surowców — daje miarę wagi, jaką nasze czynniki rządowe przywiązują do zagadnienia surowców, tak niezbędnych dla naszego życia gospodarczego.

Lecz dążenie do rozwiązania problemu surowcowego na terenie międzynarodowym — czy to drogą porozumienia zbiorowego, czy też drogą umów dwustronnych — nie może osłabiać pracy nad poprawą bilansu

handlowego z krajami zamorskimi. I tu winny być uczynione wszelkie wysiłki: 1) aby przestawić import szeregu surowców na te kraje, które w drodze kompensaty zrównoważą ich przywóz, 2) aby wzmocnić nasz wywóz na te rynki zamorskie, które dziś są dla nas deficytowe; zwiększenie eksportu polskiego na rynki kolonialne może obecnie stać się łatwiejsze niż dotychczas, ogólna bowiem tendencja zwykła cen na surowce stwarza na tych odległych rynkach zamorskich dogodniejsze warunki zbytu.

Problem surowców i problem rażąco dużego salda ujemnego z krajami pozaeuropejskimi — jest niezmiernie ważnym problemem naszej polityki handlowej.

Kazimierz Jeziorański

HANDEL ZAGRANICZNY W LUTYM 1937 R. — Ogólna wartość oś handlu zagranicznego w lutym b. r. wykazała — zgodnie z naszymi przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni — spadek, który był ponad spodziewanie dość znaczny, wyniósł bowiem zł 15·2 miln., czyli 8·0% (zł 173·8 miln. — wobec zł. 189·0 miln.). W latach ostatnich spadek obrotów lutowych w porównaniu ze styczniowymi był znacznie mniejszy (np. w 1936 r. — 1·4%, w 1935 r. — 5·9%), a większy tylko w pierwszym okresie kryzysu (np. w 1929 r. — 15·2%). Wynika z tego, że tak wydatna tendencja do szybkiego wzrostu obrotów zagranicznych, zaobserwowana w II połowie ub. r., a przejawiająca się również w styczniu b. r., doznała jednak zahamowania. Stwierdzić jeszcze obecnie nie można, czy zahamowanie to ma charakter stały, czy też przemijający; tendencje, przejawiające się w handlu światowym, pozwalałyby raczej przypuszczać, że zahamowanie wzrostu obrotów polskiego handlu zagranicznego jest chwilowe i że w miesiącach następnych ustąpi ono miejsca ponownemu wzrostowi; ustalenie jednak tego faktu będzie możliwe dopiero na podstawie liczb za marzec. Natomiast, mimo ostatniego spadku, obroty lutowe w b. r., podobnie jak i styczniowe, przewyższają w liczbach bezwzględnych obroty odpowiednich miesięcy lat 1932 — 1936, a mniejsze są dopiero od 1931 r. W liczbach względnych nastąpiła w lutym nawet pewna dalsza poprawa, gdyż wartość obrotów stanowiła 69·1% wartości z lutego 1931 r. (w styczniu 61·8%) i 40·2% z lutego 1930 r. (w styczniu 37·1%).

Szczegółowe liczby handlu zagranicznego w ostatnim półroczu przedstawiały się następująco (w miln. zł):

		Przywóz	Wywóz	Saldo
Wrzesień 1936		97·0	89·3	— 7·7
Październik „		94·3	93·4	— 0·9
Listopad „		92·5	95·2	+ 2·8
Grudzień „		91·0	96·4	+ 5·3
Styczeń 1937		90·7	98·3	+ 7·6
Luty „		81·5	92·3	+ 10·7

Liczby powyższe wskazują, że w ostatnim miesiącu po obu stronach bilansu wystąpiły zmiany inne niż w całym poprzednim półroczu. Po stronie importu od września ub. r. przejawiała się tendencja do zmniejszania się obrotów, tendencja ta jednak była dość łagodna, a ponadto — stopniowo malejąca. Gwałtowny spadek przywozu w lutym, wynoszący zł 9·2 miln. (10·1%), w porównaniu ze spadkiem styczniowym — zł 0·3 miln. (0·3%) — wytworzył obraz zupełnie odmienny i niewątpliwie niekorzystny. Można spodziewać się, że sytuacja zmieni się w miesiącu następnym i import znów wzrośnie, nie wydaje się jednak prawdopodobne, by wzrost ten mógł w całości skompensować spadek lutowy. Po stronie wywozu zmiany były jeszcze większe od lipca 1936 r. aż do lutego b. r., bowiem wywóz wzrastał stale, jakkolwiek dość powoli. Ostatni spadek zmienił zasadniczo tę tendencję — nie tyle przez to, że nastąpiło zmniejszenie wywozu, ile przez to, że zmniejszenie to było tak znaczne, bo o zł 6·0 miln. (6·1%). Jakkolwiek w marcu nastąpi niewątpliwie wzrost eksportu, w najlepszym razie jednak wzrost ten zaledwie będzie mógł wyrównać wartość wywozu do poziomu styczniowego.

Natomiast tak zasadnicze zmiany w tendencjach importu i eksportu nie wpłynęły zupełnie na tendencję ogólnego salda obrotów, które w dalszym ciągu wykazuje wzrost. Wzrost ten, w liczbach bezwzględnych wynoszący zł 3·1 miln., w liczbach zaś stosunkowych — 40·8%, przy równoczesnym spadku ogólnej wartości obrotów — doprowadził do tego, że saldo dodatnie przekroczyło 5% tej ogólnej wartości (w lutym stanowiło 6·2%), a zatem stało się już ich trwałą cechą charakterystyczną. Teraz bowiem dopiero można uznać, że przypadkowe wahania wartości importu i eksportu z miesiąca na miesiąc nie będą tak duże, by dodatnie saldo obrotów mogło zupełnie zginąć lub nawet poważnie się zmniejszyć. Dodać jeszcze należy, że wzrost dodatniego salda obrotów przy równoczesnym ich zmniejszeniu nie jest zjawiskiem tak korzystnym, jak zwiększanie się salda dodatniego równocześnie ze wzrostem obrotów, co miało miejsce w miesiącach poprzednich, poczynając od września ub. r. — jest mimo to jednak zjawiskiem dodatnim, częściowo wyrównującym ujemne strony kurczenia się obrotów.

Pod względem handlowo-politycznym najważniejszym zdarzeniem w lutym było podpisanie w dn. 20/II umowy gospodarczej z Niemcami. Nowa umowa, stanowiąca przedłużenie poprzedniej z dn. 4/XI 1935 r., zawiera podobne do poprzednich postanowienia kontyngentowe i rozrachunkowe, z tą różnicą, że techniczne przeprowadzanie rozrachunku powierzyła Polskemu Instytutowi Rozrachunkowemu, w miejsce Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego. Nowa umowa ma obowiązywać do dn. 28/II 1939 r., jest zatem zawarta na okres 2-letni, a nie — jak poprzednia — na rok. Ponadto w dn. 6/II zawarty został układ kontyngentowy z Grecją na I kwartał b. r., w dniu zaś 26/II układ kontyngentowy z Estonią. W lutym toczyły się pertraktacje o nowe umowy handlowe z Francją, Włochami oraz o układ clearingowy z Palestyną; te ostatnie doprowadziły do porozumienia w dn. 4/III b. r.

W marcu należy spodziewać się wzrostu obrotów, jakkolwiek wzrost ten może nie być znaczny. Import zapewne wzrośnie silniej niż eksport — tak, że liczyć się należy z pewnym zmniejszeniem salda dodatniego.

Pod względem geograficznym w przywozie na pierwsze miejsce wysunęła się znów Anglia — przed Niemcami, które powróciły na drugie, na trzecim pozostały Stany Zjedn. W wywozie również pierwsze miejsce zajmuje Anglia, na drugie zaś wysunęła się Belgia — dzięki znacznemu wzrostowi eksportu do tego kraju; na trzecie miejsce spadły Niemcy, na czwarte zaś Stany Zjedn., dalsze miejsca zajmują: Francja, Austria, Szwecja, Holandia, Czechosłowacja i Włochy. Poza tym wzrósł wywóz do Norwegii, Finlandii, Danii, Szwajcarii i Japonii, zmniejszył się zaś do Hiszpanii, Grecji, Argentyny i Palestyny. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie spadł (w styczniu wynosił 16·7%).

Pod względem towarowym wzrósł wywóz towarów poniższych (w miln. zł):

	Styczeń	Luty
Ślód	1·1	2·4
Szynki w opakowaniu hermet.	3·3	4·1
Bielizna, odzież, konfekcja	1·2	2·0
Skóry futrzane	0·5	1·2

Ponadto wzrósł wywóz: siarczanu amonu (o zł 0·6 miln.), lnu i odpadków (o zł 0·6 miln.) szyn kolejowych (o zł 0·6 miln.), rur żelaznych, stalowych (o zł 0·6 miln.), pierza i puchu ptasiego (o zł 0·4 miln.) i cynku i pyłu cynkowego (o zł 0·4 miln.).

Natomiast zmniejszył się wywóz artykułów poniższych (w miln. zł):

	Styczeń	Luty
Węgiel	14·6	11·6
Jęczmień	8·2	5·3
Zyto	6·0	3·2
Pszemica	1·6	0·2
Owies	2·0	0·8
Bale, deski, łąty, opoły	5·8	4·8

Spadł również eksport: masła (o zł 0·9 miln.), bekonów (o zł 0·7 miln.), podkładów kolejowych, sliprów (o zł 0·6 miln.) i nawozów (o zł 0·5 miln.).

W imporcie wzrosły następujące pozycje: sędzi świeżych, solonych (z zł 2·0 miln. do zł 3·2 miln.), nasion, ziarn i owoców oleistych (z zł 0·7 miln. do zł 1·7 miln.) oraz pomarańcz i cytryn (z zł 2·2 miln. do zł 2·8 miln.), natomiast skurczył się przywóz: żelastwa (z zł 7·4 miln. do zł 4·5 miln.), wełny owczej surowej niepranej (z zł 6·3 miln. do zł 4·0 miln.), elektrycznych: maszyn, aparatów, przyrządów i ich części (z zł 3·2 miln. do zł 2·0 miln.), wełny owczej czesanej (z zł 1·4 miln. do zł 0·8 miln.), żelaza i stali (z zł 1·0 miln. do zł 0·5 miln.), maszyn włókienniczych (z zł 0·8 miln. do zł 0·3 miln.), skór futrzanych (z zł 2·3 miln. do zł 1·9 miln.) oraz juty i odpadków (z zł 0·6 miln. do zł 0·2 miln.).

DODATKOWE MOŻLIWOŚCI SPROWADZENIA SUROWCÓW Z ZAGRANICY — p. str. 434.

EKSPOKT PRZEMYSŁU METALOWO - PRZETWÓRCZEGO W ROKU 1936 — p. str. 418.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie I ÷ 13/III 1937 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	I ÷ 6/III		8 ÷ 13/III		Wzrost (+) lub spadek (-) %
	Pszemica				
Warszawa	31·50	31·25	31·25	31·25	— 0·8
Poznań	29·46	29·38	29·38	29·38	— 0·3
Lwów	28·62½	29·47½	29·47½	29·47½	+ 2·9
Średnia	29·86	30·03	30·03	30·03	+ 0·6

Ż y t o			
Warszawa	24'92	24'88	- 0 2
Poznań	24'21	25'13	+ 3'8
Lwów	23'50	24'50	+ 4'2
Średnia	24'21	24'84	+ 3'0
O w i e s			
Warszawa	22'50	21'67	- 3'7
Poznań	23'25½	22'75½	- 2'2
Lwów	21'33	22'09	+ 3'5
Średnia	22'36	22'17	- 0'9
Jęczmień browarowy			
Warszawa	27'25	27'25	-
Poznań	26'75	27'00	+ 0'9
Lwów	26'50	26'50	-
Średnia	26'83	26'92	+ 0'3
Jęczmień zwykły			
Warszawa	24'00	24'00	-
Poznań	23'13	23'38	+ 1'0
Lwów	-	22'62½	-
Średnia	23'56½	23'33	-

— Nastrój niejednorodny, obserwowany w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy (od 8 do 13 marca) utrzymywał się w dalszym ciągu. Mimo zbliżających się świąt podaży zboża i przetworów nie wzrasta, a obroty pozostają na mn. w. wyrównanym poziomie. Salda tygodniowe (w zł; ze znakiem plus — zwykła notowań, ze znakiem minus — zniżka) na giełdzie warszawskiej kształtowały się następująco: pszenica jednolita 748 grl i zbierana 737 grl +0'50, żyto I standart +0'75 i II standart +1'00, wszystkie rodzaje owsa -1'25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej +0'50 oraz wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej +0'50; na giełdzie poznańskiej salda kształtowały się następująco (analogicznie): pszenica +0'50, owsa -0'75, wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej +0'75, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej +1'25, otręby pszenne (średnie i grube) +0'25, otręby żytnie +0'25, otręby jęczmienne -0'75.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 11 097 t, w tym 2 848 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 13 974 i 2 730).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyury urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 grl 31'50 ÷ 32'00 (31'00 ÷ 31'50), — zbierana 737 grl 31'00 ÷ 31'50 (30'50 ÷ 31'00), żyto I standart 693 grl 25'00 ÷ 25'25 (24'25 ÷ 24'50), — II standart 681 grl 24'75 ÷ 25'00 (23'75 ÷ 24'00), jęczmień browarny 678 ÷ 684 grl 26'75 ÷ 27'75, — o wadze 673 ÷ 678 grl 24'75 ÷ 25'25, — o wadze 649 grl 23'75 ÷ 24'25, — o wadze 620'5 grl 23'25 ÷ 23'75, owsy I standart 460 grl 22'25 ÷ 23'00 (23'50 ÷ 24'00), — eksportowy 478 ÷ 488 grl 22'25 ÷ 23'00 (23'50 ÷ 24'00), — II standart 435 grl 21'00 ÷ 21'50 (22'25 ÷ 22'75), mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 20% 49'50 ÷ 50'50 (49'00 ÷ 50'00), — I gat. 0 ÷ 45% 47'50 ÷ 48'50 (47'00 ÷ 48'00), — I gat. B 0 ÷ 55% 45'50 ÷ 46'50 (45'00 ÷ 46'00), — I gat. C 0 ÷ 60% 44'50 ÷ 45'50 (44'00 ÷ 45'00), — I gat. D 0 ÷ 65% 43'50 ÷ 44'50 (43'00 ÷ 44'00), — II gat. A 20 ÷ 55% 42'50 ÷ 43'50 (42'00 ÷ 43'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 40'50 ÷ 42'50 (40'00 ÷ 42'00), — II gat. D 45 ÷ 65% 37'50 ÷ 38'50 (37'00 ÷ 38'00), — II gat. F 55 ÷ 65% 36'50 ÷ 37'50 (36'00 ÷ 37'00), — II gat. G 60 ÷ 55% 35'50 ÷ 36'50 (35'00 ÷ 36'00), — pastewna 24'50 ÷ 25'50, mąka żytnia wyciągowa: I gat. 0 ÷ 30% 36'25 ÷ 37'25 (35'75 ÷ 36'75), — I gat. 0 ÷ 50% 36'25 ÷ 37'25 (35'75 ÷ 36'75), — I gat. 0 ÷ 65% 35'25 ÷ 36'25 (34'75 ÷ 35'75), — II gat. 50 ÷ 65% 30'50 ÷ 31'50 (30'00 ÷ 31'00), — razowa 0 ÷ 95% 28'50 ÷ 29'50 (28'00 ÷ 29'00), — poślednia ponad 65% 21'00 ÷ 21'50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 18'50 ÷ 19'00, — średnie z przemiału standartowego 17'50 ÷ 18'00, — mialkie z przemiału standartowego 17'50 ÷ 18'00, otręby żytnie z przemiału standartowego 16'25 ÷ 16'50.

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyury urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 29'50 ÷ 29'75

(29'00 ÷ 29'25), żyto 24'75 ÷ 25'00 (23'75 ÷ 24'00), jęczmień 630 ÷ 640 grl 22'25 ÷ 22'50, — 667/676 grl 23'25 ÷ 23'50, — 700/715 grl 24'75 ÷ 25'50, — browarowy 26'50 ÷ 27'50, owsy 22'25 ÷ 22'50 (23'00 ÷ 23'25), mąka (wraz z workiem): pszena I gat. A 0 ÷ 20% 48'00 ÷ 49'00 (47'25 ÷ 48'25), — I gat. A 0 ÷ 45% 47'00 ÷ 47'50 (46'25 ÷ 46'75), — I gat. B 0 ÷ 55% 45'50 ÷ 46'00 (44'75 ÷ 45'25), — I gat. C 0 ÷ 60% 45'00 ÷ 45'50 (44'25 ÷ 44'75), — I gat. D 0 ÷ 65% 44'00 ÷ 44'50 (43'25 ÷ 43'75), — II gat. A 20 ÷ 55% 43'00 ÷ 43'50 (42'25 ÷ 42'75), — II gat. B 20 ÷ 65% 42'25 ÷ 42'75 (41'50 ÷ 42'00), — II gat. D 45 ÷ 65% 39'25 ÷ 40'25 (38'50 ÷ 39'50), — II gat. F 55 ÷ 65% 35'25 ÷ 36'25 (34'50 ÷ 35'50), — II gat. G 60 ÷ 65% bez notowań, — III gat. A 65 ÷ 70% 28'50 ÷ 29'50 (27'75 ÷ 28'75), — III gat. B 70 ÷ 75% 25'50 ÷ 26'50 (24'75 ÷ 25'75), mąka żytnia wyciągowa: I gat. 0 ÷ 30% 36'50 ÷ 37'00 (35'25 ÷ 35'75), — I gat. 0 ÷ 50% 36'00 ÷ 36'50 (34'75 ÷ 35'25), — I gat. 0 ÷ 65% 34'50 ÷ 35'00 (33'25 ÷ 33'75), — II gat. 50 ÷ 65% 27'25 ÷ 27'75 (26'00 ÷ 26'50), — poślednia ponad 65% 25'00 ÷ 25'50 (23'75 ÷ 24'25), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 17'25 ÷ 17'75 (17'00 ÷ 17'50), — grube z przemiału standartowego 18'00 ÷ 18'50 (17'75 ÷ 18'25), otręby żytnie z przemiału standartowego 16'50 ÷ 17'00 (16'25 ÷ 16'75), otręby jęczmienne 16'25 ÷ 17'50 (17'00 ÷ 18'25).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 8 do 13 marca 1937 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej nie wykazywał większego ożywienia w zakresie obrotów, które koncentrowały się głównie dookoła akcji Banku Polskiego i akcji przedsiębiorstw metalowo-przetwórczych. Jeśli chodzi o tendencję — to była ona niejednorodna, pod koniec okresu ulegając wyraźniejszemu pogorszeniu. Poza utrzymanymi akcjami: Modrzejowa i Norblina — pozostałe akcje wykazały następujące salda (w zł; ze znakiem plus — zysk, ze znakiem minus — spadek kursu): Bank Polski -0'50, Warsz. Tow. Fabryk Cukru +1'00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla -0'75, Lilpop +0'15, Ostrowiec -0'50, Starachowice -0'25 oraz Haberbusch i Schiele +0'50. Z dniem 12/III b. r. akcje Tow. Zakładów Chemicznych „Strem” są notowane bez bezwartościowego kuponu dywidendowego za 1935/36 r.

Na giełdach: lwowskiej i poznańskiej obracano akcjami Banku Polskiego po kursie utrzymanym; obroty objęły minimalną ilość akcji.

GIELDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy w zł za akcję	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	100'50	100'00	100'00 -100'50
Częstoc. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	30'00	29'50	29'50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	30'00	29'50	30'00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	21'25	20'00	20'75 -21'25 -21'00
Lilpop	zł 25	13'90	13'50	13'90 -13'75
Modrzejów	zł 50	8'00	7'75	7'75
Norblin	zł 100	66'00	65'00	65'00
Ostrowiec	zł 50	30'00	29'50	29'75
Starachowice	zł 100	34'75	33'75	34'25 -33'75 -34'50
Haberbusch i Schiele	zł 100	37'50	36'50	37'50

GIELDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIELDA LWOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 100'00.

GIELDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum): Bank Polski 101'00—100'00.

CŁO ORAZ REGLAMENTACJA

PROTOKÓŁ TARYFOWY Z ESTONIĄ. — Z dniem 15 b. m. wprowadzone zostały tymczasowo w życie postanowienia protokołu taryfowego polsko-estońskiego, podpisanego w Tallinie w dn. 23/II b. r., ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr 18/1937, poz. 118.

Podobnie, jak i w ub. r. nowy protokół obowiązywać będzie do końca b. r. Przewiduje on następujące zniżki konwencyjne:

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Cł o
		zł od 100 kg
116 z p. 6	szczupaki	26— (15/III - 15/IV 1937 r.)
116 z p. 6	sandacze	50— (1/IV - 30/VI 1937 r.)
116 p. 7	leszcze	33— (1/IV - 30/VI 1937 r.)
116 z p. 8	okonie	26— (1/IV - 30/VI 1937 r.)
254	Ryby wędzone, suszone, oprócz osobno wymienionych:	
z p. 3	Ryby wędzone: leszcze, również gatunek leszczy zwany „abramis vimba”, sigi okonie	70— (15/IV - 30/VI 1937 r.)

W porównaniu ze stanem, obowiązującym do dn. 31/XII 1936 r., omawiany protokół wprowadza pewne zmiany, a mianowicie: przesunięty został okres obowiązywania stawki konwencyjnej dla szczupaków o 15 dni — w związku z tegorocznym okresem świąt Wielkiej Nocy, tj. z dn. 1/IV : 30/VI (w ub. r.) na 15/III - 15/IV. Wprowadzona została nowa zniżka, przewidziana w poz. 254, wyżej przytoczona, na niektóre gatunki ryb wędzonych, która obowiązywać będzie na cały okres obowiązywania protokołu. Poza tym nie została wznowiona zniżka na mydło twarde lecznicze błotne „Temu”, która wygasła z dniem 31/XII 1936 r., przyznana Estonii protokołem z dn. 23/III 1936 r.

WPROWADZENIE OBROTU BEZGOTÓWKOWEGO PRZY REGULOWANIU NALEŻNOŚCI CELNYCH. — W „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 6/1937 ogłoszone zostało zarządzenie, wydane na podstawie art. 6 ust. 1 i art. 135 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym („Dz. Ust. R. P.” Nr 84, poz. 610), wprowadzające w życie z dniem 1/IV b. r. nowe przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów celnych.

Nowe przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów celnych są właściwie nie tylko przepisami, regulującymi wewnętrzne czynności urzędów celnych, ale zawierają również postanowienia, dotyczące urzędów skarbowych, izb skarbowych i Centralnej Księgowości Min. Skarbu — o ile te czynności dotyczą wpłat, zarachowywanych definitywnie przez te urzędy, a przyjmowanych przez kasy urzędów celnych i dyrekcji cel; z drugiej strony — o ile czynności te dotyczą wpłat, niezrachowywanych definitywnie, a przyjmowanych przez wymienione urzędy na rachunek urzędów celnych.

Nowe przepisy rachunkowo-kasowe zawierają ważną inowację w dziedzinie kasowości i rachunkowości celnej, stanowiącą ułatwienie dla osób, opłacających cło względnie należności celne. Jest to tzw. obrót bezgotówkowy; mianowicie, celem umożliwienia płatnikom uiszczania w obrocie bezgotówkowym wszelkich należności, wynikających z odpraw celnych, otwierane są rachunki żyrowe w Banku Polskim dla urzędów celnych, znajdujących się w siedzibie oddziałów Banku Polskiego, oraz konta czekowe w P. K. O. dla urzędów celnych, wyznaczonych przez Min. Skarbu na wniosek dyrekcji cel. Każdy więc płatnik należności celnych będzie miał możliwość wpłacać te należności bądź na rachunek żyrowy danego urzędu celnego w Banku Polskim, bądź na rachunek danego urzędu w P. K. O. Przy wpłatach i przelewach na rachunki żyrowe w Banku Polskim oraz konta czekowe w P. K. O. obowiązują: przepisy dla uczestników obrotu żyrowego w Banku Polskim, względnie przepisy o obrocie czekowym, wydane przez P. K. O.

Urzędy celne nie mogą, w myśl omawianej instrukcji, skutecznie działać ze swych rachunków żyrowych i kont czekowych żadnych wpłat. Wpływy zaś dziennie na rachunki żyrowe i konta czekowe urzędów celnych przelewają automatycznie: Bank Polski — na rachunek żyrowy Centralnej Księgowości Min. Skarbu, a P. K. O. — na konta czekowe właściwych dyrekcji cel w P. K. O.

Wpłaty na konta czekowe urzędów celnych w P. K. O. mogą być dokonywane tylko przy pomocy skarbowych blankietów nadawczych. Przy wpłatach w drodze przelewów z konta płatnika na konta urzędów celnych za pomocą czeku przelewowego, wpłacający zaznacza szczegółowo tytuł wpłaty na odcinku, przeznaczonym dla odbiorcy (dowód przelewu).

Nowe przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów celnych przyśpieszają też wypłaty, dokonywane z tytułu zwrotu należności

celnych (nadpłaty oraz zwroty cła wg jednomiesięcznych kwitów wywozowych). Obecnie wypłaty dokonywać będą dyrekcje cel, których konta czekowe w P. K. O. służą zarówno dla wpłat, jak i wypłat.

ZAŚWIADCZENIA O OCLENIU TOWARÓW ZAGRANICZNYCH. — Stosowane przez niektóre państwa ograniczenia dewizowe zmuszają importerów towarów zagranicznych, pochodzących z tych państw, które stosują ograniczenia dewizowe, do ubiegania się o wydanie im specjalnych zaświadczeń, że dany towar został oclony. Zaświadczenia takie mają na celu umożliwienie otrzymania należności za towary, wywiezione do tych krajów.

Zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Min. Skarbu, urzędy celne mają obowiązek, jeżeli importerzy zwrócą się o wydanie takich zaświadczeń, wydania zaświadczenia, pod następującymi warunkami:

1) wniosek o wydanie takiego zaświadczenia powinien być złożony na piśmie, przy czym we wniosku powinno być wskazane, jakiej władzy względnie instytucji zaświadczenie ma być przedstawione; wniosek taki podlega opłacie stempowej w wysokości zł 3;

2) zaświadczenie ma stwierdzać istotny stan rzeczy, a więc jeżeli należności celne zostaną uiszczone i towar zostanie wydany do wolnego obrotu — to zaświadczenie powinno stwierdzać oclenie towaru; jeżeli zaś strona prosi o wydanie zaświadczenia przed uiszczaniem należności — to w zaświadczeniu urz. celny winien stwierdzić, że towar został zgłoszony do odprawy celnej;

3) zaświadczenie może być wystawione na zwykłym papierze kancelaryjnym względnie na odpisie świadectwa pochodzenia. W zaświadczeniu urz. celny powinien opisać towar oraz wskazać jakiej władzy i instytucji ma być ono przedstawione, a ponadto powinien zaznaczyć: „zaświadczenie niniejsze nie służy jako kwit celny w rozumieniu § 50 ust. 1 przepisów wykonawczych do prawa celnego”;

4) wydane zaświadczenie podlega opłacie stempowej zł 5.

W uzupełnieniu omówionego wyżej zarządzenia, Min. Skarbu w okólniku z dn. 27/II 1937 r. L. D. IV 3/3/37 wyjaśniło, że przy przywozie m. in. towarów tureckich, wniosek o wydanie zaświadczenia może być zgłoszony również ustnie, przy czym wniosek ustny wolny jest od opłaty stempowej, wydane zaś zaświadczenie podlega opłacie stempowej w wysokości zł 5 i to bez względu na to, czy wydane jest na wniosek ustny, czy pisemny.

WYJAŚNIENIA TARYFOWE. — Min. Skarbu ogłosiło następujące wyjaśnienia taryfowe do poszczególnych pozycji taryfy celnej przywozowej:

Do poz. 872. — Pokrywy grafitowe, dopasowane do tygli grafitowych, podlegających ocleniu według poz. 872 p. 1 tar. celn., nadchodzące z zagranicy wraz z nimi w ilościach, odpowiadających ilości tygli — podlegają ocleniu razem z tymi tyglami wg poz. 872 p. 1 tar. celn. i korzystają z odnośnej stawki konwencyjnej, przewidzianej w dodatkowej polsko-angielskiej umowie handlowej z dn. 27/II 1935 r. dla tygli grafitowych, o ile oczywiście omawiany towar nadchodzi z kraju traktatowego i jego pochodzenie jest stwierdzone należycie wystawionym świadectwem pochodzenia.

Pierścienie i podstawy grafitowe, choćby służyły do wzmiankowanych tygli, podlegają ocleniu według poz. 872 p. 3 tar. celn. (okólnik Min. Skarbu z dn. 27/II 1937 r. L. D. IV 455/2/37).

Do poz. 820. — Papier, pokryty na całej powierzchni jednolicie w sposób nietrwały proszkiem z metali szlachetnych lub proszkiem brązowniczym z metali nieszlachetnych z dodatkiem lepszca, który to papier używa się do złożenia napisów, godeł, ornamentów, znaków itp., wyciskanych na tkaninach, tekturze, drzewie i innych materiałach — należy traktować jako papier słony, srebrzony, czy też brązowany na całej powierzchni i cłic według poz. 820 tar. celn. (okólnik Min. Skarbu z dn. 3/III 1937 r. L. D. IV 4805/2/37).

Do poz. 806. — Pochwy składane do parasoli, wykonane z masy papierowej zbitej, lakierowane i ewentualnie zaopatrzone w skówki i wzmacniające pierścienie z metali nieszlachetnych i innych materiałów pospolitych — należy traktować jako wyroby z masy papierowej zbitej, lakierowane, bez ozdób i cłic wg poz. 806 p. 2 lit. a tar. celn. (okólnik Min. Skarbu z dn. 3/III 1937 r. L. D. IV 4969/2/37).

Do poz. 833. — Wydawnictwa kieszonkowe, zjawiające się na rynku handlowym pod nazwą kalendarzy notatnikowych, kalendarzy kieszonkowych itp., zawierające, poza właściwym kalendarzem, pewną ilość czystych kartek papieru celem zacięcia na nich notatek — należy traktować jako nctesy i cłic według poz. 833 punktu i litery odpowiednich tar. celn., a to w zależności od ich wykonania. Podobnie należy cłic także same kalendarze kieszonkowe, zawierające jeszcze jakikolwiek tekst dodatkowy, np. wiadomości z tej lub innej dziedziny itp. (okólnik Min. Skarbu z dn. 20/II 1937 r. L. D. IV 3752/2/37).

Do poz. 778.—Drewniane sześciennie kostki o wymiarze krawędzi ok. 0,5 cm, używane w przemyśle jako materiał do polerowania—podlegają oceniu według poz. 778 p. 2 tar. celn. jako osobno niewymienione wyroby drewniane o wadze sztuki 500 g i mniej (okólnik Min. Skarbu z dn. 20/II 1937 r. L. D. IV 3206/2/37).

Do poz. 1210.—Wyroby ze sztucznych materiałów plastycznych w kształcie płyt gramofonowych, służące do utrwalania na nich głosu lub dźwięków w celu późniejszego ich odtworzenia w odpowiednim aparacie gramofonowym—podlegają oceniu według poz. 1210 p. 4 tar. celn. jako osobno niewymienione wyroby ze sztucznych materiałów plastycznych. Jako płyty i wałki, wymienione w poz. 1178 p. 4, należy

uważać płyty i wałki nagrane (okólnik Min. Skarbu z dn. 20/II 1937 L. D. IV 3206/2/37).

Do poz. 210.—Jako olej drzewny, wymieniony w poz. 210 tar. celn., należy cłi: a) olej drzewny chiński (tungowy, Wood-Oil), b) olej drzewny japoński (Japanese Tung Oil), c) olej i tłuszcz drzewny brazylijski tzw. Otiteica (okólnik Min. Skarbu z dn. 20/II 1937 r. L. D. IV 3882/2/37).

NOWE ROZPORZĄDZENIE O ZWROCIE CŁA PRZY WYWOZIE PRODUKTÓW ROŚLINNYCH — p. str. 419.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

REDUKCJA ULG TARYFOWYCH NA EKSPORT DREWNA

Z dniem 16/III b. r. zarządzona została podwyżka tariff kolejowych na eksport drewna surowego i obrobionego—zarówno przy wywozie drogą morską, jak i przez granice lądowe „(Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” Nr 11/1937).

Powwyższe posunięcie taryfowe łączy się ściśle z jednej strony ze znaczną, od dawna nietowoną, poprawą koniunktury na naszym głównym rynku odbiorczym dla drewna, tj. w Anglii, a następnie na innych rynkach odbiorczych jak: Niemcy, Belgia itd., z drugiej zaś—z trudną sytuacją finansową P. K. P., które w zakresie tariff eksportowych na drewno ponosiły poważne oliary, obniżając stawki przewozowe w okresach niepomysłnej sytuacji wywozowej dla drewna.

Obniżka tariff na wywóz materiałów drzewnych zapoczątkowana została jeszcze w 1931 r. Poważniejsza obniżka dokonana była w końcu 1932 r., w którym nastąpił znaczny spadek wywozu drewna wskutek braku popytu i nieopłacalnych cen; niżka dotyczyła szeregu sortymentów drewna iglastego przy wywozie przez porty w Gdyni i Gdańsku, a mianowicie: drewna nieobrobionego, podkładów kolejowych, słupów teletechnicznych oraz drewna kopalnianego. Ulga taryfowa nastąpiła w momencie, kiedy zasadniczo dawały się już zaobserwować objawy polepszenia się cen dla drewna w Anglii i innych krajach importujących. Poprawa ta—z pewnymi wahaniami—trwała również i w latach następnych, jednakże interwencyjna obniżka tariff, która zasadniczo miało obowiązywać przez krótki okres czasu, została nadal zachowana, a ponadto we wrześniu 1935 r. pogłębiona jeszcze o 25%.

Równoległe do powyższych ulg taryfowych, poczynając od 1931 r., przeprowadzane były także niżki tariff dla wywozu drewna przez granice lądowe. Niżki te, kontynuowane w latach 1932 i 1933, dotyczyły drewna surowego i obrobionego, przede wszystkim zaś drewna celulozowego, które stanowi najpoważniejszą pozycję w wywozie drewna przez granice lądowe i które też uzyskało najpoważniejsze niżki taryfowe.

Z początkiem 1936 r. nastąpiły znamienne zmiany w koniunkturze dla drewna na rynku angielskim. Niezwykle ożywienie i zapotrzebowanie na drewno, o wiele silniejsze niż w latach ubiegłych, było wynikiem polepszenia się w Anglii sytuacji zarówno w handlu, jak i we wszystkich prawie gałęziach produkcji. Szczególnie duże zapotrzebowanie wystąpiło ze strony przemysłu budownictwa okrętów, ze strony kolei żelaznych oraz przemysłu amunicyjnego. Bardzo poważny wpływ na polepszenie się sytuacji dla importu drewna wywołało realizowanie planu budowlanego rządowego i samorządowego, dotyczącego budowy nowych oraz przebudowy kilkuset tysięcy zniszczonych domów-osiadli robotniczych, w budowie których drewno odgrywa poważną rolę.

Nastąpiła w związku z tym stała mocna tendencja zwyżkowa cen na rynku angielskim. Poszczególne kraje eksportujące w stosunkowo krótkich odstępach czasu wydawały nowe, coraz to wyższe cenniki na drewno. W porównaniu z 1935 r. ceny drewna w Anglii wzrosły w grudniu 1936 r. o 40÷50%, wykazując nadal tendencję zwyżkową, która trwała również na początku roku bieżącego i trwa nadal do chwili obecnej. Stały charakter zwyżki cen, przy dalszym znacznym popycie, przewyższającym w niektórych okresach podaż, świadczyło zasadniczej

poprawie w strukturze cen na rynku angielskim, będącej wynikiem wzrostu konsumpcji przy ograniczonych sprzedażach.

Również nastąpił wzrost cen na interesującym Polskę drugim z kolei rynku zagranicznym, tj. w Niemczech, dokąd po dłuższej przerwie nastąpił planowy eksport drewna w ramach umowy clearingowej.

Jako wyraz poprawy sytuacji dla drewna na naszych zagranicznych rynkach zbytu posłużyć może poniższe porównanie nadania ważniejszych sortymentów do portów w Gdyni i Gdańsku (w/g statystyki przewozów kolejowych za 11 miesięcy—w tonach):

Rok	Drewno iglaste: obrob.	nieobrob.	Podkłady	Kopalniaki	Słupy telef.
1935	465 758	15 814	65 829	7 364	15 346
1936	651 017	13 557	88 281	13 657	13 675

Pewne nieznaczne różnice na niekorzyść dają się zauważyć przy drewnie nieobrobionym i słupach teletechnicznych, globalnie jednak wywóz wszystkich sortymentów wzrósł w 1936 r. o blisko 37% w porównaniu z tym samym okresem 1935 r. Decydujący wpływ na zwiększenie się eksportu wywarł wywóz drewna tartego iglastego, stanowiącego najpoważniejszą pozycję, bo ok. 75% wywozu materiałów drzewnych drogą morską. Nadmienić wypada, że podana wyżej statystyka kolejowa nie wyodrębnia drewna, przeznaczonego na potrzeby lokalne portów, wobec tego rzeczywisty wzrost wywozu przez porty będzie nieco odbiegał od wykazanego na podstawie powyższej statystyki.

W ślad za zwyżką cen na rynkach zagranicznych postępował wzrost cen drewna w kraju. W porównaniu z cenami z końca 1935 r. ceny w styczniu b. r. były wyższe dla drewna okrągłego sosnowego o 60%, a dla świerkowego nawet o 68%. W zbliżonym rozmiarze nastąpiła zwyżka cen i na materiały tarte. Sytuacja powyższa stworzyła warunki wysokiej rentowności dla handlu i przemysłu drzewnego w Polsce.

Zrozumiałą jest rzeczą, że wobec wyraźnie trwałej poprawy koniunktury utrzymywanie interwencyjnych tariff eksportowych, deficytowych dla P. K. P., byłoby bezprzedmiotowe. Pomoc, udzielana drzewnictwu w okresie lat kryzysowych, byłaby obecnie nieuzasadniona, tym bardziej, że P. K. P. odczuły dotkliwie zwyżkę cen na rynku wewnętrznym przy zakupie drewna na potrzeby własnej eksploatacji w postaci nieprzewidzianego budżetem kolejowym kilkumilionowego zwiększenia wydatku, niezależnie od tego, że w ostatnim czasie ogólna sytuacja finansowa P. K. P. już i tak uległa znacznemu pogorszeniu.

Przy rozważaniu podniesienia poziomu dotychczasowych tariff kolejowych na drewno brana była w rachubę również podwyżka stawek dla przewozu materiałów drzewnych wewnątrz kraju. Projekt ten jednak odsunięto w obawie, że mogłoby to dać asumpt do silniejszej a nieuzasadnionej zwyżki cen na rynku wewnętrznym, co sprzeczne byłoby z założeniami polityki ogólnej, zmierzającej w okresie dobrej koniunktury do hamowania nadmiernych skoków cen, a natomiast utrzymywania ich stałej lecz umiarkowanej zwyżki. Wydaje się jednak, że podwyżka tariff w obrocie wewnętrznym zmieściłaby się niewątpliwie w ramach obecnej kalkulacji i nie dosięgnęłaby konsumenta. Przypomnieć tu wypada, że przewozy wewnętrzne drewna korzystają również z wydatnej obniżki opłat przewozowych, przeprowadzonej z dniem 15/II 1936 r. w ramach ogólnej akcji obniżki tariff kolejowych.

Przeprowadzone obecnie zmiany w taryfach drzewnych obejmują zatem tylko eksport przez granicę lądową oraz przez porty. W tary-

fach portowych od podwyżki wyłączone zostało drewno kopalniane, którego wywóz drogą morską, pomimo pokaźnego wzrostu w ub. r. w porównaniu z 1935 r., znajduje się wciąż jeszcze na niskim poziomie.

Zamiast dotychczasowej kolumny opłat PF-1 B w tar. tow. Cz. II, zeszyt 3, obowiązującej przy wywozie przez porty w Gdyni i Gdańsku, wprowadzono nową kolumnę z opłatami wyższymi, pozostawiając dotychczasowe jej oznaczenie PF-1 B. Wskutek tej zmiany uległy podwyżce następujące taryfy specjalne:

Taryfa	Sortyment drewna
PF-1 p. B	Drewno okrągłe iglaste z poz. 904 b/K. t.;
PF-10 p. B	„ „ „ „ 905 b/K. t.;
PF-19	Ślupy teletechniczne iglaste z poz. 907 K. t.; przy czym taryfę tę przeniesiono dla przejrzystszego układu do p. B tar. specj. PF-18;
PF-20	Drewno celulozowe iglaste oraz osikowe poz. 908 a, b, K. t.;
PF-30 p. B	Drewno tarte nieheblowane iglaste oraz bukowe z poz. 910 K. t.;
PF-40 p. B	Deszczułki tarte do opakowań nieheblowane z drewna iglastego z poz. 911 K. t.;
PF-47	Drewno iglaste tarte, heblowane z poz. 917 K. t.;
PF-56	Podkłady kolejowe iglaste z poz. 920 K. t.; jednocześnie przeniesiono tę taryfę do p. B tar. specj. PF-54;
PF-60	Skrzynie nieheblowane i ich części z drewna iglastego z poz. 930 K. t.

Przy ustalaniu nowowprowadzonych stawek kolumny opłat PF-1 B dla wyżej wymienionych sortymentów drewna oparto się zasadniczo na poziomie opłat z 1932 r., z okresu przed obniżką taryf. Jednakże wobec zastosowania silniejszej degresji stawek przewozowych, począwszy od odległości 700 km, oraz zastosowania jednolitej stawki gr 165 za 100 kg na odległościach od 980 km wzwyż—stawki nowej kolumny opłat już przy odległościach ponad 800 km nie osiągnęły poziomu z 1932 r., co obrazuje poniższe zestawienie (stawki — w gr za 100 kg):

Odległość przewozu km	1932	Od 16/III 1937
800	160	160
850	170	162
900	180	163
950	190	164
1 000	200	165
1 050	210	165
1 100	220	165
1 200	240	165

Nowe stawki przewozowe na zestawionych odległościach są zatem niższe o 0 ÷ 31% od stawek z 1932 r.; spowodowało to konieczność ustalenia kolumny opłat PF-1 B na bliższych odległościach przewozu na poziomie, wyższym niż w 1932 r., celem uzyskania przyjętego w założeniu efektu finansowego. Większa marża podwyżki taryf na bliskich odległościach staje się zrozumiałą, jeżeli wziąć pod uwagę, że na odległościach 801 ÷ 1 100 km przewozi się ponad 55% ogólnego wywozu drewna przez porty.

W związku ze znacznějšíą zwyczają stawek na krótszych odcinkach przewozu okazało się, że wbrew dotychczasowym założeniom polityki taryfowej w zakresie taryf na drewno, stawki przewozowe dla eksportu drewna liściastego kształtowałyby się przy odległościach 11 ÷ 400 km poniżej poziomu stawek na sortymenty iglaste. Wywołało to z konieczności potrzebę podciągnięcia opłat kolumny PF-1 A dla drewna liściastego na tych odległościach przynajmniej do poziomu nowych stawek dla drewna iglastego. Jednakże dla wywozu drewna liściastego z Wileńszczyzny zachowano dotychczasową preferencję przez ustalenie opłat o 10% niższych od wyrównanych w powyższy sposób stawek nowej kolumny PF-1 A.

W zakresie taryf wywozowych dla drewna przez granice lądowe przyjęta została zasada przeprowadzenia 30%-owej podwyżki na wszystkie sortymenty drewna surowego i obrobionego,

której jednak nie mogła być wszędzie utrzymana wskutek tego, że dotychczasowe opłaty na szereg sortymentów, podwyższone w tym rozmiarze, przekraczałyby opłaty zasadniczej klasy taryfowej B. W związku z tym skasowane zostały następujące taryfy specjalne w zeszyt 2 taryfy towarowej Cz. II, przechodząc automatycznie do klasy taryfowej B:

Taryfa	Sortyment drewna
GF-10	Drewno okrągłe liściaste z poz. 904 a, b/K. t.;
GF-41	„ „ liściaste tarte z poz. 910 K. t.;
GF-48	Deszczułki do wyrobu olówek z drewna olchowego i lipowego poz. 913 K. t.;
GF-50	Drewno liściaste tarte heblowane z poz. 917 K. t.;
GF-60	Podkłady kolejowe liściaste i iglaste poz. 920 K. t.;
GF-62	Kostka drewniana brukowa poz. 921 K. t., słomka i patyczki do wyrobu zapalek poz. 922 K. t. i wlna drzewna oraz mąka drzewna poz. 923 K. t.

Dla wymienionych sortymentów zwyczajka nie jest jednolita i wynosi 3,5 ÷ 29%.

Również niezupełnej zwyczajce — z wyżej przytoczonych względów — bo w rozmiarze 26,6 ÷ 30%, uległy następujące taryfy specjalne:

Taryfa	Sortyment drewna
GF-17	Drewno nieobr. liściaste poz. 905 a, b/K. t.;
GF-19	„ „ kopalniane oraz deski okorkowe poz. 906 K. t.;
GF-20	Ślupy teletechniczne poz. 907 K. t.;
GF-35	Drewno liściaste ciosane z poz. 909 K. t.;
GF-44	Deszczułki tarte do opakowań z drewna bukowego nieheblowane z poz. 911 K. t.;
GF-47	Opoly, obładry, oszwary i okrajki poz. 914 K. t.;
GF-65	Skrzynie i ich części z drewna miękkiego lub bukowego, brzożowego i olchowego wszystko nieheblowane z poz. 930 K. t.

Pełna podwyżka — o 30% — zastosowana została do drewna celulozowego z poz. 908 a, b/K. t., które korzystało ze szczególnie niskich opłat na podstawie taryfy wyjątkowej gf-10. Taryfa ta przeniesiona została do taryf specjalnych przez skreślenie jej w zeszyt 6 tar. tow. Cz. II i ustalenie nowych opłat w tar. specjalnej GF-30.

Ponadto o pełne 30% podwyższone zostały następujące taryfy przy wywozie przez granice lądowe:

Taryfa	Sortyment drewna
GF-1	Drewno opałowe poz. 901 K. t.;
GF-2	Karpina, chrust, faszyna itp. poz. 902 K. t.;
GF-3	Brykiety z trocin, trociny, wióry itp. poz. 903 K. t.;
GF-15	Drewno iglaste nieobrobione z poz. 904 b/K. t.;
GF-18	„ „ „ „ 905 b/K. t.;
GF-36	„ „ ciosane, łupane z poz. 909 K. t.;
GF-43	„ „ tarte, nieheblowane z poz. 910 K. t.;
GF-45	Deszczułki tarte do opakowań z drewna iglastego z poz. 911 K. t.;
GF-51	Drewno iglaste tarte, heblowane z poz. 917 K. t.;
GF-64	Skrzynie i ich części z drewna iglastego z poz. 930 K. t.

Omówione powyżej zmiany, przeprowadzone w taryfach specjalnych na eksport drewna, weszły w życie w stosunkowo krótkim terminie, bowiem już w 3 dni po ogłoszeniu. Nie wpłynęło to jednak niekorzystnie na przebieg zawartych transakcyj, gdyż przemysł i handel drzewny był przygotowany już od dłuższego czasu na podwyżkę stawek przewozowych, co, niewątpliwie, uwzględniane było w kalkulacji cen drewna eksportowego.

N. K.

TRANZYT DRZEWA RUMUŃSKIEGO PRZEZ PORTY POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO. — Z dniem 1/III b. r. skreślone zostały dotychczasowe stawki ulgowe na przewóz drewna rumuńskiego przez porty polskiego obszaru celnego, wobec czego koszt przewozu drewna zarówno twardego, jak i miękkiego od granicy rumuńskiej do portów Gdynia i Gdańsk wynosi obecnie gr 218 od 100 kg.

Mimo tak znacznej podwyżki, bo wynoszącej faktycznie ok. 25% w stosunku do stawek ze stycznia b. r., a w porównaniu z I połową ub. r. przekraczającej nawet 50%, transporty drewna stale wzrastają — tak, że spodziewana ilość przewozu 30 tys. t drewna rumuńskiego miesięcznie w tranzycie przez porty polskiego obszaru celnego, głównie przez Gdańsk, będzie zapewne w najbliższym czasie osiągnięta.

WYPOWIEDZENIE POLSKO-RUMUŃSKO-LEWANTYŃSKIEJ I ZACHODNIO-ŚRÓDZIEMNOMORSKIEJ ZWIĄZKOWEJ TARYFY TOWAROWEJ. — Wobec małej atrakcyjności dotychczasowej związkowej taryfy towarowej polsko-rumuńsko-lewantyńskiej i zachodnio-śródziemnomorskiej zostało zamierzone jej zniesienie z dniem 1/V b. r.

Równocześnie rozpoczęto badania celem ustalenia ew. dla jakich artykułów utrzymania możności bezpośredniego przewozu z Polski do krajów Lewantu względnie portów morza Śródziemnego, jak również w kierunku odwrotnym byłoby nadal wskazane, poczem zależnie od wyników studiów nastąpiłoby ewentualne przerobienie odnośnych taryf artykułowych.

ZMIANA POLSKO-RUMUŃSKO-BUŁGARSKIEJ ZWIĄZKOWEJ TARYFY TOWAROWEJ. — Statystyka przewozów za ostatnie lata wykazuje, iż polsko-rumuńsko-bułgarska związkowa taryfa towarowa w jej dzisiejszym ujęciu nie posiada odpowiedniej atrakcyjności

i liczby rocznych przewozów, uskutecznianych na jej podstawie, nie stoją w żadnym stosunku do faktycznego obrotu towarowego pomiędzy Bułgarią z jednej strony a Polską i sąsiadującymi z nią państwami z drugiej.

Powodem tego stanu rzeczy są zbyt wysokie stawki, wyrażone we frankach złotych, nie uwzględniające zmian, jakie zaszły w międzyczasie w taryfach wewnętrznych poszczególnych zarządów kolejowych, oraz różnic powstałych z uwagi na deprecjację leja rumuńskiego, a wreszcie zbyt wysokie kontyngenty, od których zebrania uzależnione zostały pewne ulgi taryfowe.

Celem usunięcia powstałych braków i zaktualizowania nieżywej już właściwie taryfy zamierzone jest jej przerobienie w porozumieniu z zarządami kolei bułgarskich i rumuńskich, które ma nastąpić już w najbliższym czasie.

Nowa taryfa związkowa wydana zostanie w formie znacznie zmniejszonej i obejmie na razie jedynie ważniejsze artykuły w istotnie realnych relacjach.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

USTAWODAWSTWO MORSKIE W ROKU 1936

Wzorem roku ubiegłego¹⁾ — podajemy obecnie wykaz szeregu ustaw¹⁾ rozporządzeń i zarządzeń w zakresie spraw morskich; akty prawodawcze zgrupowane zostały poniżej z podziałem na poszczególne grupy zagadnień.

Granice

1. Ustawa z dn. 9/VII 1936 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 23/XII 1927 r. o granicach państwa („Dz. Ust. R. P.” Nr 55, poz. 395).

Ustawa znowelizowała art. 1, 4 i 5, podając w art. 5 sposób obliczenia szerokości morskiej strefy nadgranicznej: „szerokość strefy nadgranicznej na granicy morskiej oblicza się na lądzie od brzegu wód terytorialnych i wód wewnętrznych zatoki Puckiej”.

2. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 24/VII 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w sprawie ustalenia granicy terytorialnej morskiego portu handlowego w Gdyni („Dz. Ust. R. P.” Nr 65, poz. 480).

Porty

3. Ustawa z dn. 9/IV 1936 r. o wywłaszczaniu nieruchomości na cele budowy portów i innych urządzeń morskich („Dz. Ust. R. P.” Nr 28, poz. 220).

Ustawa zezwoliła Skarbowi Państwa, gminom oraz przedsiębiorstwom użyteczności publicznej, posiadającym osobowość prawną, na wywłaszczanie nieruchomości na cele budowy, rozwoju i utrzymania morskich portów i przystani publicznych, składów, urządzeń portowych, brzegu morskiego i morskich urządzeń sygnalizacyjnych.

Opłaty portowe

4. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 23/IV 1936 r. w sprawie wykonania ustawy z dn. 15/III 1934 r. o morskich opłatach portowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 39, poz. 295).

Rozporządzenie ustaliło rodzaje opłat portowych i składowych, tryb, ulgi oraz władze, upoważnione do pobierania opłat.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 3/IV 1936 r., uchylając rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 27/III 1925 r. o morskich opłatach portowych oraz rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 1/III 1929 r. w sprawie złożenia przesyłek i ładunków w państwowych hangarach portowych w Gdyni. W dn. 26/V 1936 r. — z chwilą wydania na zasadzie § 7 rozporządzenia taryfy opłat portowych („Monitor Polski” Nr 122, poz. 222) — przestało obowiązywać rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 21/I 1932 r. w sprawie ustalenia wysokości niektórych morskich opłat portowych.

5. Obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15/V 1936 r. o taryfie niektórych opłat portowych („Monitor Polski” Nr 122, poz. 222).

Do obwieszczenia dołączona jest taryfa opłat portowych: tonażowych, postojowych, przystaniowych, ładunkowych i pilotowych. Taryfa przewiduje opłaty ryczałtowe roczne i jednorazowe.

Zwolnione są od opłat, ustalonych taryfą: a) okręty wojenne i statki szkolne, b) wszelkie statki, będące własnością Państwa Polskiego i W. M. Gdańska — o ile nie są używane do celów zarobkowych, c) statki sportowe — o ile nie są używane do celów zarobkowych, d) statki, zatrudnione przy budowie i konserwacji portu i jego urządzeń — o ile nie wykonują innych czynności zarobkowych, e) wszelkie statki nie dłuższe niż 6 m. Poza tym taryfa przewiduje w pewnych wypadkach zwolnienie od poszczególnych rodzajów opłat portowych. Taryfa obowiązuje od dn. 26/V 1936 r.

6. Obwieszczenie Dyrektora Urzędu Morskiego z dn. 15/V 1936 r. o taryfie opłat za korzystanie z magazynów portowych w Gdyni („Monitor Polski” Nr 122, poz. 223).

Do obwieszczenia dołączona jest taryfa opłat za korzystanie z magazynów portowych. Taryfa rozróżnia 3 rodzaje opłat w zależności od miejsca składowania:

I. W magazynach krótkoterminowych w okresie wolnego złożenia, który trwa 5÷30 dni przy przewozie, a od chwili złożenia do dnia odejścia najbliższego statku linii regularnej w kierunku przeznaczenia opłaty się nie pobiera. Po tym terminie pobiera się opłatę według taryfy A, B, C — zależnie od rodzaju towaru. Za podstawę obliczenia przyjmuje się każde rozpoczęte 100 kg wagi brutto i każdy rozpoczęty okres taryfowy, podany przy pozycjach. Najniższa opłata — zł 1.

II. W magazynach długoterminowych opłaty pobiera się wg taryfy A, B, C. Podstawą obliczenia jest każde rozpoczęte 100 kg wagi brutto towaru i każdy choćby rozpoczęty miesiąc złożenia. Najniższa opłata wynosi zł 1.

III. Na otwartych placach składowych opłaty pobiera się według taryfy A i B. Za podstawę obliczenia przyjmuje się 1 m² powierzchni i każdy rozpoczęty dzień złożenia. Najniższa opłata wynosi zł 1.

Taryfa obowiązuje od dn. 26/V 1936 r.

Celne

7. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 6/IV 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln., w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 29/X 1935 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła przywozowego („Dz. Ust. R. P.” Nr 26, poz. 213).

Rozporządzenie dopuszcza zwolnienia od cła inwentarza statków morskich, niezbędnego do spełniania przeznaczenia statków, oraz materiałów do budowy i naprawy statków morskich i łodzi motorowych, jak i ich wyposażenia, o ile mają one być przeznaczone do celów rybołówstwa morskiego lub technicznej obsługi portów morskich. Warunkiem zwolnienia w trybie wymienionego rozporządzenia jest niemożność zwolnienia inwentarza lub materiałów na innej podstawie.

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 11/1936, str. 289.

8. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 29/IV 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln., o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła („Dz. Ust. R. P.” Nr 34, poz. 269).

Do rozporządzenia, wydanego na podstawie art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym („Dz. Ust. R. P.” Nr 84, poz. 610), dołączone są w formie załączników 3 wykazy towarów, na które cło przywozowe zostało zniżone, bądź które są zwolnione od cła. Cło zniżone pobierane jest w procentach (podanych w wykazach) cła normalnego. Dla towarów, wymienionych w załączniku 1—cło zniżone lub zwolnienie od cła stosuje się za zezwoleniem Ministra Skarbu. Minister Skarbu może zarządzić zwrot nadpłaconego cła nawet wówczas, gdy strona nie złożyła w terminie podania o udzielenie zwolnienia od cła lub zastosowanie cła zniżonego. Warunki, w jakich może nastąpić zwrot nadpłaconego cła, ustalają §§ 6 i 7 rozporządzenia.

Załącznik 1 wymienia jako zwolnione od cła: statki morskie, rzeczne i łodzie (poz. 1 154 tar. celn. przywóz.) oraz z działów VII, VIII, X, XII, XIII, XIV, XV i XVI: przedmioty, z wyjątkiem urządzeń kajutowych i kuchennych, stanowiące normalny niezbędny do prawidłowego i bezpiecznego pływania osprzęt statków morskich, należące do statków, przeznaczonych do rozbiórki, odpowiadające pod względem jakości i ilości przeznaczeniu i wielkości tych statków; przedmioty inwentarza statków morskich, konieczne do spełniania przeznaczenia statków—o ile nie mogą być zwolnione od cła na podstawie tar. cel. przyw., materiały do budowy i naprawy statków morskich oraz przedmioty ich wyposażenia—o ile nie mogą być zwolnione od cła na podstawie art. 22 ust. 21 prawa celnego. materiały do budowy i naprawy łodzi motorowych morskich oraz przedmioty ich wyposażenia—o ile łodzie te mają być przeznaczone do celów rybackich lub technicznej obsługi portów morskich.

Rozporządzenie to zastąpiło rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 29/X 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 79, poz. 492) w brzmieniu rozporządzenia z dn. 6/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26, poz. 213).

Pozwolenia, wydane na zasadzie rozporządzenia z dn. 29/X 1935 r. w brzmieniu rozporządzenia z dn. 6/IV 1936 r., zachowują swą ważność do dn. 31/X 1936 r. włącznie—o ile dotyczą towarów, wymienionych w załączniku 1.

9. Zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 5 II 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wojskowych, w sprawie instrukcji morsko-celnej („Monitor Polski” Nr 81, poz. 158).

Instrukcja, wydana na podstawie art. 102 i 135 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym, ustala teren działania urzędów celnych, do którego zalicza oprócz portów morskich również redę i morski pas celny. Instrukcja zawiera szereg rozdziałów, omawiających: przepisy ogólne, przywóz, zaopatrzenie statków, wywóz, ułatwienia celne w ruchu morskim, przedmioty awaryjne, odprawę przywozową statków, kontrolę statków żeglugi przybrzeżnej, przewóz drogą morską z Polski do W. M. Gdańska i odwrotnie towarów, podlegających opłatom wewnętrznym itp.

Instrukcja ta uchyliła zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 22/V 1930 r. w sprawie instrukcji morsko-celnej dla Urzędu Celnego w Gdyni.

10. Okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 18/III 1936 r. L. D. IV 5991/2/36 („Monitor Polski” Nr 79, poz. 155) w sprawie instrukcji o osprzęcie statków morskich, podlegających cłu łącznie ze statkiem.

Instrukcja wymienia inwentarz ruchomy i nieruchomy statku, uznany za niezbędny do prawidłowego i bezpiecznego pływania. Do inwentarza tego zalicza inwentarz działów: pokładowego, nawigacyjno-sygnalowego, elektrotechnicznego, radiowego, hotelowego, apteczno-sanitarnego i maszynowego.

11. Zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dn. 21/XI 1936 r. w sprawie cłenia statków morskich (Nr D IV 27844/3/36).

Zarządzenie ustala, że statki zagraniczne, które mają być ukrajowione, winny być oclone przez dokonaniem ich wpisu do rejestru krajowego bez względu na czas pozostawania ich w granicach obszaru cel-

nego. W razie odroczenia odprawy celnej zarejestrowanie może nastąpić przed ocleniem.

Obrót towarowy drogą morską

11a. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu o warunkach udzielania pozwoleń na prawo przywozu towarów, objętych zakazami przywozu („Dz. Ust. R. P.” Nr 36, poz. 281).

§ 4 rozporządzenia zezwala na wystawianie świadectw pochodzenia przez izby handlowo-przemysłowe w portach polskiego obszaru celnego dla towarów pochodzenia pozaeuropejskiego, przywożonych do Polski drogą morską za bezpośrednim dokumentem i bez przeładunku.

11b. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 6/VII 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie ustalenia warunków wywozu drogą morską spirytusu i napojów, wyrabianych ze spirytusu („Dz. Ust. R. P.” Nr 75, poz. 535).

Bezpieczeństwo

12. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 20/VIII 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej, o badaniu stanu zdrowia osób, zatrudnionych na polskich morskich statkach handlowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 73, poz. 521).

Rozporządzenie, wydane na zasadzie art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/XI 1930 r. o bezpieczeństwie statków morskich—wymaga od marynarzy, zatrudnionych na morskich statkach handlowych, wykazania się świadectwem zdrowia, stwierdzającym zadowalający stan zdrowia oraz sprawność wzroku, słuchu i mowy. Badaniu lekarskiemu w tym zakresie są poddawani kierownicy statków (kapitanowie), oficerowie i marynarze. Świadectwa zdrowia wystawia lekarz portowy lub lekarz, upoważniony do tego przez władzę zaciągową. Do rozporządzenia dołączone są 2 tabele stanów chorobowych, uniemożliwiających lub utrudniających wykonywanie zawodu żeglarskiego lub też zajmowanie innych stanowisk w tym zawodzie w zakresie służby pokładowej lub innej niż pokładowa.

13. Rozporządzenie porządkowe Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dn. 13/V 1936 r. o zarobkowym przewozie osób statkami pasażerskimi w żegludze portowej, na wodach wewnętrznych Państwa i w żegludze przybrzeżnej („Wojew. Dziennik Pomorski” Nr 15, poz. 200).

Rozporządzenie wydane jest na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz marynarki handlowej. Rozporządzenie ustala 3 rodzaje żeglugi: portową, na wodach wewnętrznych i przybrzeżną. W rozumieniu rozporządzenia, za statek pasażerski uważa się każdy statek, przewożący więcej niż 3 pasażerów. Statki, służące do przewozu pasażerów w wymienionych rodzajach żeglugi, winny odpowiadać warunkom bezpieczeństwa, ustalonym rozporządzeniem porządkowym Dyrektora Urzędu Morskiego z dn. 7/VI 1935 r. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 28/V 1936 r.

14. Rozporządzenie porządkowe Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dn. 14/V 1936 r. o wynajmowaniu łodzi wiosłowych, żaglowych i motorowych oraz podobnych jednostek dla celów sportowych i spacerowych na wodach zatoki i otwartego morza („Pomorski Dziennik Wojewódzki” Nr 15, poz. 201).

Rozporządzenie ustala warunki, na jakich mogą być wynajmowane łodzie dla celów sportowych i spacerowych, warunki, jakim winny one odpowiadać, miejsca postoju, wody wzbronione dla żeglugi, oraz osoby, którym zabronione jest wynajmowanie łodzi. Rozporządzenie obowiązuje od dn. 21/V 1936 r.

15. Rozporządzenie Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dn. 10/IV 1936 r., wydane w porozumieniu z Morskim Urzędem Rybackim w Gdyni, w sprawie prowadzenia dziennika okrętowego na polskich morskich statkach rybackich („Pom. Dziennik Wojewódzki” Nr 11, poz. 148).

Do rozporządzenia dołączona jest instrukcja w sprawie prowadzenia dziennika okrętowego na statkach rybackich oraz wzór dziennika. Prowadzenie dziennika obowiązkowe jest na statkach powyżej 150 m³ brutto. Instrukcja nakłada obowiązek prowadzenia dziennika na kierownika statku, jednakże prowadzenie dziennika może być przez armatora lub kapitana zlecone członkowi załogi.

Rybołówstwo morskie

16. Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XI 1936 r. o regulowaniu połowów ryb morskich („Dz. Ust. R. P.” Nr 84, poz. 586)—upoważnia Ministra Przemysłu i Handlu do wydawania rozporządzeń, dotyczących zakazu połowów i przywozu do Polski wszystkich lub niektórych gatunków ryb morskich w pewnych terminach.

Konwencje, układy i porozumienia (dwustronne)

17. Konwencja handlowa między Polską i Kanadą, podpisana w Ottawie w dn. 3/VII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 61/1936, poz. 446).

Konwencja została ratyfikowana zgodnie z ustawą z dn. 20/II 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 135). Wymiany dokumentów ratyfikacyjnych dokonano w Warszawie w dn. 3/VII 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 15/VIII 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 61, poz. 447). Konwencja weszła w życie z dniem 1/IX 1936 r.

W artykułach 11 i 12 konwencja omawia stosunki morskie, które między stronami będą regulowane na zasadzie KNU; dotyczy to traktowania statków, cel, opłat, tytułów i patentów statkowych oraz zajęcia i sprzedaży sądowej statków. Z KNU będą również korzystały przedsiębiorstwa żeglugowe w dziedzinie przewozu emigrantów. Ukrajowiec statków dopuszczalne jest dopiero po stwierdzeniu przez właściwe władze krajowe, że statek został skreślony z jego rejestru.

18. Konwencja handlowa i nawigacyjna między Polską i Hiszpanią, podpisana w Madrycie w dn. 14/XII 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 35/1936, poz. 273).

Konwencja została ratyfikowana zgodnie z ustawą z dn. 9/I 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 5, poz. 39). Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpiła w Warszawie w dn. 15/IV 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 15/IV 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 35, poz. 274). Zgodnie z artykułem XXIII, konwencja weszła w życie z dniem 15/V 1936 r. W. M. Gdańsk przystąpiło do konwencji w dn. 25/VII 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 6/VII 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 64, poz. 471).

Konwencja ustala w art. XV—XVI i XVII traktowanie statków handlowych stron na zasadzie KNU. Świadczenia bandery oraz świadectwa tonażowe i pomiarowe statków jednej ze stron będą uznawane w portach drugiej strony, o ile będą wystawione przez właściwe władze krajowe.

19. Konwencja konsularna między Polską i Królestwem Włoch, podpisana w Rzymie w dn. 10/VII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 43/1936, poz. 317).

Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpiła w Warszawie w dn. 7/V 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 15/V 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 43, poz. 318). Konwencja weszła w życie z dniem 7/VI 1936 r.

Czynności konsułów w zakresie spraw marynarki handlowej konwencja omawia w artykułach 27—33. Stosunki między stronami zostały uregulowane na zasadzie KNU.

20. Porozumienie pomiędzy Polską i Belgią z dn. 25/VII 1935 r. w formie wymiany not w sprawie zniesienia obowiązku przedstawiania świadectw zdrowotności („Dz. Ust. R. P.” Nr 15/1936, poz. 140).

Porozumienie weszło w życie z dniem 1/I 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 28/I 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 141). W. M. Gdańsk przystąpiło do porozumienia w dn. 21/VIII 1936 r. (oświadczenie rządowe—„Dz. Ust. R. P.” Nr 86, poz. 605).

21. Porozumienie o wzajemnym uznawaniu okrętowych świadectw pomiarowych między Polską i Z. S. R. R., podpisane w Moskwie w dn. 31/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 3/1937, poz. 23).

Porozumienie ustala, że statki, żeglujące pod banderą stron i zaopatrzone w dokumenty pomiarowe, wydane przez właściwe władze krajowe—wolne będą w portach stron od pomierzania tonażu w związku z pobieraniem opłat portowych lub innych należności w portach. Porozumienie weszło w życie z dniem 4/XI 1936 r. (oświadczenie rządowe z dn. 31/XII 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 3/1937, poz. 24).

22. Porozumienie o opłatach portowych między Polską i Z. S. R. R., podpisane w Moskwie w dn. 31/III 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 3/1937, poz. 25). Porozumienie ustala, że władze portowe w portach stron nie będą pobierały od statków pod banderą stron innych lub wyższych

opłat portowych aniżeli pobierane od statków państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Notyfikacja porozumienia została dokonana w dn. 4/XII 1936 r. Porozumienie obowiązuje od dn. 4/I 1937 r. (oświadczenie rządowe z dn. 31/XII 1936 r.—„Dz. Ust. R. P.” Nr 3/1937, poz. 26).

23. Ustawa z dn. 20/II 1936 r. w sprawie ratyfikacji podpisanego w Warszawie w dn. 5/XI 1935 r. protokołu dodatkowego do konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Czechosłowacją z dn. 10/II 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 135).

24. Oświadczenie rządowe z dn. 23/VII 1936 r. w sprawie rozciągnięcia postanowień traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską i W. Brytanią z dn. 26/XI 1923 r. na kolonię i protektorat Kenya („Dz. Ust. R. P.” Nr 64, poz. 467).

25. Oświadczenie rządowe z dn. 13/I 1936 r. w sprawie przystąpienia W. M. Gdańska do umowy handlowej między Polską i W. Brytanią w Londynie z dn. 27/II 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 13/1936, poz. 129).

26. Oświadczenie rządowe z dn. 23/VII 1936 r. w sprawie przystąpienia W. M. Gdańska do konwencji z dn. 16/IV 1934 r. między Polską i W. Brytanią o wzajemnym uznawaniu świadectw rejestracyjnych i innych krajowych dokumentów, dotyczących pomiaru tonażu statków handlowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 64/1936, poz. 468).

Konwencje międzynarodowe

27. Międzynarodowa konwencja o ujednostajnieniu niektórych zasad, dotyczących immunitetów statków państwowych, podpisana w Brukseli w dn. 10/IV 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 2/1937, poz. 17). Konwencja została ratyfikowana zgodnie z ustawą z dn. 2/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 23/1936, poz. 140).

Konwencja ustala w stosunkach międzynarodowych pojęcie statku państwowego, przeznaczonego dla celów rządowych (statki wojenne, sanitarne, szkolne itp.) oraz zakres immunitetu dla tych statków. Immunitet konwencja ogranicza do zakazu zajęcia, aresztu, zatrzymania statku w drodze, zajęcia sądowego lub jakiegokolwiek postępowania sądowego „in rem”. Statkom państwowym, eksploatowanym dla celów zarobkowych, immunitet nie przysługuje, i do nich mają zastosowanie zasady prawa handlowego morskiego, tak samo jak do statków prywatnych.

Postanowienia konwencji weszły w Polsce w życie z dniem 8/I 1937 r.

28. Ustawa z dn. 20/II 1936 r. w sprawie ratyfikacji międzynarodowej konwencji o ujednostajnieniu niektórych zasad, odnoszących się do przywilejów i hipotek morskich, podpisanej w Brukseli w dn. 10/IV 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 137).

29. Ustawa z dn. 20/II 1926 r. w sprawie ratyfikacji konwencji międzynarodowych: 1—dotyczącej konosamentów, 2—dotyczącej ograniczenia odpowiedzialności właścicieli statków („Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 139).

Konwencje haskie

Wymienione niżej konwencje międzynarodowe aczkolwiek są konwencjami międzynarodowego prawa wojennego, mają jednak pośrednie znaczenie dla marynarki handlowej, gdyż omawiają sytuację statków handlowych w czasie wojny.

30. Konwencja w sprawie okrętów szpitalnych, podpisana w Hadze w dn. 21/XII 1904 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60, poz. 439).

Konwencja w artykule I ustala zasadę, że wszystkie okręty szpitalne będą w czasie wojny zwolnione w portach umawiających się stron od wszelkich podatków i opłat, nakładanych na statki na rzecz państwa.

Przystąpienie Polski do konwencji zostało zatwierdzone przez Izby Ustawodawcze ustawą z dn. 20/II 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 15, poz. 138). Konwencja weszła w życie z dniem 8/VIII 1936 r. (Oświadczenie rządowe w sprawie przystąpienia Polski do konwencji—„Dz. Ust. R. P.” Nr 60, poz. 440).

31—35. Oświadczenie rządowe z dn. 28/XI 1935 r. w sprawie przystąpienia Polski i szeregu państw do konwencji haskiej z dn. 18/X 1907 r.:

1) o postępowaniu ze statkami handlowymi nieprzyjaciela na początku wojny,

- 2) o przerabianiu statków handlowych na okręty wojenne,
 - 3) o bombardowaniu przez siły morskie i zbrojne w czasie wojny,
 - 4) o przystosowaniu do wojny morskiej zasad konwencji genewskiej (z 1864 r.),
 - 5) o pewnych ograniczeniach w wykonywaniu prawa zdobyczy podczas wojny morskiej,
- oraz o ich ratyfikacji („Dz. Ust. R. P.” Nr 6/1936, poz. 64÷68).

L.

ŻYCIE GOSPODARCZE W. M. GDAŃSKA W ROKU 1936

Organ Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdańsku „*Danziger Wirtschaftszeitung*”¹⁾ drukuje dorocznym zwyczajem, przegląd sytuacji w handlu, przemyśle i żegludze W. M. Gdańska w ub. r. Przegląd ten daje ogólny rzut oka na poszczególne gałęzie gdańskiego gospodarstwa.

Wprowadzone w Polsce w ub. r. ograniczenia dewizowe, początkowo miały zastosowanie również do W. M. Gdańska, powodując trudności we wzajemnym obrocie towarowym i płatniczym polsko-gdańskim. Podjęte jednak natychmiast po ukazaniu się dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV ub. r. rokowania doprowadziły w dn. 9/VI ub. r. do zawarcia porozumienia, dzięki któremu została przywrócona swoboda obrotu towarowego i uregulowane zostały warunki płatności pomiędzy Polską i W. M. Gdańskiem.

Przejdziemy teraz kolejno poszczególne działy wytwórczości — tak jak je przedstawia wspomniany organ, reprezentujący branżowe interesy gdańskiego przemysłu, handlu i żeglugi.

Przemysł chemiczny wykazuje w roku sprawozdawczym raczej tendencję cofania się. Na rynku wewnętrznym dała się zauważyć zmniejszona zdolność konsumcyjna mimo lekkiej poprawy w zbyciu dla rolnictwa. Eksport malał z powodu ograniczeń dewizowych i zakazów przywozu. W poszczególnych działach wytwórczości chemicznej sytuacja była następująca: a) przemysł nawozów sztucznych wykazał wzrost obrotów z Polską — dzięki polepszeniu się cen na artykuły rolne, natomiast eksport do Niemiec zmalał — tak, że ogólnie biorąc obroty w 1936 r. były nieco mniejsze niż w 1935 r.; b) w dziale kwasu solnego — obroty z Polską, która stanowi jedyny rynek, były zadowalające; w dziale soli Glauberskiej zbył pozostawał bez zmiany; c) przemysł mydlarski — uzależniony od importowanych surowców tłuszczowych (olej kokosowy i palmowy) — wskutek ograniczeń przywozu miał utrudnione warunki produkcji i mógł pokrywać zapotrzebowanie jedynie w ramach przydzielonych kontyngentów; d) w dziale środków do czyszczenia zaznaczył się ilościowy wzrost obrotów przy nieznacznej obniżce cen — z powodu zmniejszonej siły kupna ludności gdańskiej; e) przemysł lakierów i farb wykazał zmniejszenie obrotów, co tłumaczyć należy zmniejszeniem działalności budowlanej; układ gospodarczy polsko-niemiecki wpłynął tu niekorzystnie na dostawy do Niemiec; f) w zakresie szczepionek zaznaczyła się w 1936 r. w stosunku do 1935 r. poprawa w obrotach handlowych, wyrażająca się liczbą ok. 20%; widoki na rok bieżący są również pomyślne — ze względu na poprawę cen artykułów rolnych.

Jeśli chodzi o przemysł spożywczy, to przemysłowi czekoladowemu i wyrobów cukierniczych — dzięki ostrożnej polityce reglamentacyjnej w zakresie cen — udało się uniknąć dalszego spadku obrotów w ub. r. — mimo wyższych cen na surowe kakao i masło kakaowe, dochodzącej do 100%. W szczególności chronione były przez reglamentację cen gatunki tańsze — ze względu na słabą siłę kupna publiczności. W zakresie owoców i przetworów jarzynowych oraz marmelad — obroty były w I połowie roku na ogół zadowalające; natomiast II połowa przyniosła obniżkę cen i obrotów. Wytwórczość limoniad i wód — z powodu powstania w roku sprawozdawczym nowego zakładu przemysłowego — przechodziła pewne trudności, przy czym nie sprzyjające warunki klimatyczne przyczyniły się również do spadku obrotów. Piekarnie chleba — które liczyły na pomyślny rozwój obrotów w ub. r. — zostały zawiedzione, ponieważ cena mąki z powodu przepisów o regulacji rynku w tym artykule poszła wyżej niż cena chleba.

W ogólności rzecz biorąc, należy stwierdzić, że w przemyśle spożywczym przeważał spadek obrotów.

W browarnictwie i przemyśle słodowniczym wyjątkowo nie sprzyjające pogody wiosną i latem, w szczególności w okresie Wielkiej Nocy i Zielonych Świąt, wpłynęły bardzo niekorzystnie na zbył. Do tego dochodzi jeszcze przesiedlenie znacznej ilości emerytów i rentierów do Niemiec, a więc przedstawiciele tej grupy konsumentów, która najwięcej spożywa piwa. Warunki konkurencyjne piwa gdańskiego pozostają bez zmiany. Możliwości eksportowe prawie że nie istnieją — z powodu niskich cen na rynkach odbiorczych. Przywiezienie pewnej ilości piwa z Niemiec na początku 1936 r. wywołało znaczne trudności. W handlu detalicznym istnieje dążność do wprowadzenia wysokich opłat z tytułu zastawu za butelki, dzięki czemu

uzyskuje się oszczędność na dewizach, ponieważ butelki są bardziej oszczędzane i nie potrzeba ich w tych ilościach, jak uprzednio, importować z zagranicy.

Rok 1936 zaczął się w przemyśle spirytusowym nieznacznym spadkiem obrotów. Hamująco wpłynął również istniejący zakaz wyszynku napojów alkoholowych w dni wypłat robotniczych. Nadzieje, wiązane ze zwiększeniem ruchu w lecie, zawiodły — z powodu ograniczeń dewizowych w Niemczech i nowowprowadzonych ograniczeń w Polsce. Pewna poprawa nastąpiła w ostatnich miesiącach roku sprawozdawczego. Niekorzystny wpływ na sytuację w przemyśle spirytusowym wywarło podwyższenie podatku obrotowego od wódek. Eksport z powodu niekonkurencyjności nie wchodzi w rachubę. W stanie posiadania gdańskiego przemysłu spirytusowego zaszła ta zmiana, iż istniejąca od przeszło 300 lat fabryka likierów „Der Lachs” — z powodu niemieckich ograniczeń dewizowych — podniosła swoją filię berlińską do roli centrali, natomiast istniejącą dotychczas centralę w Gdańsku przemieniła na filię.

W 1936 r. (zwłaszcza od połowy roku) przemysł bursztynowy pracuje „całą parą” — tak, że zatrudnienie wzrosło w tej gałęzi ponad normę. Zbyt do Polski nadal rozwija się bardzo pomyślnie. Zbyt w ramach układu clearingowego polsko-niemieckiego rozwija się także bez najmniejszych przeszkód. Zbyt na rynku wewnętrznym zmalał.

Stan zamówień w przemyśle metalowym przedstawiał się w 1936 r. korzystnie, natomiast wyniki finansowe tego zwiększonego zatrudnienia pozostawiają wiele do życzenia — z powodu trudności w obrocie rozrachunkowym z zagranicą.

Stocznia „F. Schichau, G. m. b. H.” wykonała w roku sprawozdawczym znaczne zamówienia dla Rzeszy Niemieckiej oraz innych państw (tank — motorowiec dla Niemiecko-Amerykańskiego Towarzystwa Naftowego, 2-śrubowiec motorowy dla f. „Wilhelm Wilhelmsen” w Oslo oraz dok pływający; w budowie znajdują się 1 dok pływający, 2 motorowce, łamacz lodów oraz 2 2-śrubowce motorowe — frachtowe; poza tym wykonała firma w większym zakresie niż w 1935 r. reparacje i przebudowy przy niemieckich, gdańskich oraz polskich statkach). „Stocznia Gdańska i Zakłady Kolejowe”, S. A. wykazała dalsze ożywienie w zatrudnieniu (holownik, jacht oceaniczny i 1 motorowiec; w budowie: 2 transportowce owoców i 1 dla olejów). W zakresie reparacji nastąpiło obniżenie zatrudnienia. Ponadto Stocznia otrzymała cały szereg zamówień na centrale silnikowe, podkłady do kotłów i maszyn oraz konstrukcyj żelaznych dla Polski. Przyjęto już zamówienie na budowę rzeźni i chłodni dla Bułgarii. „Fabryka Wagonów”, S. A. pracowała głównie dla Niemiec. Firma „A. W. Wojan” była przez cały rok zajęta budową łodzi i reparacjami. W zakresie przemysłu elektrotechnicznego f. „Siemens, G. m. b. H.” otrzymała poważniejsze zamówienia w obrocie uszlachetniającym z Niemiec.

Roboty budowlane w 1936 r. nie osiągnęły rozmiarów z 1934 r., natomiast w stosunku do 1935 r. nastąpiła pewna poprawa. Na skutek udzielenia pożyczek przez Związek Właścicieli Nieruchomości dla tych posiadaczy starych domów, którzy mieli do wykonania reparacje i przebudowy — nastąpiło w zakresie tych robót znaczne ożywienie. Na peryferiach miasta zostało zbudowane kilka domów pojedynczych i osiedli. Ceny materiałów budowlanych uległy pewnej stabilizacji, niewiele odbiegając od cen z okresu dewaluacji guldena. W końcu roku ceny drzewa podskoczyły o 30%. Nowa taryfa płac oraz przepisy co do warunków pracy podniosły koszty budowy.

Dzięki wyższym cenom na skóry w Polsce, przewyższającym ceny światowe, gdański handel skórzany pracował wyłącznie na zbyt do Polski. Zwiększony popyt w Polsce, jaki zaznaczył się szczególnie po wprowadzeniu ograniczeń dewizowych, spowodował wzrost cen do 50% dla najgłówniejszych artykułów. W końcu 1936 r. nastąpiło pewne uspokojenie rynku.

W dziale pasów transmisyjnych nastąpiła — wbrew przewidywaniom — tylko nieznaczna poprawa. Zbyt do Polski z powodu nowowprowadzonego systemu płatniczego (Daki-konta) uległ skurczeniu. Handel obuwem wykazuje w I kwartale ub. r. zwiększenie obrotów w stosunku do analogicznego okresu 1935 r. o 10÷20%; od kwietnia następuje zahamowanie wzrostu. Podobnie jak i w innych gałęziach, zmniejszająca się siła kupna ludności gdańskiej oraz przeniesienie się znacznej liczby emerytów do Niemiec powoduje ciągle spadek obrotów. Obuwie sprzedawane było, jak i w latach poprzednich, wyłącznie z Polski — z wyjątkiem pewnej ilości wysokowartościowego towaru. Towar niemiecki — z powodu wysokiego cła oraz wysokiego kursu marki — nie znajdował zbyt na rynku gdańskim.

Na skutek przeniesienia się znacznej liczby rentierów i emerytów do Niemiec także i handel tekstyliami i ubraniami w 1936 r. walczył z dużymi trudnościami — przy jednoczesnym spadku siły kupny ludności gdańskiej. W detalicznym handlu tekstyliami niekorzystny wpływ na obroty wywarła nadszycizna łagodna jesień i zima. W zakresie wytwórczości ubraniowej silnie konkurowały wyroby polskie.

Biorąc pod uwagę wspomniany już znaczny odpływ konsumentów (emeryci), można stwierdzić, iż zbyt wyrobów tytoniowych

¹⁾ Nr 5 z dn. 29/I 1937 r.

w roku sprawozdawczym był zadowolający. Przeprowadzona po dewaluacji guldena regulacja cen spowodowała, iż ogólna wartość obrotu wyrobami tytoniowymi uległa znacznej zwwyżce.

Ogólny przeładunek z b o ż a odpowiada mniej więcej wartości przedładunku w 1935 r. Wywieziono np. mniej zboża, skompensowano to jednak zwiększonym eksportem mąki. Wyeksportowano więcej pszenicy, a eksport siodła zwiększył się aż o 75%. Jęczmień i owies pozostały w wywozie bez zmian.

Jeśli chodzi o poszczególne działy h a n d l u, to jedne mają charakter wyłącznie lokalny, inne znów eksportowy, bądź importowy. Z gałęzi handlu wewnętrznego wymienić można: wspomniany już wyżej handel tekstyliami i konfekcją, wyrobami tytoniowymi, maszynami rolniczymi, artykułami kolonialnymi i winami, handel drogerijny, handel wyrobami metalowymi i artykułami gospodarczymi, wyrobami papierniczymi, węglem, pojazdami mechanicznymi, wyrobami elektrotechnicznymi i radiotechnicznymi, artykułami fotograficznymi, jubilerskimi, handel kwiatami, handel nieruchomościami, przemysł hotelowy i gospodni, przemysł okrężny, hurtowy handel mączny i paszą oraz kartoflami itp.

We wszystkich tych dziedzinach handlu i przemysłu następowała w roku sprawozdawczym powolna stabilizacja zbytu — na poziomie jednak znacznie niższym w stosunku do okresu sprzed dewaluacji guldena. Jak wiadomo, dewaluacja guldena spowodowała zmniejszenie siły kupna ludności gdańskiej, dochodzące nieraz do 40%, na skutek utrzymania płac na nominalnym poziomie sprzed dewaluacji — przy stosunkowo znacznej zwwyżce cen artykułów, w szczególności tych, które są importowane z zagranicy. W roku sprawozdawczym momentem niekorzystnym dla kształtowania się obrotów na rynku wewnętrznym był odpływ znacznej liczby emerytów i rentierów do Niemiec.

Z działów handlu zagranicznego wymienić należy: eksportowy handel zbożowy i mączny, eksport drzewa, węgla, olejów mineralnych itp. oraz importowy handel artykułów kolonialnych, śledzi itp. Specjalne znaczenie posiada w gospodarstwie gdańskim związany z portem dział spedycji, który w roku sprawozdawczym na skutek ogólnie zwiększonego przeładunku w porcie pracował nieco korzystniej niż w 1935 r. W zakresie towarów masowych większy był przywóz rud żelaznych, natomiast transporty fosfatów nie wykazały poważniejszego zwiększenia w stosunku do 1935 r. Przeładunek piętów był stosunkowo niewielki. Bardzo korzystnie rozwijał się wywóz zbóż, w szczególności żyta i jęczmienia; natomiast pszenica była eksportowana tylko na początku sezonu. Od połowy października ustał całkowicie eksport pszenicy. W roku sprawozdawczym wyeksportowano więcej w stosunku do lat ubiegłych owsa. Obroty w zakresie strączkowych i nasion — na początku roku zadowolające — później znacznie zmalały. Z powodu zbudowania nowego elewatora zbożowego w Gdyni spedycja gdańska w tej dziedzinie musi się liczyć ze wzmoczoną konkurencją. Przeładunek drzewa uległ w roku sprawozdawczym bardzo znacznemu zwiększeniu, w szczególności dzięki dużemu popytowi na drzewo miękkie z Anglii.

Na szczególną uwagę zasługuje stan b a n k o w o ś c i gdańskiej, która w roku sprawozdawczym ulegała różnym zewnętrznym wpływom. Bank von Danzig w II połowie 1936 r. wprowadza pewne złagodzenie zastosowanych po dewaluacji guldena (dn. 1/V 1935 r.) restrykcji kredytowych. Zapotrzebowanie kredytu ze strony życia gospodarczego było jednak w 1936 r. mniejsze. Pewnym utrudnieniem dla normalnej pracy bankowości gdańskiej było wprowadzenie w Polsce w dn. 27/IV 1936 r. ograniczeń dewizowych oraz w początku maja generalnych zakazów przywozu towarów z zagranicy. Na zasadzie porozumienia z dn. 9/VI 1936 r. w sprawie uregulowania zagadnienia oddziaływania polskich przepisów dewizowych na obrót polsko-gdański polscy odbiorcy towarów, importowanych z zagranicy przez firmy gdańskie, wpłacają tym ostatnim należności na tzw. Daki — konta. Właściciel Daki — konta może swobodnie dysponować swym rachunkiem w obrębie Polski, względnie otrzymać w Banku von Danzig równowartość guldenową.

Przejęciowy iepokój w stosunku handlu zagranicznego wniosła: przeprowadzona na jesieni roku sprawozdawczego dewaluacja walut: francuskiej, szwajcarskiej, holenderskiej, greckiej, włoskiej, czechosłowackiej i łotewskiej. W szczególności odstąpienie od parytetu złota guldena holenderskiego i franka szwajcarskiego przyniosło dla gospodarstwa gdańskiego straty w zagranicznych zasobach pieniężnych oraz utrudnienie w dalszej konkurencji. Poprawa na rynku światowym cen w odniesieniu do głównych artykułów eksportowych polskich nie była w stanie w pełni skompensować tych strat. W zakresie kredytu banki gdańskie nie zawsze mogły prowadzić racjonalną politykę lokacyjną, zmuszone jak najdalej iść na rękę handlowi zagranicznemu, aby utrzymać jego rozmiary.

Handel dewizami podlegał stale wahaniom na skutek kilkakrotnych zmian w sytuacji walut zagranicznych i obowiązujących ograniczeń dewizowych. Mimo to w dziale tym osiągnięto dość znaczne obroty. Dla kont Daki istniały stale możliwości zużycia. Na giełdzie efektów zaznaczyła się poprawa kursów. W szczególności dobre kursy osiągnęły gdańskie listy zastawne Banku Hipotecznego, 4% bony skarbowe budowlane oraz — przejściowo — certyfikaty Gdańskiego Monopolu Tytoniowego. Zwiększony popyt na papiery wartościowe należy sobie tłumaczyć zwiększonym poszukiwaniem procentowych lokat kapitałowych.

Na zasadzie przytoczonego wyżej powierzchownego przeglądu sytuacji nie można, rzecz jasna, wyciągać pewnych wniosków o rzeczywistej sytuacji gospodarstwa w Wolnym Mieście. Byłoby to możliwe wówczas, gdybyśmy rozporządzali ścisłymi danymi statystycznymi. Wydany niedawno „*Danziger Statistisches Taschenbuch 1936*” nie daje nam, niestety, wyczerpujących informacji. W szczególności, badając gospodarstwo gdańskie, należy mieć na uwadze, czy i w jakim stopniu dana gałąź posiada rację bytu na tym terenie, gdyż bardzo silnie zaznaczające się tendencje autarkiczne gospodarki gdańskiej protegują często sztucznie takie dziedziny, które nie zawsze wiążą się naturalnie z życiem i pracą portu, co odbija się niekorzystnie na ogólnych interesach Wolnego Miasta.

Z. Rożoziński

SYTUACJA RYNKU FRACHTOWEGO W LUTYM 1937 R. — W lutym stawki frachtowe utrzymywały się na ogół na poziomie poprzedniego miesiąca. Wyjątek stanowią ładunki zboża, a to ze względu na ich ilość i terminowość, co armatorzy wykorzystali, żądając wyższych stawek. Mocniejsza tendencja zaznaczyła się również na tonaż pod ładunki fosfatów i złomu; płacono za złom z Rotterdamu do Gdyni ok. sh 7/- f. i. o.

Według notowań P. A. M. z Gdyni/Gdańska płacono następujące stawki:

W eksporcie drewna do Anglii i stawki utrzymały się na poziomie zeszłego okresu sprawozdawczego, płacono więc za: DBB z Gdańska do Londynu sh 31/- za stds na warunkach Baltwood net, obrzynane drewno twarde sh 50/- za std Baltwood gross, nieobrzynane — sh 55/-.

Za statek wielkości 5/700 stds do Hull V. D. płacono sh 31/- ÷ 33/- na warunkach Baltwood gross, do Tyne — sh 32/- za std. Zaznaczyć należy jeszcze, że eksport drewna do Anglii był dosyć ożywiony, a tonażu było pod dostatkiem.

W dziedzinie eksportu zboża do Belgii zauważyć się dało pewne gorączkowe ożywienie, znajdujące się w związku z wstrzymaniem premij eksportowych za jęczmień z dniem 15/III (jak wiadomo, zakaz wywozu żyta istnieje już od stycznia). Eksporterzy, chcąc wykorzystać swe kontyngenty, jak i premie eksportowe sprzedawali bardzo chętnie swe zapasy i dlatego zależało im specjalnie na szybkim podstawianiu statków. To spowodowało zwyczaję frachtów, gdyż tonażu w dogodnej pozycji było mało; płacono do Antwerpii za zboże sh zł. 4/- ÷ 4/3 za 1 000 kg. Ogółem eksport zboża wyniósł mn. w 15 tys. t jęczmienia, a nadto gryki i innych zbóż. Po dn. 15/III eksport zboża znacznie zmalał i należy liczyć się jedynie z dorywczym eksportem jęczmienia w małych ilościach, co jednak nie będzie miało wpływu na obniżenie frachtów.

Na początku okresu sprawozdawczego dał się zauważyć dotkliwy brak ładunków do Danii. Na ogół płacono do jednego portu Danii, położonego nie dalej na północ od Aarhus, za zboże RM 5'75 ÷ 6'00 za 1 000 kg, za makuchy RM 7 ÷ 7'25 za 1 000 kg. Poza tym należy wspomnieć o zafrachtowaniu statku wielkości 300 t pod ładunek drewna do Leiden po stawce Hfl. 17'50 za std. Na ogół tonażu było pod dostatkiem.

W dziedzinie eksportu węgla panowała na ogół tendencja stała i stawki frachtowe utrzymywały się na poziomie zeszłego okresu sprawozdawczego; płacono za statek wielkości 3 000 ton (w sh za 1 t): do Göteborga 5/- ÷ 5/3, do Sztokholmu 5/- ÷ 5/3, do Belgii 5/6 ÷ 5/9, do Holandii 6/- ÷ 6/4½.

Stawki frachtowe do Płn. Ameryki zmniejszały się z sh 12/6 do sh 11/9. Ta tendencja utrzyma się najprawdopodobniej do połowy kwietnia. W tym czasie przewidziany jest wzrost stawek frachtowych w szczególności z północnego Bałtyku, gdyż od dn. 1/V wprowadzone będą znów frachty minimalne na przewóz drewna ze Szwecji, Finlandii i Z. S. R. R.

Specjalnie trudne było frachtowanie tonażu do Portugalii, gdyż ze względów gospodarczo-politycznych armatorzy niechętnie posyłali swe statki w tym kierunku, co spowodowało znaczną zwyczaję frachtów; i tak np. płacono za nawozy sztuczne i amoniak do Lizbony sh 11/6 za tonę.

POCZTA I TELEGRAF

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W GRUDNIU 1936 R. — W obrocie krajowym wpłacono w grudniu ub. r. przekazów pocztowych 1 676 398 szt. i przekazów telegraficznych 11 908 szt. na kwotę zł 136 081 329, wyplacono zaś przekazów pocztowych 1 629 916 szt. i przekazów telegraficznych 12 722 szt. na kwotę zł 104 102 604. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 1 912 szt. i przekazów telegraficznych 15 szt. na kwotę zł 208 619, wyplacono zaś przekazów pocztowych 1 395 511 szt. i telegraficznych 106 szt. na kwotę zł 6 680 540.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacono przekazów:		Wyplacono przekazów:	
	poczto- wych liczba	telegra- ficznych kwotę zł	poczto- wych liczba	telegra- ficznych kwotę zł
Austria . . .	54	—	2 190	—
Belgia . . .	144	—	3 081	9

Czechosłowacja	233	9	19 279	4 801	16	124 051
Dania . . .	9	—	988	173	—	4 118
Egipt . . .	137	—	24 384	150	—	5 284
Estonia . . .	19	—	885	209	—	2 571
Francja . . .	391	3	47 106	40 040	67	2 556 045
Holandia . . .	31	—	8 357	498	—	14 361
Kanada . . .	22	—	3 833	4 625	—	224 864
Niemcy . . .	277	1	9 899	35 165	5	960 459
Rumunia . . .	67	—	3 334	69	—	2 970
Stany Zjedn.	101	—	13 216	46 599	—	2 514 303
Szwecja . . .	6	—	1 072	97	3	5 886
W. Brytania . .	59	—	3 949	486	—	37 895
W. Ks. Luksem- burg . . .	1	—	30	71	—	2 545
Włochy . . .	180	1	24 944	310	—	3 912
W. M. Gdańsk	17	—	1 961	750	6	34 421

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-estońskiego — rozporz. z dn. 12/III 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 18/1937, poz. 118).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Przyznanie ulg w sprawie ochrony wynalazków, wzorów i znaków towarowych XVI Międzynarodowym Targom w Poznaniu, IX Targom Katowickim i Targom Gdyńskim — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 23/II 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 19/1937, poz. 124).

Zwrot cła przy wywozie za granicę nasion roślin strączkowych oraz grochu polerowanego — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 12/III 1937 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 19/1937, poz. 126).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

23 marca:

— „Śląsko-Szwajcarska S-ka Drzewna“, S. A. — o g. 12 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

30 marca:

— T-wo dla Hand. Aptecz. i Perfum. Tow. „I. B. Segall“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Wilnie, Trocka 7.

31 marca:

— „Górnośl. Fabr. Celulozy i Papieru“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Czułowie, pow. pszczyńskiego.

1 kwietnia:

— „Krak. Fabr. Portland-Cementu“, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. Steina w Krakowie, Sławkowska 1.

3 kwietnia:

— „Stoł. T-wo Bud. i Melior.“, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Krak. Przedm. 7.

— „T-wo Teatrów Stołecznych“, S. A. — o g. 9 w lok. S-ki w W-wie, Bielańska 5.

— „Ropa“, S. A. Przem. Naft. — o g. 11 w lok. S-ki w Lwowie, Nabelakka 30.

4 kwietnia:

— Fabr. Papy Dach. i Prod. Smoł. „Gospodarz“, S. A. — o g. 15¹/₂ w lok. Zw. Ziemian w Sieradzu.

— Zakł. Przem.-Bud. „Dźwignia“, S. A. — o g. 16 w Sosnowcu, Swobodna 3.

5 kwietnia:

— „S. A. Budowy i Eksploat. Zakł. Kapiel. w Polsce“ — o g. 19¹/₂ w lok. S-ki w W-wie, Krak. Przedm. 16.

— „Polsoł“ Pol. S-ka dla Obrotu Towar., S. A. — o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie, Szajnochy 2.

— Tow. Bud.-Parc. „Dynasty“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Krak. Przedm. 13.

— Przem. Met. „Granat“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Żurawia 17.

6 kwietnia:

— „Gotab“ Górnośl. T-wo Akc. dla Bud. Przem. — o g. 17 w lok. S-ki w Wełnowcu, Kopernika 12.

— „Zachodniopolska Hurt. Rur“, S. A. — o g. 18¹/₂ w lok. S-ki w Poznaniu, Św. Marcina 21.

— T-wo Akc. Fabr. Masz. i Odl. Żel. „A. Wieczorek“ — o g. 19 w lok. T-wa w Białymstoku, Kolejowa 12.

7 kwietnia:

— S. A. Przechow. i Przewozu Mebli i Tow. „A. Wróblewski i S-ka“ — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 107.

8 kwietnia:

— „S. A. dla Przem. Budow. dawn. Jan Lewiński“ — o g. 17 w lok. B-ku „Dnister“ we Lwowie, Ruska 20.

— „Juliusz Meini“ Import Kawy i Herbaty, S. A. — o g. 15¹/₂ w lok. S-ki w W-wie, Bryłowska 22/24.

— „Esge“ S. A. Grunt. i Bud. — o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, Morsztynowska 1.

9 kwietnia:

— T-wo Ubezpiecz. na Życie „Vita i Krakowskie“, S. A. — o g. 11 w lok. T-wa w W-wie, Jasna 6.

10 kwietnia:

— Fabr. Maszyn „S. Waberski i S-ka“, S. A. — o g. 16 w kanc. Not. R. Jelnickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— Fabr. Wyr. Ceram. „Opoczno“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Szopena 12.

— „Bank dla Hand. i Przem. w W-wie“, S. A. — o g. 11 w lok. Stow. Techn. w W-wie, Czackiego 3/5.

— Przędzalnia Bawełny „Teodor Steigert“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Milionowa 37.

— „Górnośl. Wytw. Chem. dawn. F. Reichelt“, S. A. — o g. 14 w lok. S-ki w Katowicach, Jagiellońska 5.

— Kolej Żel. „Chabówka — Zakopane“, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— Warsz. T-wo Hand. Herbatą „A. Długokęcki, W. Wrześniewski“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Bracka 23.

— Warsz. Fabr. Mas. Wyr. Błasz. „Tłocznia“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Przemysłowa 19.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

PRYZNANIE ULG PRZEZ IZBY SKARBOWE PRZY NABYWANIU ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH.—W celu usprawnienia pracy władz skarbowych oraz szybszego załatwiania podań płatników, Min. Skarbu—na podstawie art. 39 ustawy o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr 46/1936, poz. 339)—okólnikiem z dn. 15/III 1937 r. L. D. V 34149/4/37 upoważniło izby skarbowe (Wydział Skarbowy Urzędu Woj. Śląskiego) do przyznawania ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1937, oraz do załatwiania nierozstrzygniętych jeszcze podań o ulgi w świadectwach za lata ubiegłe, według zasad następujących:

1) izby skarbowe (Wydział Skarbowy) upoważnione są do darowania płatnikom skutków wniesienia podań o ulgi po terminach, wyznaczonych w cz. II ust. 2 okólnika Min. Skarbu z dn. 27/XI 1936 r. L. D. V 44684/4/36 („Dz. Urzęd. Min. Skarbu” Nr 32, poz. 978);

2) w gospodarczo uzasadnionych lub zasługujących na szczególne uwzględnienie wypadkach izby skarbowe (Wydział Skarbowy) upoważnione są do przyznawania na podstawie indywidualnych podań ulg w świadectwach przemysłowych na rok 1937, nie objętych powołanym wyżej okólnikiem, tudzież ulg w świadectwach za lata ubiegłe; ulgi z tego tytułu mogą być udzielane w tych przypadkach, kiedy nabycie właściwego świadectwa podważałoby rentowność przedsiębiorstwa bądź też zagrażało dalszej jego egzystencji;

3) w razie przyznania ulgi izby skarbowe (Wydział Skarbowy) upoważnione są również do uchylecia swych poprzednich decyzji oraz do umarzenia kar pieniężnych z art. 178 ordynacji podatkowej („Dz. Ust. R. P.” Nr 14/1936, poz. 134);

4) w związku z powyższym Min. Skarbu nie będzie rozpatrywać indywidualnych podań o ulgi w świadectwach przemysłowych, a izby skarbowe (Wydział Skarbowy) oraz urzędy skarbowe winny przy sposobności informować płatników, że kierowanie przez nich podań tej treści do Min. Skarbu jest bezcelowe i tylko opóźnia tok ich załatwienia.

KASOWANIE ZNACZKÓW STEMPLOWYCH NA PODANIACH I ŚWIADECTWACH URZĘDOWYCH.—W ostatnich czasach ujawniono nadużycia, popełniane ze znaczkami stempłowymi, przeznaczonymi do uiszczenia opłat stempłowych od podań i świadectw urzędowych. Przy tym okazało się, że nadużycia byłyby utrudnione gdyby ściśle wykonywano przepisy o kasowaniu znaczków, zawarte w §§ 176 i 188 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłatach stempłowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 99/1932, poz. 842). Wobec tego Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 2/III 1937 r. L. D. V 43841/5/37 zarządziło m. in., co następuje:

I. Znaczkę stempłową na podaniu nie powinny być kasowane przez samą stronę, bo to utrudnia rozpoznanie, jak wyglądały znaczki przed skasowaniem, i może wzbudzić podejrzenie, czy ich nie podrobiono lub przerobiono albo czy nie usunięto z nich znaku poprzedniego skasowania. O tym należy strony przy każdej sposobności pouczać. Dopuszczalne jest dziurkowanie znaczków stempłowych po ich nabyciu, a przed ich naklejeniem w ten sposób, że szeregi dziurek tworzą litery, stanowiące inicjały wyrazów, z których składa się firma osoby, wnoszącej podanie.

Jeśli jednak strona skasowała znaczek, umieszczony na podaniu, to ten fakt sam przez się nie uzasadnia kwestionowania takiego znaczka; dopiero w razie podejrzenia, że znaczek jest podrobiony, przerobiony lub nosi ślady poprzedniego skasowania, ma urząd skarbowy, który to dostrzeże, albo który w myśl § 79 rozp. wyk. do u. o. s. otrzyma o tym zawiadomienie od innego urzędu państwowego, przesłać ten znaczek do ekspertyzy, której wynik zadecyduje o dalszym postępowaniu.

Kasowanie znaczka stempłowego, naklejonego na podaniu przy jego wniesieniu, winno zawsze być dokonane dwukrotnie: 1) przez urzędnika biura podawczego (kancelarię), bądź przez urzędnika, który—poza biurem podawczym—pierwszy podanie otrzymuje, 2) przez urzędnika, załatwiającego podanie. Urzędnik, załatwiający podanie, jest obowiązany zwracać uwagę, czy nastąpiło pierwsze skasowanie i czy zostało dokonane w sposób prawidłowy.

II. Wspomniany wyżej § 188 rozp. wyk. do u. o. s. głosi: „W razie uiszczenia opłaty od świadectwa za pomocą znaczków stempłowych urząd, wydający świadectwo, nakleja znaczki stempłowe na świadectwie i kasuje za pomocą pieczęci urzędowej. Wyjątek stanowią świadectwa, wymienione w art. 156 u. o. s. Znaczkę stempłową, dostarczoną do tych świadectw, mają być naklejone na właściwym akcie, pozostającym w urzędzie, który wydaje świadectwo; jeżeli urząd ten zapisuje świadectwa tego rodzaju do specjalnego rejestru, to znaczki stempłowe

mogą być również umieszczane w tym rejestrze. Uiszczenie opłaty za pomocą znaczków stempłowych, umieszczonych na akcie lub w rejestrze, ma być poświadczane na świadectwie”.

Nadto Ministerstwo Skarbu w wykładni Nr 117 zgodziło się na niekwestionowanie procedury, na tym polegającej, że osoba, wnosząca podanie o wydanie świadectwa urzędowego, nakleja na tym podaniu nie tylko znaczki stempłowe, należne tytułem opłaty od podania, lecz także dalsze znaczki stempłowe tytułem opłaty od świadectwa.

Z powyższego wynika, że normalnie (poza przypadkami, o których w § 188) znaczek stempłowy, dostarczony celem uiszczenia opłaty stempłowej od świadectwa, winien być naklejony na samym świadectwie, a nie poza nim. W razie naklejenia na akcie, pozostającym w urzędzie, bądź w rejestrze, należy skasować za pomocą pieczęci urzędowej; w razie zaś naklejenia przez stronę na podaniu należy skasować w sposób, wskazany co do podań wyżej w dziale I.

Zaświadczenie o uiszczeniu opłaty za pomocą znaczków stempłowych, umieszczonych poza świadectwem, powinno znajdować się w tekście świadectwa.

PIENIĄDZ I KREDYT

DODATKOWE MOŻLIWOŚCI SPROWADZENIA SUROWCÓW Z ZAGRANICY.—Komisja Dewizowa uchwaliła, że osoby, zamieszkałe w kraju, które posiadały przed dniem 26/IV 1936 r. należności zagraniczne, nie podlegające obowiązkowi odprzedaży w myśl obowiązujących przepisów, mogą otrzymać od Komisji Dewizowej zezwolenie

na zużycie tych należności celem zapłaty za następujące sprowadzone do kraju surowce: metale nieszlachetne, jak: miedź, cyna, nikiel, aluminium oraz złom żelazny, żeliwny i kauczuk, a w wyjątkowych przypadkach, indywidualnie uzgodnionych z Ministerstwem Przemysłu i Handlu—inne surowce.

O zezwolenie takie ubiegać się mogą zarówno osoby i firmy, przetwarzające powyższe surowce lub nimi handlujące, jak również inne osoby, posiadające należności zagraniczne. Osoby, ubiegające się o wspomniane zezwolenie, winny kierować wnioski do Komisji Dewizowej za pośrednictwem banków dewizowych, załączając do tych wniosków pisemną deklarację, stwierdzającą posiadanie wymienionych należności przed dniem 27/IV 1936 r., oraz odpowiednie dowody.

Po wydaniu zezwolenia przez Komisję Dewizową firma przemysłowa lub handlowa, która będzie korzystać ze sprowadzonych do kraju surowców, winna zwrócić się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Wydział Handlu Zagranicznego, o wydanie pozwolenia przywozu; wspomniane pozwolenia przywozu będą wydawane nadkontyngentowo i będą posiadać nadruk, stwierdzający, iż nie uprawniają do ubiegania się o przydział dewiz na zapłatę za sprowadzony towar.

Na podstawie uzyskanego przez zainteresowaną osobę zezwolenia Komisji Dewizowej banki dewizowe będą uprawnione do wysyłki za granicę pod adresem, wskazanym przez wnioskodawcę, jego czeków lub poleceń wypłaty (przelewów)—po przedstawieniu pozwolenia przywozu oraz złożeniu zobowiązania importera do okazania w terminie, wskazanym przez niego, oryginalnej faktury i kwitu celnego na sprowadzony surowiec celem skasowania tych dokumentów.

W związku z powyższą uchwałą Komisji w sprawie możliwości użytkowania avoir'ów, powstałych przed dn. 26/IV 1936 r., należy wyjaśnić, co ustawodawca polski rozumie pod obowiązkiem odprowadzenia należności z zagranicy.

Podstawowy charakter ma art. 10 ust. 1 dekretu z dn. 26/IV 1936 r., mocą którego osoby fizyczne i prawne, mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, są obowiązane zgłosić do Banku Polskiego i zaoferować temuż Bankowi lub jednemu z banków dewizowych do skupu należność od zagranicy z wszelkich tytułów, w szczególności za sprzedane za granicę towary, za papiery procentowe i dywidendowe oraz kupony od takich papierów, tudzież za wszelkiego rodzaju wobec zagranicy świadczenia i usługi.

Przepis powyższy posiada charakter ramowy, ustanowiony w nim bowiem obowiązek zgłoszenia i zaofiarowania do skupu należności od zagranicy poczytuje się za istniejący—jak to orzeka ust. 2 art. 10—tylko w takim zakresie i w odniesieniu do tych kategorii osób i należności, jak to określać będą rozporządzenia wykonawcze.

Zakres tego obowiązku został określony zarówno w pierwszym rozporządzeniu wykonawczym z dn. 26/IV 1936 r., jak i w obowiązującym obecnie z dn. 24/VII 1936 r.

Zgodnie z § 19 ust. 1 rozp. wyk. z dn. 24/VII 1936 r. eksporterzy są obowiązani zaofiarować do skupu Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu bezzwłocznie po otrzymaniu całkowitą należność, przypadającą im za sprzedane za granicę towary, bądź zaliczkę, otrzymaną na poczet tej należności, podług kursu odnoszącej dewizy w dniu wypłaty lub wykazać się otrzymaniem tej należności z rachunku zagranicznego wolnego.

Zasada, ustalona w przepisie powyższym, posiada znaczenie fundamentalne w polskim systemie reglamentacyjnym, stwierdza ona bowiem, że eksport z Polski dokonywany być może tylko za dewizę, a jako jedyne dopuszczalne odchylenie wskazuje prawo pokrywania go z rachunku zagranicznego wolnego („wypłata na Warszawę”).

Ustanowiony w ten sposób obowiązek odprzedaży tej tzw. waluty eksportowej rozciąga się na całkowitą należność, przypadającą za sprzedane za granicę towary, w wypadku zaś otrzymania zaliczki na poczet tej należności obejmuje i tę zaliczkę.

§ 20 rozp. wyk. objął obowiązkiem zgłoszenia i zaofiarowania do skupu również należności, przypadające za sprzedane lub zastawione za granicę wszelkie papiery procentowe i dywidendowe oraz za kupony od tych papierów.

Ostatnia uchwała Komisji umożliwia firmom przetwórczym zakup ponadkontyngentowy niezbędnych surowców, których ceny mają tendencję zwykłą na rynkach światowych.

Ustalona przez Komisję Dewizową procedura jest możliwie prosta i nie nastrocza większych trudności. W razie przychylnego załatwienia podania przez Komisję przydział ponadkontyngentowy będzie automatycznie przez Komisję udzielany.

Zrealizowanie tego odcinka polityki dewizowej, mianowicie problemu zdobywania waluty eksportowej, nie byłoby możliwe, gdyby reglamentacja dewizowa nie znalazła koniecznego uzupełnienia w pełnej reglamentacji obrotu towarowego z zagranicą. Reglamentacja taka stała się też wkrótce faktem, i to bezpośrednio prawie po wprowadzeniu ograniczeń dewizowych.

Dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 7/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 36, poz. 279) wprowadzona została kontrola obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem; już na samym wstępie dekret ten stwierdza, że kontrola obrotu towarowego ustanowiona zostaje w związku z przepisami dekretu z dn. 26/IV 1936 r. Tak więc, abstrahując w tej chwili od innych celów gospodarczych, osiągniętych tą drogą, stwierdzić trzeba, że reglamentacja obrotu towarowego wpleciona została integralnie w ogólny system polskiej reglamentacji dewizowej.

Kontrolę obrotu towarowego sprawuje Komisja Obrót Towarowy (K. O. T.).

UKŁAD PŁATNICZY POLSKO-SZWAJCARSKI

Zgodnie z wydanym przez Komisję Dewizową zmienionym okólnikiem Nr 22 (z dn. 17/III 1937 r.), zapłata zobowiązań osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, wobec takichże osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwajcarii, oraz za dostawę towarów, sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię jako kraj pochodzenia—może być dokonywana, aż do odwołania, jedynie na zasadzie następujących przepisów:

I. Należności z następujących tytułów mogą być przekazywane wyłącznie na pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego w Warszawie:

a) przypadające osobom fizycznym lub prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwajcarii, z tytułu: 1) dostawy towarów,

sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię, jako kraj pochodzenia; 2) dostawy towarów, pochodzących i sprowadzonych z innych krajów, niż Szwajcaria, do dn. 23/VII 1936 r.; 3) kosztów ubocznych, związanych z dostawami towarów, wymienionych w pp. 1 i 2, nie wyłączając kosztów transportu, opłat celnych i asekuracji; 4) świadczeń w obrocie uszlachetniającym i reparacyjnym; 5) świadczeń za usługi handlowe, jak np.: komisowe, prowizje, koszty komiwojażerów, honoraria itp.; 6) świadczeń z umowy o pracę, jak: uposażenia, płace zarobkowe, pensje dla przedstawicieli, urzędników, robotników itp.; 7) kosztów zarządu, tj. ogólnych kosztów administracji przy eksploatacji przedsiębiorstw samodzielnych, afiliowanych lub agencji; 8) zysków i strat, powstałych z transakcyj handlowych; 9) procentów i różnic kursowych, powstałych z obrotów handlowych; 10) świadczeń za patenty i prawa z dziedziny własności intelektualnych, jak licencje itp.;

b) przypadające osobom fizycznym i prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w innych krajach niż Szwajcaria—z tytułu dostaw towarów, sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię, jako kraj pochodzenia, łącznie z wszelkimi kosztami ubocznymi, związanymi z takimi dostawami.

II. Należności wierzycieli szwajcarskich z następujących tytułów mogą być przekazywane na zasadach ogólnych:

a) za towary, pochodzące i przychodzące z innego kraju niż Szwajcaria, sprowadzone do Polski po dn. 23/VII 1936 r. (data uiszczenia należności celnej), z wyłączeniem kosztów ubocznych, związanych z takim importem, jeżeli ich zapłata powinna nastąpić przez „Zahan”;

b) przekazy z rachunków zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych”;

c) zwroty sum na podstawie okólnika Nr 18 (ustęp ostatni);

d) przekazy na koszty podróży i cele turystyczne;

e) przekazy na koszty utrzymania i zasiłki;

f) zapłaty za weksle, nadesłane do inkasa, które przed wysłaniem za granicę zostały zaopatrzone w adnotację, przewidzianą w okólniku Nr 26 (ustęp II pkt. a lub b¹⁾);

g) należności z tytułu ubezpieczeń innych niż transportów, według przepisów okólnika Nr 25.

III. Należności wierzycieli szwajcarskich z wszelkich innych tytułów, niż wymienione w ustępie I i II, mogą być—na żądanie wierzyciela—wplacane do Banku Polskiego na konto „przekazy na Szwajcarię”.

Przy wpłatach należności wierzycieli szwajcarskich do Banku Polskiego dłużnik winien udowodnić tytuł i fakt istnienia zobowiązania. W tym celu dłużnik winien przedstawić dokumenty, stwierdzające tytuł długu, jak: akty notarialne, korespondencję lub wyciągi z ksiąg oraz złożony pisemnie oświadczenie, że dług jego dotychczas nie został pokryty i że wpłata następuje na żądanie wierzyciela. Oddziały Banku Polskiego uprawnione są do rozpatrywania we własnym zakresie wniosków zainteresowanych osób o przyjęcie należności wierzycieli szwajcarskich na konto „przekazy na Szwajcarię” w Banku Polskim.

Bank Polski upoważniony jest załatwiać we własnym zakresie wnioski zainteresowanych osób w przedmiocie wpłacenia do „Zahanu” należności, pochodzących z tytułów, wyszczególnionych w ust. I omawianego okólnika, które znajdują się w Banku Polskim na koncie „przekazy na Szwajcarię”.

Jeżeli do Banku Polskiego ma być wpłacona suma, znajdująca się na rachunku zablokowanym w jednym z banków dewizowych, dłużnik lub wierzyciel winien udowodnić tytuł i wysokość zobowiązania, na którego pokrycie dokonano wpłatę na rachunek zablokowany.

IV. Niezależnie od zapłaty wierzycielności szwajcarskich trybem przewidzianym powyżej w ust. I i III, możliwe jest—za zezwoleniem—uregulowanie ich w drodze kompensaty z wierzycielnościami polskimi od dłużników szwajcarskich, a w szczególności:

a) Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego upoważnione jest do zezwalania pod jego kontrolą na rozliczenie należności, wyszczególnionych w ust. I pkt. a i b, zarówno już wpłaconych do „Zahanu”, jak

¹⁾ P. zesz. 32/1936, str. 943.

i dotąd niewpłaconych — w sposób, ustalony przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu;

b) zezwolenia na rozliczenie należności, wpłaconych do Banku Polskiego na konto „przekazy na Szwajcarię”, udzielać będzie Komisja Dewizowa w porozumieniu z Min. Przemysłu i Handlu.

V. Przepisy omawianego okólnika stosują się również do należności osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Księstwie Lichtenstein, i do towarów, sprowadzonych do Polski na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Księstwo Lichtenstein jako kraj pochodzenia.

VI. Omawiane przepisy obowiązują również przedsiębiorstwa i organizacje, którym Komisja Dewizowa udzieliła generalnego upoważnienia do samodzielnego dysponowania posiadanymi zapasami dewiz (autonomicznie dewizowe, rachunki walutowe „E” itp.).

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 8 do 13 marca 1937 r.

Najbardziej charakterystycznym momentem na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym były silne fluktuacje franka francuskiego, który w pierwszej połowie okresu silnie zniżył, by następnie w wyniku wzmocnienia nastroju rozpocząć ruch zwykły; wyrażane jest przekonanie, że obecna wyższa franka nie jest tym razem wynikiem uciążliwej i kosztownej interwencji, lecz skutkiem optymistycznej oceny nowej francuskiej polityki finansowej i monetarnej ze strony fachowych kół giełdowych. Wytworzyła się tego rodzaju sytuacja, że fundusz interwencyjny jest nawet podobno zmuszony do interweniowania na zniżkę zbyt szybko zwyżkującego franka. Poza tym na podkreślenie zasługuje silny spadek notowań florena holenderskiego. Nastrój rynku dewizowego należy oceniać ogólnie jako słaby; poza funtami szterlingami, które odnotowały zysk w wysokości zł 0.01 na £ 1 — pozostałe dewizy zniżkowały, jak następuje (straty — w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie 0.31, franki szwajcarskie 0.10, belgi 0.40, korony czechosłowackie 0.05, floreny holenderskie 0.75 i korony szwedzkie 0.05; ponadto dolary gotówkowe straciły zł 0.00⁵, i telegraficzne zł 0.00^{1/4} na \$ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5.27 ^{3/4}	5.27 ^{1/4}	5.27 ^{1/4}
„ „ „ teleg.	\$ 1	5.28	5.27 ^{1/2}	5.27 ^{3/4}
Funty szterlingi	£ 1	25.77	25.74	25.77
Franki francuskie	100 fr.	24.18	24.02	24.18
Franki szwajcarskie	100 fr.	120.42	120.30	120.30
Belgi	100 blg.	89.15	88.80	88.80
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czechosłow.	100 kor.	18.42	18.36	18.36
Liry włoskie	100 lir.	27.85	27.85	27.85
Floreny holenderskie	100 fl.	288.95	288.30	288.30
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	132.95	132.70	132.90
Korony duńskie	100 kor.	115.05	114.95	115.05
Korony norweskie	100 kor.	129.55	129.55	129.55

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych nastrój był niejednorodny; obligacjami 3% Poż. Premiowej Inwestycyjnej obracano tylko z I emisji, przy czym zarówno sztuki jak i serie tej pożyczki zniżkowały o zł 0.50. Druga z premiówek — 4% Poż. Dolarowa — również poniosła stratę w wysokości zł 0.25. W grupie pozostałych pożyczek — poza utrzymaną 7% Poż. Stabilizacyjną i zniżkującą o 1.50% nom. 4% Poż. Konsolidacyjną — pozostałe pożyczki odnotowały następujące zyski kursowe (w % -ach nominalu): 5% Poż. Konwersyjna 0.37, 6% Poż. Konwers. Kol. 1.25 i 6% Poż. Dolarowa 1.25.

Rynkiem papierów lokacyjnych prywatnych interesowano się minimalnie; obroty, zawierane w nastroju niejednorodnym, były nad wyraz skromne. Salda tygodniowe kształtowały się następująco (w % -ach nominalu; ze znakiem plus — zwyżka notowań, ze znakiem minus — zniżka): 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego — 15.00, 4^{1/2}% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego +0.50, 4^{1/2}% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt. +1.25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy +0.25, — skonwertowane (z 1933 r.) — 1.25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. — 1.00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. + 0.75.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu	
Papiery państwowe					
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna					
I emisja	sztuki	zł w zł. 100	65.50	64.75	65.25
„ „	serie	„ „ „ „	84.50	84.00	84.50
II emisja	sztuki	„ „ „ „	—	—	—
„ „	serie	„ „ „ „	—	—	—
4% Pożyczka Dolarowa		\$ ¹⁾	46.00	45.50	45.75
w % % nominalu					
4% „	Konsolidacyjna	zł w zł.	53.75	52.38	52.75
			-51.00 ²⁾	-49.63 ²⁾	-52.50
					-50.75 ²⁾
					-51.00 ²⁾
5% „	Konwersyjna	zł	55.00	54.00	54.00
5% „	Konwers. Kol.	zł	54.00	52.25	53.25
6% „	Dolarowa	\$	48.50	47.50	48.50
w zł za \$ 100					
7% „	Stabilizacyjna	Dolary Fl. holand. Fr. szwajc. Funty szterlingi Kor. szwedzkie	361.00	361.00	361.00

Listy zastawne i obligacje banków

			w % % nominalu			
7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25	
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00	
7%	„ Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25	
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00	
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25	
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00	
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	93.00	93.00	93.00	
5 ^{1/2} %	L. Z. Banku „ „ „	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00	
5 ^{1/2} %	„ „ „ „	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.00	
5 ^{1/2} %	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00	
5 ^{1/2} %	„ „ „ „	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.00	

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ³⁾	£			62.00
4 ^{1/2} %	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego	zł	51.00	49.75	51.00
4%	„ „ Pozn. Ziem. Kred.	zł			41.00
4 ^{1/2} %	„ „ „ „ „ „	zł	47.25	46.50	47.25
4 ^{1/2} %	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	47.50	46.50	47.50
4 ^{1/2} %	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł			55.00
5%	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł	61.25	58.50	58.50
5%	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	57.25	55.25	56.50
					-57.25
					-56.75
					-57.00 ³⁾
					-57.50 ²⁾
					-57.25 ²⁾
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			49.63
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	51.25	50.75	51.00
					-51.25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł			47.50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			40.25
					-41.25

Obligacje miast

VII 5 ^{1/2} %	Poż. Konw. m. Warszawy	zł			57.00
VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			61.00
VIII i IX 6%	„ „ „ „	zł			57.75

1) \$ 5 = zł 44.57.

2) Dotyczy drobnych odcinków.

3) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

**POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾**

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

New-York	22+27/II	1÷6/III	8÷13/III
6% dolarowa			
1920	59—54 ¹ / ₂ —54 ¹ / ₂ (3 000)	57 ¹ / ₂ —49 ⁷ / ₈ —50 (15 000)	50 ³ / ₄ —47—47 (11 000)
8% Dillon			
1925	62 ¹ / ₂ —46—46 ¹ / ₄ (53 000)	54 ¹ / ₈ —47—52 ¹ / ₂ (54 000)	52 ³ / ₈ —49 ¹ / ₄ —49 ¹ / ₄ (39 000)
7% stabilizac.			
1927	77—68—68 (15 000)	64—60—62 (36 000)	63—60—60 (13 000)
7% Warszawy			
1928	53—44—44 (39 000)	45 ⁵ / ₈ —40 ¹ / ₈ —40 ¹ / ₈ (39 000)	41 ¹ / ₂ —39 ⁵ / ₈ —39 ³ / ₄ (24 000)
7% Śląska			
1928	53 ⁵ / ₈ —45—46 (39 000)	44—42 ¹ / ₂ —43 ¹ / ₂ (36 000)	40 ¹ / ₂ —40 ¹ / ₂ —40 ¹ / ₂ (3 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	79·42÷72·42 —74·77	73·03—54·03 —56·03	58·90—53·90 —58·40
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	—	—	—
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	67·93 67·93	67·56—61·68	63·90—59·59
Mediolan			
7% włoska			
1924	97·32—96·82 —97·32 (175)	97·30—96·50 —96·50 (225)	98·80—98·00 —98·00 (400)

Z BANKU POLSKIEGO

BANK POLSKI W LUTYM 1937 R.—Obroty walutoweencyjne Banku Polskiego w lutym b. r. kształtowały się korzystnie, dając bardzo poważną nadwyżkę dopływu walut i dewiz nad ich sprzedaż przez Bank. Sytuacja więc walutowa w lutym b. r. przedstawiała się odmiennie niż przed rokiem, gdyż w lutym ub. r. bilans walutowy Banku Polskiego zamykał się (choć niewielkim) deficytem.

Korzystna sytuacja obrotów walutowych Banku odbiła się też i na stanie rezerw walutowych Banku, które w ciągu lutego wykazały dość znaczny wzrost—z zł 31·9 miln. do zł 36·1 miln., osiągając poziom przeszło 2-krotnie wyższy niż przed rokiem (w końcu lutego 1936 r.—zł 17·1 miln.).

Zwykowały w lutym również i rezerwy złota. Częściowo wpłynęły na to zakupy złota za granicą, ale głównie oddziałal wzmocnony skup złota w kraju, będący wyrazem tendencji detezauryzacyjnych. Skup złota w kraju był w lutym b. r. kilkakrotnie wyższy niż w lutym ub. r. W ciągu lutego rezerwy złota podniosły się z zł 397·3 miln. do zł 400·3 miln.; przed rokiem (dn. 29/II ub. r.) stanowiły one jeszcze zł 445·1 miln. (tj. o ok. 10% więcej), lecz w momencie największego spadku (dn. 10/VII ub. r.) wynosiły tylko zł 365·3 miln. (tj. o ok. 10% mniej).

W stosunku do sumy obiegu biletów i części natychmiast płatnych zobowiązań Banku, podlegającej pokryciu (przewyżka tych zobowiązań ponad zł 100 miln.), powyższe rezerwy złota stanowiły w końcu lutego 34·67%, czyli mniej nieco niż w końcu stycznia i niż w końcu II dekady lutego, a jeszcze poważnie mniej niż w końcu lutego ub. r. Liczbowo to stwierdza nam następujące zestawienie, ilustrujące zmiany procentowego pokrycia złotem obiegu i zobowiązań:

			0/0
31/I	1937	. . .	35·08
10/II	"	. . .	35·12
20/II	"	. . .	35·74
28/II	"	. . .	34·67
29/II	1936	. . .	41·86

Spadek procentu pokrycia, jaki ujawnił się zarówno w III dekadzie lutego, jak i w ciągu całego tego miesiąca—mimo że suma pokrycia, tj. zapas złota, stale wzrastała—tłumaczy się jednoczesnym wzrostem sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (właściwie ich części, podlegającej pokryciu), mianowicie do zł 1 254·7 miln.—z zł 1 232·5 miln. w końcu

stycznia i z zł 1 217·1 miln. w końcu II dekady lutego (względnie do zł 1 154·7 miln.—z zł 1 132·5 miln. i z zł 1 117·1 miln.).

W ciągu lutego z sumy powyższej wzrosł wyraźnie tylko jeden składnik, mianowicie natychmiast płatne zobowiązania (z zł 233·3 miln. do zł 254·5 miln.), natomiast obieg biletów bankowych pozostał właściwie prawie niezmienny, zwyżkował bowiem z zł 999·3 miln. do zł 1 000·2 miln.

Wzrost z obowiazań w lutym (które w ostatniej dekadzie—zgodnie z normalną tendencją—skurczyły się—z zł 187·4 miln. do zł 181·5 miln.) nastąpił w dużym stopniu na skutek zwyżki pozycji „różne rachunki”—z zł 57·9 miln. do zł 73·0 miln. (wpływ wywarło tu rozdzielanie zysków i przydział dywidendy, dokonane przez Walne Zebranie), w mniejszym zaś stopniu—dzięki dopływowi lokat żyrowych, których suma w ciągu lutego podniosła się tylko z zł 175·4 miln. do zł 181·5 miln., wzrastając przeżyciowo do zł 187·4 miln. w końcu II dekady miesiąca sprawozdawczego.

Śpóśród lokat żyrowych—lokaty kas państwowych, które w styczniu znacznie podniosły się (po długim okresie pozostawiania na minimalnym poziomie), w lutym znowu silnie spadły i znowu wahały się w granicach niewiele ponad zł 1 miln. Tym się też tłumaczy słaby wzrost ogólnej sumy lokat w styczniu, gdyż lokaty na rachunkach prywatnych jednocześnie zwyżkowały dość poważnie, osiągając w ciągu całego miesiąca wzrost mniej więcej 10%-owy. W liczbach absolutnych zmiany w stanie lokat żyrowych przedstawiały się następująco (w miln. zł):

Lokaty żyrowe:

	kas państwowych	pozostałe
31/I 1937	10·5	164·9
10/II "	1·1	178·8
20/II "	1·4	186·0
28/II "	1·3	180·2
29/II 1936	1·0	137·3

Jak widzimy, w ciągu roku lokaty żyrowe silnie wzrosły, mianowicie jeśli chodzi o lokaty prywatne—to wykazały one zwyżkę o blisko 1¹/₃.

Obieg biletów bankowych pozostał w ciągu lutego, jak stwierdziliśmy, prawie niezmienny, zwyższając się zaledwie o zł 0·9 miln., tj. o niespełna 1⁰/₁₀₀. W ostatniej jednak dekadzie lutego wzrosł poważnie, bo o zł 48·8 miln., a więc stosunkowo silniej niż na ultimo stycznia (+zł 41·9 miln.), choć mniej silnie niż na ultimo lutego ub. r., kiedy normalny w końcu miesiąca wzrost obiegu osiągnął szczególnie duże rozmiary (o zł 59·6 miln.).

Na ultimo lutego obieg banknotów doszedł do sumy zł 1 mild., której jeszcze w b. r. poprzednio nie osiągnął, a którą przekraczał dość znacznie w końcowych miesiącach 1936 r. Jednak w porównaniu ze stanem przed rokiem obieg na ultimo lutego b. r. był wyższy, mianowicie o przeszło 2%. Zmiany w stanie obiegu biletów Banku ilustruje liczbowa następująca zestawienie (w miln. zł):

31/I	1937	. . .	999·3
20/II	"	. . .	1051·4
28/II	"	. . .	1 000·2
29/II	1936	. . .	979·1
31/X	"	. . .	1 090·8

Obieg biletów bankowych w lutym, jak widzieliśmy, pozostał prawie niezmienny, gdyż wpływ zwyżkowy na obieg dopływu złota i dewiz do Banku był neutralizowany nie tylko przez zwyżkę lokat żyrowych, ale i przez poważny spadek kredytów Banku. Jeśli chodzi o ostatnią dekadę lutego, to tu poważny wzrost obiegu znajduje w niewielkim stopniu odpowiednik w odpływie lokat żyrowych, a wiąże się głównie z dość znacznym dopływem złota i dewiz oraz ze zwyższaniem się dzia ł a ł n o ś c i k r e d y t o w e j Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to wszystkie one wykazały wzrost w ostatniej dekadzie lutego, przy czym najmniejszy (o zł 1·7 miln.)—pożyczki zastawowe, a największy (w liczbie absolutnej)—kredyty dyskontowe (o zł 22·3 miln.), ale w ciągu całego lutego skurczył się o 2¹/₂% portfel wekslowy, zmniejszył się więcej niż o połowę portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych, a tylko pożyczki zastawowe wykazały lekki wzrost, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miln. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe . . .	— 15·3
Pożyczki zastawowe . . .	+ 3·4
Bilety skarbowe . . .	— 17·9

W okresie rocznym stwierdzamy spadek wszystkich 3 rodzajów kredytów Banku—bardzo niewielki dla portfela wekslowego, zato bardzo silny, bo o przeszło 1¹/₂, dla skupu biletów skarbowych, oraz dla pożyczek zastawowych, które skurczyły się o przeszło 1¹/₃. W liczbach absolutnych ten spadek kredytów Banku w okresie rocznym 29/II 1936 : 28/II 1937 ilustruje następująco zestawienie (w miln. zł):

¹⁾ Kursy w %/0-ach nominalu, obroty—w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

	Spadek
Kredyty dyskontowe . . .	4'4
Pożyczki zastawowe . . .	34'1
Bilety skarbowe	21'2

Co się tyczy pozostałych—poza powyższymi 3 rodzajami kredytów—operacyj czynnych Banku, to nastąpiła w lutym poważniejsza zmiana jedynie w zakresie skupu przez Bank monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej. Zapas ich w posiadaniu Banku na ultimo stycznia wynosił zł 49·9 miln., w końcu II dekady lutego stanowił zł 47·5 miln., a w końcu lutego spadł do zł 42·3 miln. Jeśli chodzi o portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego, to wykazał on w ciągu lutego minimalnąwyżkę, mianowicie o zł 0·1 miln. Wreszcie, dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu zupełnie niezmieniony.

Całe bankowe pokrycie obiegu, obejmujące rezerwy walutowe oraz wszystkie formy operacyj kredytowych Banku—przedstawiało się w lutym następująco (w tys. zł):

	31/I	20/II	28/II
Waluty i dewizy	31 890	34 269	36 090
Weksle krajowe	626 624	587 041	609 325
Bilety skarbowe	35 402	11 560	17 547
Polskie monety srebrne i bilon	49 905	47 511	42 335
Pożyczki zabezpieczone zastaw.	60 179	61 872	63 601
Papiery proc. własne	134 866	134 944	134 979
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	1 028 875	967 197	993 877

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł w lutym o zł 9·3 miln., a więc silniej niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski, który podniósł się zaledwie o zł 0·9 miln. W III dekadzie lutego obieg bilonowy zwyżkował o zł 22·2 miln., tj. o ok. 5½%, gdy obieg biletów bankowych o zł 48·8 miln., tj. o ok. 5%. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego w ciągu lutego przedstawiały się następująco (w miln. zł):

	31/I	20/II	28/II
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	335'4	325'6	345'0
w tym:			
10-złotówki	155'1	154'8	161'2
5-złotówki	118'0	111'0	118'8
Bilon niklowy i brązowy.	82'9	79'8	82'7
Razem:	418'3	405'4	427'6

W okresie rocznym obieg monet srebrnych i bilonu zwiększył się o zł 19·7 miln., tj. o niespełna 5%.

Całkowity obieg pieniężny, tj. obieg biletów Banku Polskiego i obieg monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej—stanowił łącznie na ultimo lutego b. r. zł 1 427·8 miln., gdy na ultimo stycznia wynosił zł 1 417·6 miln., a na ultimo lutego ub. r.—zł 1 387·0 miln.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

RYNKI METALI NIEŻELAZNYCH W ROKU 1936.—Rok ubiegły przyniósł znaczną poprawę na rynkach metali nieżelaznych. Zwyżka cen tych surowców—dość znaczna już w 1935 r.—przybrała jeszcze na sile zwłaszcza w ostatnich miesiącach ub. r. Jedyny wyjątek wśród metali żełaznych stanowiły metale szlachetne, których ceny nie podniosły się w wyższym stopniu.

Ceny złota pozostały—podobnie jak w 1935 r.—niezmienione, wynosząc w New Yorku \$ 35 za uncję, a w Londynie ok. £ 14 za uncję.

Również i ceny srebra, wykazujące w 1935 r. tendencje zwyżkowe, nie zwyżkowały. Czynniki, oddziaływujące od połowy 1934 r. zwyżkowo na ceny srebra, przestał działać z dotychczasową siłą; czynnikiem tym był wydany w Stanach Zjedn. „Silver Purchase Act”, mający doprowadzić do rewaloryzacji cen srebra do paritetu teoretycznego \$ 1·29 za uncję, przy czym Skarb amerykański miał nabywać srebro aż do zgromadzenia zapasu, przedstawiającego 1/3 wartości amerykańskich zapasów złota. Zakupy amerykańskie podniosły ceny srebra z 18³/₁₆ pensa z początkiem maja 1934 r. do 37¹/₄ pensa z początkiem maja 1935 r. Równocześnie w Montrealu ceny srebra osiągnęły 81 centów za uncję. Już jednak w czerwcu 1935 r. ceny srebra spadły do 34 pensów w Londynie i 75 centów w Montrealu. Odtąd trwała dalsza niżka, którą pogłębiło zaprzestanie zakupów przez Skarb amerykański w grudniu 1935 r.—tak, że w dn. 18/I ub. r. ceny srebra spadły w Londynie do 18 pensów, a w Montrealu do 43 centów.

Od tego czasu ceny srebra uległy jedynie niewielkiej poprawie. Stany Zjedn. jakkolwiek zaprzestały masowych zakupów srebra w wolnym obrocie, to jednak nie zaniechały polityki waloryzacji białego metalu na drodze bezpośrednich zakupów w krajach, produkujących

srebro lub rozporządzających jego znacznie większymi zapasami. W tym celu zawarto szereg specjalnych układów, a m. in. z Meksykiem, Kanadą i Chinami. Po reelekcji Prezydenta Roosevelta ceny srebra podniosły się z początkiem listopada ub. r. do 23 pensów w Londynie i 47¹/₂ centów w Montrealu. Jednak i tym razem zwyżka cen srebra nie była trwała, gdyż z początkiem b. r. kształtowały się one w Londynie na poziomie 21 pensów, a w Montrealu 45 centów, bez większej różnicy w stosunku do przeciętnych cen za cały ub. r.

Cyna była pierwszym metalem, który po okresie depresji przełamał tendencję zniżkową cen. Zawzięcać to należy wprowadzeniu surowych ograniczeń produkcyjnych; podczas gdy w 1930/31 r. ceny cyny spadły do £ 100 za tonę—wobec £ 320 w 1926/27 r., to już z końcem 1933 r. osiągnęły one z powrotem £ 200. Konsumcja światowa cyny obniżyła się ze 184 tys. t w 1929 r. do 115 tys. t w 1930 r., lecz równocześnie produkcja ograniczona została od II półrocza 1932 r. do 1/3 wytwórczości w 1929 r. Zapasy cyny, które osiągnęły w 1932 r. 66 tys. t, zmniejszyły się z końcem tego roku do 55 tys. t, do 30 tys. t—z końcem 1933 r., do 18 tys. t—z końcem 1934 r., a z końcem 1935 r. i ub. r. wynosiły już tylko ok. 15 tys. t. Równocześnie światowa konsumpcja cyny podniosła się znacznie, przy czym największy wzrost przypada na 2 ostatnie lata. W Stanach Zjedn. konsumpcja wynosiła w 1932 r. zaledwie 36 tys. t, podczas gdy w 1935 r. już 59 tys. t, a w ub. r. ok. 73 tys. t. Światowa konsumpcja cyny wyniosła w okresie 12 miesięcy (od października 1935 r. do października ub. r.) 153 751 t—wobec 134 916 t w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Ażeby dostosować wytwórczość do wzrastającej konsumpcji międzynarodowy kartel cyny zmuszony był do stopniowego podnoszenia kontyngentów produkcyjnych, a mianowicie z 33% do 40% z końcem listopada 1934 r., do

50%—w czerwcu 1935 r., 65%—w sierpniu 1935 r., 70%—w październiku 1935 r. i 90%—w grudniu tegoż roku. W 1936 r. kartel międzynarodowy obniżył w lutym kontyngent produkcyjny do 85%, podniósł go w czerwcu ponownie do 90%, a wreszcie w dn. 11/XI ustalił go na poziomie 105% tonażu podstawowego.

Ceny cyny, które wynosiły w 1934 r. £ 230—wobec £ 203 w 1929 r., wynosiły przeciętnie w 1935 r. £ 221, osiągając maksymalny poziom z początkiem października tego roku w wysokości £ 248. W ub. r. ceny cyny przejściowo obniżyły się w czerwcu do £ 176, jednakowoż po ostatnim podniesieniu kontyngentów produkcyjnych w listopadzie—podszybły aż do £ 240. Z końcem roku ceny cyny ustaliły się na poziomie £ 225 za tonę.

Zarysowująca się już w 1935 r. zwyżka cen miedzi wystąpiła w całej pełni w ub. r. Wyśiłki producentów w kierunku ograniczenia wydobycia zostały uwienczone pomyślnym rezultatem, czemu sprzyjał zresztą szybki wzrost światowego zapotrzebowania tego metalu. Podczas gdy konsumpcja miedzi spadła z 1 830 tys. t w 1928/29 r. do 904 tys. t w 1932 r.—to w 1934 r. podniosła się ona ponownie do 1 313 tys. t, w 1935 r. osiągnęła 1 614 tys. t, a w 1936 r. wyniosła ok. 1 800 tys. t. Główny wzrost konsumpcji przypada na Stany Zjedn., podczas gdy konsumpcja wszystkich pozostałych krajów nie uległa większym zmianom i wynosiła w okresie pierwszych 11 miesięcy ub. r. 101 738 t—wobec 101 320 t w odnośnym okresie 1935 r.

Produkcja miedzi spadła z 1 946 tys. t w 1929 r. do 960 tys. t w 1932 r., ażeby w następnych latach stopniowo wzrastać i osiągnąć w 1936 r. 1 650 tys. t. Wobec tego, że w ostatnich 3 latach produkcja miedzi była mniejsza od jej konsumpcji, światowe zapasy tego metalu zmniejszyły się z 854 tys. t z końcem 1932 r. do 353 tys. t z końcem listopada ub. r.

Spadek zapasów miedzi był tak gwałtowny w ostatnich latach, że zaszła konieczność zniesienia ograniczeń produkcyjnych. Kontyngenty produkcyjne, ustalone początkowo w 1935 r. na 70% wytwórczości z 1934 r., zwiększone zostały w sierpniu ub. r. do 75%, z początkiem października ub. r. do 80%, w dn. 15/X ub. r. do 85%, w dn. 1/XI ub. r. do 95%, a w dn. 5/XI do 105%. To szybkie podnoszenie kontyngentów produkcyjnych spowodowane było rzeczywistym uzdrowieniem rynków miedzi, a także obawą nadmiernej wyżki cen.

Początkowo ceny miedzi zwykłały umiarkowanie. Po niższe z £ 75 za tonę w 1929 r. do £ 26 w październiku 1934 r.—ceny miedzi wzrosły w maju 1935 r. do £ 34, z końcem czerwca tego miesiąca spadły do £ 29, ażeby w listopadzie tegoż roku—w związku z wybuchem wojny abisyńskiej—podnieść się do £ 36. W ub. r. ceny miedzi kształtowały się w styczniu na poziomie £ 34½, osiągnęły z końcem kwietnia £ 37½, ponownie obniżyły się w czerwcu do £ 36, osiągając z kolei z początkiem października £ 40. W ostatnim kwartale ub. r. nastąpiła gwałtowna wyżka cen miedzi, które osiągnęły z końcem roku £ 49 za tonę.

Rozwiązanie kartelu producentów cynku, ustanowionego w 1931 r., wpłynęło w sposób depresyjny na ceny tego metalu w latach: 1935 i 1936. Dopiero ostatnie miesiące ub. r. przyniosły poważniejszą wyżkę cen cynku. Światowa produkcja cynku obniżyła się z 1 473 tys. t w 1929 r. do 789 tys. t w 1932 r. Od tego czasu zaczyna się wzrost wytwórczości, która osiągnęła w 1935 r. 1 314 tys. t, a w pierwszych 10 miesiącach ub. r. 1 336 t. Równoległe wzrastała również konsumpcja tego metalu, a mianowicie: z 840 tys. t w 1932 r. do 1 305 tys. t w 1935 r. Światowe zapasy cynku zmniejszyły się ze 189 tys. t z końcem 1931 r. do 110 tys. t z końcem 1934 t. oraz do ok. 80 tys. t obecnie.

Ceny cynku obniżyły się znacznie w okresie depresji, bo z £ 25 w 1929 r. do £ 10 w 1932 r. W 1934 r. wynosiły one przeciętnie £ 13¾, w 1935 r.—£ 14. W 1936 r. ceny cynku wzrosły z £ 14 z początkiem roku do £ 16 w marcu. W październiku ub. r. kształtowały się one na poziomie £ 15, ażeby z końcem roku ustalić się już na stosunkowo wysokim poziomie £ 20.

Największą wyżkę cen spośród wszystkich metali nieżelaznych, zarówno w 1935 r., jak i w 1936 r., wykazał ołów. Pierwsza poprawa cen tego metalu występuje w latach: 1933 i 1931—w związku z zawarciem porozumienia producentów i podniesieniem się światowej konsumpcji. Produkcja ołowiu obniżyła się z 1 752 tys. t w 1929 r. do 1 166 tys. t w 1932 r., ażeby podnieść się w następnych latach, osiągając w 1935 r. 1 403 tys. t, przy czym jednak dalsze możliwości zwiększenia wytwórczości są ograniczone wobec braku nowych kopalń. Konsumpcja ołowiu, która obniżyła się z 1 703 tys. t w 1929 r. do 1 096 tys. t w 1932 r., wzrastała szybko od tego czasu, osiągając w 1935 r. 1 465 tys. t.

W związku z tak znaczną poprawą pozycji statystycznej ołowiu, wyżka cen tego metalu była szybka i wbrew normalnemu układowi cen—ołów przedstawia obecnie większą wartość od cynku. Ceny ołowiu spadły w czerwcu 1932 r. do £ 9 i jeszcze z początkiem 1935 r. kształtowały się na niskim poziomie £ 11. Już jednak w październiku tego roku ceny ołowiu podniosły się do £ 20, ażeby z końcem roku ustalić się na poziomie £ 16. Na tym ostatnim poziomie utrzymywały się ceny ołowiu w I półroczu ub. r., po czym zaczęły zwiększać, osiągając we wrześniu £ 17, w październiku £ 18, z początkiem listopada £ 19, a z końcem tego miesiąca £ 22; wreszcie z końcem 1936 r. ceny ołowiu podniosły się do

£ 28, tj. do poziomu, nie notowanego od 1929 r., biorąc naturalnie pod uwagę deprecjację funta szterlinga.

Ceny innych drugorzędnych metali niezależnych pozostały na ogół bez zmiany. Ceny niklu, które obniżyły się z £ 250 za tonę w 1933 r. do ok. £ 200 za tonę, kształtują się ostatnio na tymże samym poziomie. Aluminium również nie zwykowało powyżej niskiego poziomu cen, wynoszącego £ 100 za tonę. Antymonium, które zwykowało z końcem 1935 r. do £ 80, spadło do £ 77 z początkiem ub. r., a do £ 68 z końcem tegoż roku. Tungsten pochodzenia chińskiego 65% cif spadł w cenie z sh 40 w 1934 r. do sh 35 w 1935 r., a sh 30 w ub. r. Żywe srebro pochodzenia hiszpańskiego zwykowało, gdyż cena za butelkę o zawartości 75 lbs podniosła się z £ 10 w 1933 r. do £ 12 z końcem 1934 r., £ 13 — z końcem 1935 r., a przeszło £ 14 — z końcem ub. r. Platyna zwykowała z końcem ub. r. do ok. £ 10 za uncję, tj. 35 tys. fr. fr. za kg.

Dalsza ewolucja sytuacji na światowych rynkach metali niezależnych w bieżącym roku wydaje się zapowiadać pomyślnie, a w każdym razie nie należy się liczyć z załamaniem poziomu cen, który na ogół jest jeszcze dość odległy od poziomu, osiągniętego przez główne metale niezależne w okresie szczytowej koniunktury, tj. w latach 1928, 29.

Dr B. Rm.

ANGLIA

„DISTRESSED AREAS”. — W W. Brytanii od czasu przełamania kryzysu gospodarczego w 1932 r. sytuacja gospodarcza kształtuje się nader pomyślnie. Już w 1934 r. ogólna wytwórczość przemysłowa osiągnęła poziom z 1928 r., a obecnie nawet przekracza go o mn. w. 20%, przy czym w wielu gałęziach przemysłu aparat wytwórczy jest całkowicie wykorzystany, a w niektórych daje się nawet odczuć brak odpowiednio wykwalifikowanej siły roboczej.

Na tle tego ożywienia gospodarczego, kryjącego już w sobie nawet niebezpieczeństwo boomu, z całą jaskrawością uderza fakt, że w wielu okręgach, położonych przeważnie w południowej Walii i Szkocji, fabryki pozostają nieczynne, a bezrobocie sięga olbrzymich rozmiarów. Najlepiej zresztą charakteryzuje ten stan rzeczy fakt, że odsetek bezrobotnych dla całej Anglii wynosił pod koniec ub. r. 13%, a dla okolic, znanych tu pod nazwą „distressed areas”, czyli okolic wyndziałnych—mn. w. 2 razy tyle.

Oplakany stan gospodarczy „distressed areas” nosi zresztą cechy kryzysu strukturalnego. Południowa Walia, Szkocja i inne okolice, bogate w węgiel i żelazo, oraz ośrodki włókienniczy Lancashire odegrały decydującą rolę w historii gospodarczej W. Brytanii, zapewniwszy jej na długo dominujące stanowisko w wywozie światowym. Jak wiadomo, w okresie powojennym szereg czynników działał w kierunku pomniejszenia znaczenia W. Brytanii w tym zakresie. Decydującą w tym rolę odegrała przejawiająca się we wszystkich krajach dążność do częściowej autarkizacji, a tym samym ograniczenia międzynarodowej wymiany handlowej. Gwałtowne zaostření tych tendencji podczas światowego kryzysu pogłębiło, oczywiście, trudności eksportu. Równoległe z tym w W. Brytanii zachodziła sama ewolucja w kierunku bardziej wszechstronnej rozbudowy przemysłu, a mianowicie rozwijać się zaczęły nowe przemysły, pracujące na rynek wewnętrzny, jak: chemiczny, konfekcyjny itp. Poważny bodziec do tego dała również dewaluacja funta w 1931 r., która działała silnie protekcyjnie, oraz

wprowadzenie szeregu cel ochronnych w tym czasie.

W związku z tym, że duża część ludności W. Brytanii zamieszkuje Londyn i południowe części kraju—nowopowstający przemysł zaczął się tu lokalizować. Oczywiście, że wpływało to ze swej strony na rozwój komunikacji i innych urządzeń użyteczności publicznej, jak również na migrację ludzi z innych okręgów. To wszystko nadal działało w kierunku skupiania się przemysłów w jednej połaci kraju. W ten sposób stare ośrodki przemysłowe, zagrożone w depresji, położone głównie w zachodniej i północnej części kraju—są geograficznie oddzielone od nowych dobrze prosperujących ośrodków przemysłu. Zapobieżenie temu stanowi rzeczy jest centralnym problemem polityki gospodarczej W. Brytanii. Zmusza do tego postawa ludności, zainteresowanej tym bezpośrednio, prze do tego opinia publiczna, poruszana od czasu do czasu akcją bezrobotnych w postaci protestacyjnych marszów z Jarrow itp. Nawet b. Król Edward, odwiedzwszy jesienią Pd. Walię, orzekł, że „należy coś w tej sprawie zrobić” (krążyły nawet pogłoski, że ta przychylna Króla dla bezrobotnych zdenerwowała konserwatystów i odegrała pewną rolę w konflikcie między nim a Baldwinem).

Jeszcze pod koniec 1934 r. zostali mianowani 2 komisarze: jeden dla Walii i Anglii, drugi—dla Szkocji, których zadaniem miało być najwszechstronniejsze zbadanie warunków w „distressed areas” i podjęcie akcji zaradczej. Do stali oni do dyspozycji pewien fundusz, przy czym specjalna ustawa określiła prawa tych komisarzy. Działalność komisarzy poszła przede wszystkim w kierunku rozpatrzenia możliwości zwiększenia zatrudnienia w przemysłach, istniejących w „distressed areas”, nazwanych oficjalnie okręgami specjalnymi, jako że nazwa ta nie kryje w sobie tylu przykrych aluzji. Jak się jednak okazało, przemysł węglowy ma przed sobą bardzo niekorzystne widoki. Na dłuższą metę ujemnie oddziaływać musi na ogólne spożycie węgla coraz szersze stosowanie zamiast niego nafty, „węgla białego”, a ponadto zwiększająca się wciąż z postępem technicznym wydajność energetyczna węgla. Poza tym niekorzystnie wpływa fakt, że nastąpiło częściowo przesunięcie zapotrzebowania na gatunki węgla odmienne od tych, jakie występują w W. Brytanii. Sytuacja przemysłu węglowego przedstawia się jeszcze krytyczniej, jeśli rozpatrywać ją od strony zatrudnienia, gdyż w tej dziedzinie wzmożła się silnie mechanizacja i racjonalizacja. W tych warunkach wysuwane są projekty wykorzystania węgla dla produkcji nafty metodą hydracji. Miałoby to zwłaszcza znaczenie dla W. Brytanii, pozbawionej zupełnie ropy naftowej w razie wojny. Poza tym komisarz wysunął projekt uruchomienia w Pd. Walii produkcji karbidu.

W całokształcie swym przemysł żelazno-stalowy znajduje się ostatnio w rozkwicie. Już poprzednio dodatnio na jego sytuację wpływał ożywiony ruch budowlany, który stanowił ważną sprężynę ogólnej poprawy gospodarczej w W. Brytanii. Ostatnio ponadto oddziaływały w tym kierunku wykonywanie wielkiego programu zbrojeniowego. Jeżeli chodzi o fabryki, położone w „distressed areas”, to zatrudnienie w nich nie wzrosło jednak w takim stosunku, jak należałoby tego oczekiwać. Związane to jest z tym, że znajduje się tam wiele zakładów przestarzałych, mniej rentownych. Niektóre z nich były bądź niezdolne do podjęcia produkcji przy istniejącym poziomie cen, bądź obezwładniały je kartele. Punkt ciężkości przemysłu żelaznego przenosi się teraz do innych części W. Brytanii, gdzie znajdują się wielkie nowoczesne zakłady. Sytuacja w zakresie przemysłu okrętowego w „distressed areas” doznała poprawy. Horoskopy

w tej dziedzinie nie mogą być jednak zbyt pomyslnie. Budownictwo okrętowe skurczyło się strukturalnie ze zwiększeniem się wymiany międzynarodowej. Poza tym trzeba wziąć pod uwagę, że wraz z postępem technicznym zwiększa się nośność okrętów, co znów zmniejsza zapotrzebowanie. Może najmniej widoków na poprawę ma przemysł włókienniczy, skupiający się głównie w Lancashire. Przy wszelkich próbach autarkizacji w różnych krajach najłatwiej bowiem było uruchomić właśnie ten przemysł, wobec czego W. Brytania utraciła wiele swoich rynków zbytu. Najdotkliwiej dała się jej jednak we znaki penetracja japońskich towarów włókienniczych na rynki egzotyczne.

Jak wynika z powyższego, likwidację bezrobocia, albo nawet wydatne zwiększenie liczby zatrudnionych w „distressed areas” w ramach ich obecnej struktury gospodarczej — należy uważać za zupełnie beznadziejne. Wynika to zresztą nie tylko ze skurczenia się rynków zewnętrznych. W przemyśle węglowym bowiem — jak wspominaliśmy — wzmagająca się z roku na rok racjonalizacja zwiększa wydajność robotnika. A jednocześnie w innych przemysłach, jak np. żelaznym, właśnie brak modernizacji niektórych zakładów obniża ich konkurencyjność i przyczynia się niemal do wyczerpania ich poza nawias produkcji. Dla radykalnego uzdrowienia tych okolic byłoby więc niezbędne uruchomienie w nich nowych gałęzi przemysłu i modernizacja przemysłów istniejących. Jeśli jednak chodzi o tę ostatnią, to napotyka ona na opór karteli.

Przez długi czas odstraszało na przedsiębiorców oddziaływanie wyższe niż gdzieindziej opodatkowanie w „distressed areas”. Związane to było z faktem, że ciała samorządowe w W. Brytanii zmuszone były do samodzielnego pokrywania budżetu, który po stronie wydatków był silnie obciążony w związku z dużym rozpowszechnieniem bezrobocia, podczas gdy źródła dochodów właśnie na skutek słabego zatrudnienia przedsiębiorstw kurczyły się. Spostrzeżono się, co prawda, co do szkodliwości wyższych stawek podatkowych; dla złagodzenia ich wpływu ma być zastosowany system rozmaitych ulg. W pewnym stopniu ujemnie na ustosunkowanie się przedsiębiorców do zakładania fabryk w „distressed areas” oddziaływały obawy ewentualnych strajków itp. akcji zawodowych. Pozostaje to po niekąd w związku z tym, że głośny w 1926 r. strajk węglowy był bardzo przeciągły. Najważniejsze, że nie było żadnych racji ekonomicznych dla powstania fabryk wyrobów konsumpcyjnych, które głównie wchodziły w rachubę w „distressed areas”, ponieważ nie mogły one tu liczyć na siłę nabywczą ludności. Nie pomogła tu prawie nic akcja propagandowa ze strony komisarzy, oczyszczanie terenów pod przyszłe fabryki, naprawa dróg, utworzenie specjalnych instytucji, które miały za cel poważne ułatwienie przedsiębiorcom ich zadania. W przekonaniu komisarzy dla Anglii i Walii prawdziwie skutecznym sposobem przyciągnięcia kapitalistów do „distressed areas”, byłyby dalekoidące ułatwienia kredytowe, zaoferowane ze strony Państwa. Dużo mówi się tu o planowaniu w przyszłości rozmieszczenia nowobudujących się fabryk i konieczności wprowadzenia restrykcji dla zakładania ich na południu. Przemawia zresztą za tym jeszcze ta ważna okoliczność, że w razie wojny decentralizacja przemysłu jest bardzo pożądana, zwłaszcza że południowo-wschód jako o wiele silniej eksponowany jest bardziej narażony na niebezpieczeństwo. Jednocześnie na podkreślenie zasługuje fakt, że wąskie doliny zachodniej części W. Brytanii są stosunkowo bezpieczniejsze w razie napadu powietrznego.

Wobec tego, że próby zaszczepienia nowych przemysłów w „distressed areas” nie dały do-

tychczas prawie żadnych wyników i sprowadzają się do odosobnionych wypadków założenia w nich nowych fabryk, stosunkowo duże znaczenie przywiązuje się tu do faktu, że Ministerstwo Lotnictwa zdecydowało się ostatnio na założenie fabryki aparatów lotniczych w Liverpoolu, leżącym w obrębie Lancashire. Co prawda, formalnie Lancashire nie jest zaliczony dotychczas do „special areas”, ale duży odsetek bezrobocia w tej części Anglii upoważnia do traktowania go jako takiego.

Bez porównania większe znaczenie dla złagodzenia ciężkiej sytuacji „distressed areas” miała migracja bezrobotnych tych okręgów do innych części kraju. Wynosiła ona w pierwszych 8 miesiącach ub. r. z wyłączeniem Szkocji 30 tys. ludzi, co stanowi 10% bezrobotnych w tych okręgach. Z natury rzeczy przesiedlały się głównie elementy bardziej przedsiębiorcze, a więc ludzie w młodszym wieku. Migracja odbywała się przeważnie samorzutnie, choć pewną rolę odegrały tu biura pośrednictwa pracy. Rozmaitego rodzaju towarzystwa rozciągały opiekę nad przybywcami, oderwanymi od zwykłego ich środowiska. W ostatnim swym sprawozdaniu za ub. r. komisarz dla Anglii i Walii domagał się przyznania mu przez Parlament prawa założenia ze swych funduszy gospód w różnych punktach kraju dla poszukujących pracy bezrobotnych z „distressed areas”, co ułatwiałoby przetrwanie okresu poszukiwań, a tam samym zapobiegłoby w dużym stopniu wyzyskowi, na jaki narażeni są „obcy” bez dachu nad głową.

W walce ze skutkami bezrobocia w „distressed areas” komisarze rozpoczęli akcję osadzenia bezrobotnych na roli. Rozdawano działki różnej wielkości od ¼ akra, zależnie od tego czy miały one służyć tylko za dodatkowe źródło dochodów, gdy inni członkowie rodziny zarabiali, czy też miały się stać podstawą utrzymania rodziny. Przez długi czas bezrobotni z niechęcią przyjmowali te działki. Rezygnacja z zapomogi na rzecz niepewnych jeszcze dochodów z ziemi wydawała się ryzykowna. Punkt zwrotny do pewnego stopnia stanowiło tu zapewnienie ze strony władz wypłacania w ciągu roku zapomogi niezależnie od wydajności nowego gospodarstwa. Warto tu wspomnieć, że osadnictwo na roli napotyka na krytykę, przy nowoczesnej gospodarce ogrodniczej ostanie się tych improwizowanych warstwatów wydaje się problematyczne. Do końca września ub. r. rozdano zresztą tylko ok. 10 tys. akrów stu kilkudziesięciu rodzinom. Poza tym dla poprawy gospodarczej „distressed areas” z inicjatywy komisarzy czynione były wysiłki drogą propagandy itp. w kierunku ściągnięcia do nich turystów. W związku z tym dawali oni fundusze na konserwację zabytków, poprawę mostów itp. Wreszcie przy wszelkich zamówieniach rządowych przy równych warunkach pierwszeństwo przyznane zostało dostawcom z „distressed areas”. Spośród akcji filantropijnych, podjętych na rzecz „distressed areas”, na uwagę zasługuje dotacja wielkiego filantropa producenta aeroplanów Lorda Nuffielda dla Szkocji w kwocie £ 2 miln., zadeklarowana w okresie marszu bezrobotnych z Jarrow.

Ustawa w sprawie okręgów specjalnych wygasa z dniem 31/III b. r. Muszą więc w niedalekiej przyszłości być uchwalone nowe pełnomocnictwa. Jest kwestią, czy ustawa ta, nie pozwalająca w obecnej swej postaci na jako tako skuteczną akcję, ulegnie przedłużeniu, czy też zastąpiona zostanie przez nową bardziej celową. Komisja, wyloniona z Labour Party, przeprowadza obecnie na własną rękę badania w terenie, dla wyrobienia sobie poglądu na środki walki z bezrobociem w „distressed areas”. Klucz sytuacji leży jednak w Rządzie, a większość ministrów stanowią raczej zwolennicy *laissez faire*izmu, zwłaszcza gdy cho-

dzi o sytuację w „distressed areas”. Raczej więc nie należy spodziewać się jakiejś radykalnej zmiany programu w odniesieniu do „distressed areas”.

Nie bez związku z opłakanym stanem gospodarczym „distressed areas” pozostaje chyba wzmagający się wciąż nacjonalizm walijski o nader łagodnych zresztą tendencjach separatystycznych.

A St.

WŁOCHY

RUCH CEN. — Ceny we Włoszech wykazują w dalszym ciągu tendencję zwykłą mimo wielkich wysiłków ze strony Rządu oraz partii, aby tempo tego wzrostu osłabić. Partia faszystowska uruchomiła wielki aparat dla kontroli cen i kosztów produkcji, oparty na organizacjach korporacyjnych przemysłu, rolnictwa i handlu; aparat ten kontroluje ceny towarów we wszystkich fazach produkcji i dystrybucji. W ustalaniu cen zarówno hurtowych, jak i detalicznych, odpowiednie komisje badawcze i kontrolne biorą pod uwagę ceny surowców, koszty transportu, robocizny, koszty dostawy do detalisty i do konsumenta. Niemożliwą jest rzeczą ujawnienie się czynnika spekulacyjnego. Kary, jakie nakłada się na winnych czy to przetrzymywania towarów w składach dla celów spekulacyjnych, czy to sprzedaży po cenach wyższych niż ustalone, są tak surowe i stosowane z taką bezwzględnością, że wszelkie poczynania spekulacyjne muszą być uznane za nieopłacalne. Jak surowo są traktowane przestępstwa tego rodzaju, świadczy chociażby okoliczność, iż dekret amnestyjny, wydany z okazji urodzenia się Króla Neapolu, wyklucza od wszelkich dobrodziejstw zwolnienia od kary czy złagodzenia kar osoby, skazane za przestępstwa tego właśnie typu.

Zasadniczo dyrektywy partii w kierunku kontroli nad cenami interpretowane są ostatnio w ten sposób, iż surowej kontroli i naciskowi celem uniknięcia znaczniejszych zwwyżek mają ulegać ceny głównych artykułów pierwszej potrzeby ze strony mas pracujących; do kategorii tych artykułów zaliczono przede wszystkim chleb, mąkę, makaron, mleko, niektóre tłuszcze i jarzyny świeże oraz suszone. Liberalniej traktowane są ceny artykułów, nie należących do powyżej wymienionej kategorii, tj. artykułów, spożywanych przez klasy lepiej zarabiające, oraz artykułów zbytku. Ceny tych artykułów podniosły się bardzo znacznie, np. ceny mięsa, niektórych serów, drobiu itp.

Oczywiście, ogólna tendencja zwykła cen światowych nie mogła pozostać bez wpływu na ruch cen we Włoszech. Monopol węglowy — dzięki zawartym już dawniej umowom, dotyczącym dostaw węgla — podnosi ceny węgla w tempie, wolniejszym od wzrostu kosztów. Niezadługo jednak będzie musiał dokonać poważniejszych wyrównań w dziedzinie cen, a to tym więcej, iż skutkiem ożywienia w przemyśle popyt na węgiel wzmógł się niewspółmiernie do podaży. Ceny na metale zwykływały ostatnio dość znacznie i wykazują tendencję dalszego podnoszenia się. Dlatego to organa kontrolne partii funkcjonują dość elastycznie i dopasowują w miarę możliwości poziom cen w tej dziedzinie do poziomu kosztów

RUMUNIA

PODWYŻKA TARYF KOLEJOWYCH. — Na mocy uchwały rumuńskiej Rady Ministrów celem umożliwienia zarządowi kolejowemu przeprowadzenia koniecznych inwestycji, pozostających w związku z obroną kraju, zostanie z dniem 1/IV b. r. podwyższona taryfa kolejowa, i to: bagażowa, ekspresowa i towarowa o 15%, osobowa zaś o 10%.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 1-13/III 1937 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	1-6/III	1-13/III	Wzrost(+) lub spadek(-) %
Pszonica			
Berlin	21'20	21'20	—
Praga	159 90	159 90	—
Chicago	5'11	5'16	+ 0'9
Buenos Aires . . .	3'84	4 05 1/2	+ 5'4
Liverpool	5'09	5 29 1/2	+ 3'9
Wiedeń	36 87 1/2	36 87 1/2	—
Hamburg	5 69 1/2	5 84 1/2	+ 2'6
Żyto			
Berlin	17 50	17 50	—
Praga	127 90	127 90	—
Chicago	4 18	4 22	+ 0'9
Wiedeń	26 43 1/2	26 44	+ 0'01
Hamburg	4 68	4 72 1/2	+ 0'8
Owies			
Berlin	—	—	—
Praga	120 00	120 00	—
Chicago	3 44	3 52	+ 2'3
Buenos Aires . . .	2 02	2 08	+ 2'9
Liverpool	3 74 1/2	3 74 1/2	—
Wiedeń	27 12 1/2	27 37 1/2	+ 0'9
Hamburg	2 74 1/2	2 77	+ 1'0
Jęczmień browarowy			
Berlin	21 35	21 35	—
Praga	138 50	138 50	—
Chicago	5 44	5 41	- 0'6
Wiedeń	33 12 1/2	33 12 1/2	—
Hamburg	—	—	—

METALE:

METALE NIEŻELAZNE. — Na rynku metali panowała w lutym tendencja bardzo mocna i zwyklowa; dotyczy to zwłaszcza miedzi, cyny i cynku, podczas gdy zwyklowa cena ołowiu była stosunkowo mniejsza. W I połowie okresu sprawozdawczego wzrost kursu metali utrzymywał się w granicach umiarkowanych, natomiast w II połowie przybrał charakter gwałtowny. Główną przyczyną tak znacznej zwyczajki cen metali jest zakończenie strajku w amerykańskim przemyśle samochodowym, a także zapowiedź wzmocnienia zbrojeń angielskich, połączonych z gromadzeniem zapasów mobilizacyjnych. Dużą rolę odgrywa tutaj również i względy spekulacyjne. W każdym razie należy przewidywać, że następuję dłuższy okres wysokich cen na rynku metali nieżelaznych.

Stan rynków poszczególnych metali przedstawiał się następująco:

Na rynku miedzi zaznaczała się tendencja wybitnie zwyklowa. Pomimo znacznego wzrostu cen miedzi są one jeszcze dalekie od poziomu z 1929 r., gdy miedź standard kosztowała £ zł. 75, a elektrolityczna £ zł. 85 za 1 t. Jest rzeczą wątpliwą, czy przy obecnych warunkach podobna zwyklowa cen byłaby możliwa, gdyż silną konkurencję dla miedzi stanowią teraz metale lekkie. W każdym razie wysoka cena miedzi ma wszelkie widoki utrzymania się przez czas dłuższy, gdyż na głównym rynku jej zbytu — w Stanach Zjedn. — zapowiadane są olbrzymie inwestycje w przemyśle elektrotechnicznym, a i Anglia będzie musiała znacznie zwiększyć swe zakupy miedzi w związku z zapowiedzianym wzmocnieniem zbrojeń.

Na rynku cyny panował w I połowie lute-go nastrój spokojny, który w II połowie usta-pił miejsca silnemu ożywieniu, połączone-m z dużą zwyklową cen. Główną przyczynę tego zjawiska należy upatrywać, podobnie jak przy miedzi, w znacznych zakupach angielskich na cele zbrojeniowe oraz w ożywieniu się zbytu do Stanów Zjedn., które są głównym kon-sumentem cyny; np. w 1936 r. Stany Zjedn. zużyły 75 643 t tego metalu, co stanowi 48% całego spożycia światowego.

Rynek ołowiu wykazywał w I połowie lute-go zaledwie małe wahania cen, lecz w II zaznaczył się nastrój wyraźnie zwyklowy. Do wysokiego poziomu cen przyczynia się m. in. i ta okoliczność, że podaż z trudem może sprostać popytowi przy braku większych za-pasów.

Na rynku cynku dokonął się w lutym za-sadniczy przełom. Ceny jego zwyklowały znacznie silniej, niż ceny ołowiu i pod ko-niec miesiąca prawie się zrównały. Różnica między kursem cynku i ołowiu, która na po-czątku lute-go wynosiła ok. £ 5 na niekorzyść cynku, spadła na ultimo do £ 2 na 1 t.

Ruch cen poszczególnych metali w lutym przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard zyskała £ 16 3/16 wzgl. 16 1/16, miedź elektrolityczna i rafinowana po £ 17 3/4, cyna zwyklowała w obu wypadkach o £ 19, ołów podrożał o £ 5 1/2 wzgl. o 5 11/16, cynk zwyklował o £ 8 3/8 w obu wypadkach, srebro zyskało 1/8 d wzgl. straciło 1/8 d na uncji, złoto zwyklowało o 3 1/2 d na uncji, blacha biała podrożała o sh 1 1/8 na skrzynce; pozostałe me-tale zmian nie wykazały.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali — w £ za 1016 kg z wy-jątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" x 14" x 0.24 mm, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję.

Metal	Poprzedni okres ultimo	Okres sprawozdawczy maksim. ultimo	mini-mum	ultimo
Miedź standard:				
kasa	52 1/8-3/16	70	52 3/4	69 7/16-1/2
term.	52 1/4-3/16	70	52 7/8	69 7/16-1/4
elektrol.	56 1/4-57 3/4	78	57 3/4	74-75 1/2
rafinow.	56 1/2-57 3/4	77 1/2	57 1/4	75 1/2
Cyna:				
kasa	225 1/4	249	255 1/2	246 3/4 247 1/4
term.	225 1/2-3/4	251	226 1/4	247 1/2-3/4
Ołów:				
kasa	26 5/16	31 13/16	26 3/16	31 13/16
term.	26 1/16	31 13/16	26 1/4	31 15/16
Cynk:				
kasa	21 3/16	30 1/4	21 1/8	29 15/16
term.	21 3/16	30 1/4	21 1/2	29 15/16
Glina:				
dla kraju 100	100	100	100	100
„ zagr. 100	100	100	100	100
Nikiel:				
dla kraju 180-185	185	180	180	180-185
„ zagr. 180-185	185	180	180	180-185
Blacha biała				
	19 3/4-20 1/8	21 3/4	19 3/4	20 5/4-21 3/4
Platyna „spong“				
	11 3/4	14	11 3/4	11 3/4
Srebro:				
kasa	20 5/16	20 1/8	19 15/16	20 3/16
term.	20 1/4	20 1/8	19 7/8	20 1/8
Złoto				
	141.11 1/2	142.3	141.11	142.3

— Na rynku starych metali ceny nie uległy większym zmianom. We Francji notowano następujące ceny w dn. 13/II 1937 r. (w nawiasach — ceny z dn. 22/1 b. r.) — we fr. fr. loco Paryż w hurcie za 100 kg: miedź 445 (435), brąz 430 (420), mosiądz 230 (220), cynk 135 (140) i ołów 250 (260).

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek bawełny amerykańskiej w mie-siącu lutym 1937 r. kształtował się na od-cinku cen niejednolicie; pierwszą połowę miesiąca znamionowało osłabienie cen, które następnie przeszło w tendencję mocniejszą, aby pod koniec miesiąca przynieść nastrój zwyk-owy. W I połowie lute-go na rozmiary produkcji przemysłu przetwóczego ujemnie wpłynęła fala strajków w Stanach Zjedn., w szczególności strajki w niektórych portach amerykań-skich poważnie utrudniały załadunek bawełny; nie bez wpływu, oczywiście ujemnego, po-zostały zarysowujące się tendencje do zwiększe-nia — po raz pierwszy od dłuższego czasu — terenów uprawnych w Stanach Zjedn. Tym czynnikiem można było przeciwstawić nastę-pujące czynniki, które wpływały na zwyklową tendencję cen bawełny: deklarację Rządu, iż nie zamierza on zmieniać dotychczasowych metod kontroli uprawy; tendencje do bardzo powol-nego i stopniowego likwidowania zapasów rząd-owych — tak, iż na razie na rynku znaleźć się ma tylko 60-70 tys. bel, a więc znacznie mniej, aniżeli początkowo przypuszczano. Po-za tym w lutym wyjaśniła się na ogół niepewna sytuacja na terenach, zniszczonych przez po-wódź; tereny te stały się bezużyteczne dla za-siewów bawełny w sezonie tegorocznym. Pro-jekt dostarczenia ludności tych terenów 1 miln. bel bawełny amerykańskiej gorszych gatunków w wypadku jego zrealizowania spowodowałby poważne odciążenie rynku z zapasów bawełny. Nadmienić bowiem trzeba, że zapasy te są jeszcze bardzo poważne i w połowie lute-go wynosiły ok. 8-25 miln. bel, tj. niemniej aniżeli w analogicznym okresie 1936 r. Stan zapasów bawełny świadczy o tym, że spożycie tego su-rowca nie osiągnęło tak dużych rozmiarów, któ-re gruntownie oczyściłyby rynek, stwarzając podstawy dla wydatniejszej zwyklici cen. Uwzględnić przy tym należy, iż obliczenia De-partamentu Rolnictwa w Waszyngtonie okre-ślają zbiory bawełny w 1936 r. na przeszło 30 miln. bel, tj. nieco wyżej, aniżeli pierwotnie przewidywano; różnica ta powstała na skutek zwiększonych zbiorów surowca sowieckiego. Globalnie biorąc, luty w zakresie bawełny ame-rykańskiej zamknięty został zwyklową przeciętnie o 50-60 punktów.

Rynek bawełny egipskiej w lutym kształ-tował się bardzo mocno. Przeciętny wzrost cen przekroczył 70 punktów. Na wzrost zapotrze-bowania złożyły się w przeważającej mierze olbrzymie zakupy angielskie, związane z rea-lizacją programu zbrojeniowego W. Brytanii. Również i sytuacja statystyczna, wyrażająca się 20%-ową zwyklową eksportu w lutym (który wyniósł ponad 100 tys. bel), przyczyniła się do wzmocnienia cen.

Produkcja bawełny argentyńskiej w sezonie 1936 r. wyniosła rekordową ilość — ok. 81 tys. t, tj. o ok. 20 tys. t więcej aniżeli w sezonie po-przednim. Zbiory bawełny indyjskiej wahają się ok. 6 miln. bel, tj. o 3% więcej aniżeli w analogicznym okresie 1935 r. Rynek tu-recki, który dla szeregu krajów, realizujących transakcje kompensacyjne, stał się ostatnio poważnym dostawcą surowca, notuje od dłuż-szego czasu silną zwyklową cen. W szeregu od-biorców tej bawełny utrzymują się na pierw-szym miejscu w dalszym ciągu Niemcy, które dotychczas zakupiły przeszło połowę zbiorów,

tj. ok. 2 miln. kg, na drugim miejscu figurują Włochy — z ok. 1 miln. kg.

Rynek wełny w lutym był niejednorodny. Obroty tym surowcem na rynkach zamorskich były w dalszym ciągu bardzo poważne. Wywóz 5 największych krajów-producentów wełny wyniósł w sezonie bieżącym 735 miln. lbs., tj. był o 7% wyższy aniżeli w sezonie zeszłorocznym. Lwia część zwiększonego eksportu przypada na Argentynę i Urugwaj, wywóz Australii, Nowej Zelandii i Południowej Afryki utrzymywał się w rozmiarach niezmiennych. Globalna kwota zakupów japońskich zmniejszyła się dość poważnie, co niewątpliwie pozostawało w związku z wojną gospodarczą pomiędzy Japonią i Australią. W II połowie lutego tendencja cen wełny uległa wzmocnieniu na wszystkich niemal aukcjach, które odbywały się w tym okresie. Na rynku południowoamerykańskim aukcje zamknięte zostały przy cenach, zwiększających przeciętnie o 5%. Analogicznie kształtowała się sytuacja na rynkach europejskich, gdzie jednak rozmiary transakcji nie były zbyt wielkie.

Rynek juty kształtował się w lutym pod

znakiem przesunięć na terenie kartelu przetwórców. Dotychczasowe starania w sprawie zawarcia porozumienia o ograniczeniu produkcji nie doprowadziły do pozytywnych wyników. Outsiderzy kartelu uruchomili swe warsztaty na 100 godzin tygodniowo, tj. niemal 2-krotnie więcej aniżeli członkowie kartelu, zakupując jednocześnie nowe maszyny. Rząd indyjski nie interweniował dotychczas w tej sprawie, toteż sytuacja zaostriżyła się bardzo poważnie. Walka w indyjskim przemyśle jutowym odbić się może również i na sytuacji producentów europejskich. Na razie rynek Kalkuty nie reagował poważnie na te zaburzenia — tak, iż sytuacja w zakresie cen pozostała bez zmian.

Rynek lnu w lutym nie odnotował wydatniejszych zmian. Spokojna sytuacja panowała na rynku łotewskim, gdzie monopol nie występował z większymi sprzedażami. Również i dostawcy sowieccy nie dostarczyli na rynek większych partij. Cena lnu sowieckiego w granicach £ w zł. 60 za gatunek B. K. K. O. z trudem tylko uzyskiwała zgodę odbiorców, gdyż składy konsygnacyjne lnu sowieckiego w Gan-

dawie i Lille oddawały ten surowiec po cenach niższych. Analogicznie kształtowała się sytuacja w Irlandii oraz na rynkach zachodnioeuropejskich. Na podkreślenie zasługuje wydatna rozbudowa produkcji lnu we Włoszech; rok 1937 ma być niejako momentem przełomowym, gdyż — według oficjalnych doniesień — tereny, zajęte pod uprawę tego surowca, mają przekroczyć 3-krotnie obszar, zajęty przez len dotychczas. Jednocześnie ma zostać uruchomiony szereg przetwórci lnu.

Rynek konopi nie wykazywał — analogicznie, jak rynek lnu — żadnych wydatniejszych odchyleń i zmian.

Rynek jedwabiu notował w dalszym ciągu zwykłą tendencję cen, utrzymującą się od dłuższego czasu. Obroty eksportowe na rynku chińskim uległy w lutym zwiększeniu o 10%, w głównej mierze dla potrzeb odbiorców europejskich. Szczególnie silne zapotrzebowanie notował rynek Stanów Zjedn., gdzie zwykła cen w okresie miesiąca wyniosła przeszło 15%. Również i na rynkach europejskich, w szczególności zaś w Lyonie, obroty były dość znaczne przy cenach mocnych.

BIBLIOGRAFIA

„KOMENTARZ DO PRAWA KARNEGO SKARBOWEGO“ w opracowaniu Dra ALFREDA LANIEWSKIEGO, Sędziego Sądu Apelacyjnego we Lwowie, i KAZIMIERZA SOBOLEWSKIEGO, Prokuratora tegoż Sądu.

Praca ta zawiera tekst prawa karnego skarbowego, ogłoszonego dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 84, poz. 581), oraz podaje tekst powołanych w prawie karnym skarbowym przepisów Kodeksu Karnego, Kodeksu Postępowania Karnego i ważniejszych związkowych przepisów skarbowych, tworzących podstawy mocy obowiązującej prawa karnego skarbowego. Poza tym komentarz zawiera objaśnienia tekstów orzecznictwa Sądu Najwyższego i okólniki władz naczelnych.

Objaśnienia nie uwzględniają różnic pomiędzy dawnym a nowym prawem, i ograniczają się przeważnie do pobieżnej analizy poszczególnych tekstów, przy czym orzecznictwo Sądu Najwyższego podano w dosłownym brzmieniu, tj. z zachowaniem numeracji artykułów dawnej ustawy karnej skarbowej z 1932 r. Wprawdzie orzeczenia S. N. podano w komentarzu pod

odnośnymi artykułami nowego prawa, jednak wobec zasadniczych zmian, wprowadzonych dekretem z 1936 r., trudno zorientować się bez przeprowadzenia szczegółowej porównawczej analizy tekstów, czy i w jakiej mierze orzeczenie S. N., umieszczone pod danym artykułem prawa, może mieć zastosowanie do zmienionego tekstu. Np. orzeczenia S. N., odnoszące się do artykułów u. k. s. z 1932 r., traktujących o uszczupieniu podatku od piwa, wina itp., zostały umieszczone w komentarzu pod odpowiednimi artykułami nowego prawa bez dostatecznej podstawy, albowiem nowe prawo karne skarbowe nie stwarza domniemania prawnego, iż dopuszczenie się określonych czynów nastąpiło w celu uszczuplenia podatku. Dlatego też np. orzeczenie S. N. (8/VI 1934 r. 2 K. 262/34 Wil. Poz. Pr. VI, poz. 2), odnoszące się do art. 117 u. k. s. z 1932 roku, zawierającego domniemanie prawne, iż pewne określone tam czyny należy uważać za dokonane względnie usiłowane uszczuplenie podatku — nie może mieć zastosowania do art. 118 nowego prawa karnego skarbowego, który żadnego domniemania prawnego nie zawiera, wskutek czego znamiona występku z art. 118 p. k. s. może mieć tylko takie działanie spraw-

cy, które znajduje się w bezpośrednim związku z rzeczywistym uszczupleniem należności skarbowej. A tym niemniej powyższe orzeczenie S. N. zostało umieszczone w komentarzu pod art. 118 bez żadnych uwag.

Komentarz zawiera zaledwie kilka okólników Min. Skarbu w dosłownym brzmieniu, umieszczonym poza tekstem prawa karnego skarbowego, również niedostosowanych do nowego tekstu tego prawa, przy czym okólnik z dn. 20/VII 1936 r. L. D. I. 3355/2/36, ogłoszony w „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 20, poz. 626 w sprawie wykładni art. 42 § 1 u. k. s. (str. 327-328 komentarza) z chwilą wejścia w życie nowego prawa karnego skarbowego stanie się zupełnie nieaktualnym, wobec zasadniczej zmiany, wprowadzonej w powyższym przepisie; obecny tekst odpowiadający mu art. 28 § 1 p. k. s. nie budzi już bowiem żadnych wątpliwości.

Na ogół jednak trafne zestawienie zawartych w komentarzu przepisów i objaśnienia ich tekstów może znacznie ułatwić pracę przy stosowaniu nowego prawa karnego skarbowego, zwłaszcza prawnikom, nieobeznanim jeszcze dokładnie z tą dziedziną prawa.

B. O.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZAGRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OGŁOSZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

w tygodniu 22–27 marca b. r.
do zeszytu 13

przyjmowane będą — ze względu na wcześniejszy druk tygodnika
wyłącznie do godz. 12 w dn. 25 marca b. r.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki p. f. „Cegła” Towarzystwo Akcyjne

podaje do wiadomości, że w dn. 31 marca 1937 r. o godz. 12
w Grębocinie powiatu toruńskiego w lokalu Spółki odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z porządkiem obrad następującym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Zatwierdzenie bilansów i sprawozdań za lata 1931, 1932, 1933, 1934, 1935 i 1936;
- 3) Udzielenie władzom Spółki skwitowania z dotychczasowych czynności;
- 4) Podział kapitału zakładowego na 1500 akcji po zł 100 każda, zamiast dotychczasowych 10 000 po zł 15 każda i wydanie akcjonariuszom zamiast 6% akcji dotychczasowych, po jednej nowej akcji 100-złotowej. Zmiana w związku z tym § 3 Statutu Spółki;

5) Całkowite uchylene wszystkich dotychczasowych postanowień Statutu i przyjęcie takowego w nowym brzmieniu, jak następuje: „§ 1. — Firma Spółki brzmi: „Cegła” Spółka Akcyjna; § 2. — Siedziba Spółki: Grębocin, powiat toruński; § 3. — Przedmiot: wyrób artykułów ceramicznych i pokrewnych; § 4. — Kapitał zakładowy zł 150 000, podzielonych na 1500 akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda, całkowicie opłaconych; § 5. — Władzami Spółki są: Walne Zgromadzenie, Zarząd i Komisja Rewizyjna; § 6. — Zarząd Spółki może się składać z jednej lub więcej osób, stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszów; § 7. — Jeżeli Zarząd jest wieloosobowy — Spółkę reprezentuje dwóch członków Zarządu albo jeden członek Zarządu z prokurentem; § 8. — Ogłoszenia, pochodzące od Spółki, będą dokonywane w pismach, ustawą przewidzianych”.

- 6) Wybory jednoosobowego Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Zgromadzenia.

219-10-12

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Gazy Ziemne” Spółki Akcyjnej dla Przemysłu Naftowego
w e L w o w i e

zwołuje

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

na dz. 31 marca 1937 r. o godz. 11 w sali posiedzeń Spółki
we Lwowie, ul. Akademicka 7, III p. z następującym porządkiem obrad:

Wybór członka Komisji Rewizyjnej.

Akcje, uprawniające do uczestnictwa w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, mają być — po myśli art. 399 Kodeksu Handlowego — złożone najpóźniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w firmie „Gazy Ziemne” S. A. dla Przemysłu Naftowego, Lwów, ul. Akademicka 7, III p. 279-11-12

III OGŁOSZENIE

Likwidator Towarzystwa Przemysłowego „Polromania”

SPÓŁKA AKCYJNA

wobec przejścia powyższej Spółki w stan likwidacji — wzywa
niniejszym wszystkich wierzycieli Towarzystwa

do zgłoszenia swych pretensyj na piśmie

najpóźniej w ciągu ½ roku od daty trzeciego ogłoszenia.

Zgłoszenia należy nadsyłać pod adresem likwidatora. Warszawa, ul. Warecka 15 — Biuro Zarządu Towarzystwa Starachowickich Zakładów Górniczych S. A.

Likwidator

Towarzystwa Przemysłowego „Polromanii” S. A.

(—) C. Klarner

234a

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki „Polsot“
Polska Spółka dla Obrotu Towarowego, Spółka Akc. we Lwowie

zawiadamia, że w dn. 5 kwietnia 1937 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie przy ul. Szajnochy 2

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie przedłożonego sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, wydelegowanej z grona Rady Nadzorczej do sprawdzenia ksiąg i bilansu za 1936 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi za 1936 r.; 4) Powzięcie uchwały co do użycia wykazanej nadwyżki zysku; 5) Wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w tym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami w kasie Spółki we Lwowie, ul. Szajnochy 2 najpóźniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tj. do dn. 30 marca b. r., gdzie otrzymają poświadczenie, które opiewać będzie na nazwisko z zapodaniem ilości akcji i głosów, przysługujących upoważnionemu akcjonariuszowi. Poświadczenie to służyć będzie jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Zdeponowane akcje wydane będą po Walnym Zgromadzeniu za zwrotem poświadczenia.

Ponadto wskazuje się — stosownie do § 13 statutu — na możliwość zgłoszenia przez akcjonariuszy, reprezentujących 1/10 część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi najpóźniej do dn. 17 marca 1937 r.

295-11-12

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zachodniopolska Hurtownia Rur w Poznaniu, ul. Św. Marcin 21

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 6 kwietnia b. r. o godz. 18.30 odbędzie się w lokalu Spółki

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków oraz udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej, Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 4) Uchwała o pokryciu strat za 1936 r.; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki swe akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w Banku Związku Spółek Zarobkowych względnie jego oddziałach.

274-11-12

I OGŁOSZENIE

Likwidator Radomskiej Rolnej Spółki Akcyjnej

na zasadzie § 8 statutu zawiadamia PP. Akcjonariuszów o
WALNYM ZGROMADZENIU

mającym się odbyć w dn. 14 kwietnia b. r. o godz. 11 rano w Radomiu w lokalu Związku Ziemian, ul. Focha 4.

Porządek dzienny:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie likwidatora; 3) Zatwierdzenie bilansu za 1935 r.; 4) Zatwierdzenie bilansu za 1936 r.; 5) Sprawa sprzedaży nieruchomości Pękackiego w Białobrzegach, w razie nabycia takowej z licytacji; 6) Sprawa sprzedaży nieruchomości przy ul. Gołębiowskiej 3 i przy ul. Czachowskiego 6; 7) Zwolnienie 120 ha z majątku Wośniki z pod odpowiedzialności za ewikcję, zapisaną na rzecz Rad. Rolnej Sp. Akc. na hipotece majątku Wośniki pod Nr 28 działu IV; 8) Wnioski.

Właściciele akcji okazicielskich korzystają z prawa głosu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą swoje akcje likwidatorowi.

268-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Krakowskiej Fabryki Portland-Cementu

Spółki Akcyjnej w Krakowie

zawiadamia, że w dn. 1 kwietnia 1937 r. o godz. 11 rano w kancelarii Not. Steina w Krakowie, przy ul. Sławkowskiej Nr 1 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań władz Spółki, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 3) Pokwitowanie władz Spółki z czynności za 1936 r.; 4) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 5) Sprawa obniżenia kapitału akcyjnego drogą wydania w zamian za każde 400 sztuk dawnych akcji 23 sztuk nowych; 6) Zmiana statutu Spółki.

W związku z punktem 5, punkt 6 porządku obrad obejmuje następujące zmiany statutu: Ustęp 1 § 10 statutu Spółki, którego brzmienie dotychczasowe było następujące: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi pięć milionów (5 000 000) złotych podzielonych na pięćdziesiąt tysięcy (50 000) sztuk akcji po sto (100) złotych nominalnej wartości każda, które opiewają na okaziciela” — otrzymuje proponowane brzmienie: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi dwieście osiemdziesiąt siedem tysięcy pięćset (287 500) złotych, podzielonych na dwa tysiące osiemset siedemdziesiąt pięć (2 875) sztuk akcji po sto (100) złotych nominalnej wartości każda, które opiewają na okaziciela”.

271-11-12

II OGŁOSZENIE

Zarząd Górnośląskiej Fabryki Celulozy i Papieru, Spółka Akc.

W CZUŁOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w środę dn. 31 marca 1937 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Czulowie, powiatu pszczyńskiego, w województwie śląskim z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1936 oraz pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania obowiązków; 3) Podział zysku za 1936 r.; 4) Działalność i budżet na 1937 r.; 5) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 59 prawa o spółkach akcyjnych — nie później jak na 7 dni przed terminem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia swe akcje lub zaświadczenie notariusza, instytucji kredytowych krajowych względnie banków: Banque E. Hoskier et Cie, Paryż, Schweizerischer Bankverein, Zürich A/S, Københavns Handelsbank Copenhagen, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

283-11-12

I OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna dla Eksploatacji Letniska „Zamek Pieskowa Skala“

zawiadamia, że

ROZNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 18 kwietnia b. r. o godz. 16 w lokalu Zarządu przy ul. Emilii Plater Nr 35/5.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31/XII 1936 r., oraz rachunku strat i zysków i wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej oraz pokwitowanie władz; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Uchwalenie budżetu na 1937 r.; 7) Wnioski.

329-12-14

I OGŁOSZENIE

XVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Banku Komercyjnego, Spółki Akcyjnej w Krakowie

odbędzie się w dn. 15 kwietnia 1937 r. o godz. 16 w lokalu Banku w Krakowie, Rynek Gł. 15, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Rady i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz wniosek na udzielenie pokwitowania władzom Banku i na zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za 1936 r.; 3) Uchwała w przedmiocie rozdziału czystego zysku za 1936 r.; 4) Wybory do Rady oraz ustalenie wysokości marek prezencyjnych dla członków tejże Rady; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i oznaczenie wynagrodzenia; 6) Ewentualne wnioski.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. W tym celu powinni zgłosić do Dyrekcji piśmienne żądanie ze wskazaniem konkretnych wniosków i udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji, a to najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Na Walnym Zgromadzeniu ma prawo głosu każdy Akcjonariusz, który przynajmniej na 7 dni przed zebraniem Walnego Zgromadzenia złoży swe akcje lub dowody depozytowe w kasie Banku. Każda akcja daje 1 głos.

328

Rada

I OGŁOSZENIE

XXIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Ziemskiego Banku Hipotecznego, Spółki Akcyjnej

we Lwowie

odbędzie się w dn. 17 kwietnia 1937 r. o godz. 12 w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Słowackiego 14/1.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie oraz wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z działalności i stanu Banku za 1936 r., zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r. i udzielenie absolutorium Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Banku; 3) Rozdział zysku; 4) Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 5) Wnioski po myśli § 67 statutu.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni ci Akcjonariusze, którzy po myśli § 60 statutu najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Banku swoje akcje lub zaświadczenia, przewidziane prawem. Uprawnionym do wstępu na Walne Zgromadzenie będą wydane legitymacje.

Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mogą nie później jak 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego.

Lwów, dn. 27 lutego.

Dyrekcja Ziemskiego Banku Hipotecznego Spółki Akcyjnej
we Lwowie 314-12-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd Stołecznego Towarzystwa Budowlanego i Melioracyjnego

Spółka Akcyjna w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 7

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

odbędzie się w lokalu Spółki w dn. 3 kwietnia 1937 r. o godz. 11 rano z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór prezydium; 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Zebrania; 3) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 5) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1936 r.; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.; 7) Wybory na miejsce ustępujących członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej do dn. 27 marca w południe złożyć swoje akcje w Zarządzie Towarzystwa.

317

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Elektrobudowa“, Wytwórnia Maszyn Elektrycznych w Łodzi

ul. Kopernika 56/58

zawiadamia wszystkich PP. Akcjonariuszów Spółki o

ZGROMADZENIU WALNYM

które odbędzie się w dn. 10 kwietnia 1937 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Kopernika Nr 56/58, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za 1936 r. operacyjny; 5) Podział zysku; 6) Udzielenie Zarządowi pokwitowania; 7) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego na zasadzie kolejności; 8) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 9) Uchwalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1937 r.; 10) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu Walnym, winni — w myśl § 24 statutu — złożyć swe akcje najmiej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia Walnego w Zarządzie Spółki w Łodzi, przy ul. Kopernika Nr 56/58. Zamiast akcji mogą być złożone świadectwa depozytowe lub zastawowe polskich instytucji kredytowych rządowych lub prywatnych przez Rząd zatwierdzonych, lub zagranicznych przez Rząd aprobowanych. Składanie akcji uskutecznić można jednocześnie w godzinach biurowych do dn. 3 kwietnia 1937 r. włącznie, w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Kopernika Nr 56/58, gdzie jednocześnie wydawane będą legitymacje, uprawniające do wstępu na Zgromadzenie Walne

Zarząd
320-12-13

I OGŁOSZENIE

Thonet-Mundus, Polskie Fabryki Mebli Giętych, Spółka Akcyjna

XV WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 12 kwietnia 1937 r. o godz. 12 w południe w lokalu Spółki w Bielsku przy ul. 3 Maja 5.

Porządek dzienny:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Zawiadowczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok gospodarczy 1935/36;

2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie pokwitowania Radzie Zawiadowczej;

3) Powzięcie uchwały co do salda rachunku zysków i strat za rok gospodarczy 1935/36;

4) Wybór Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje wraz z kuponem 1935/36 najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Śląskim Zakładzie Kredytowym S. A. w Bielsku.

347

Rada Zawiadowcza

I OGŁOSZENIE

Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Opoczno“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 10 kwietnia 1937 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Szopena 12

**ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW
SPÓŁKI**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dokonanych w roku sprawozdawczym czynności; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysku; 5) Sprawa wynagrodzenia członków Zarządu; 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Szopena 12.

313-12-13

Zarząd Zakładów Rolniczo-Przemysłowych „Solanum“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 8 kwietnia 1937 r. o godz. 10 przed poł. odbędzie się w Tczewie przy ul. Za Dworcem 3/4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r. oraz uchwała o pokryciu strat; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybór członków Rady w miejsce ustępujących; 6) Wnioski Akcjonariuszów

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw, o ile odnośne wnioski złożone będą najpóźniej do dn. 27 marca 1937 r.

PP. Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Tczewie, ul. Za Dworcem 3/4, swoje świadectwa tymczasowe lub świadectwa depozytowe, wydane na dowód złożenia świadectw tymczasowych u notariusza, albo w instytucji kredytowej lub takiej zagranicznej, na którą zezwolił Minister Skarbu. W świadectwach depozytowych należy wymienić numery świadectw tymczasowych i stwierdzić, że świadectwa tymczasowe nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

322

I OGŁOSZENIE

Zarząd Drukarni Bydgoskiej, Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy

zawiadamia, że we wtorek dn. 20 kwietnia 1937 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14 w Bydgoszczy

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki w 1936 r.; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium oraz powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni co najmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Spółki, względnie kwity depozytowe w kasie Spółki przy ul. Poznańskiej 12/14.

325

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa „Przemysł Tłuszczowy” Schicht - Lever

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd Nr 1,

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936, 4) Udzielenie absolutorium Zarządowi; 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki; 6) Wybór 2 członków Zarządu i 6 członków Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 1/IV 1937 r. włącznie złożyć w zarządzie Towarzystwa Przemysł Tłuszczowy Schicht Lever Spółka Akcyjna w Warszawie, ul. Nowy Zjazd 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd
336-12-13

Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd Nr 1,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936, 4) Udzielenie absolutorium Zarządowi; 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki; 6) Wybór 4 członków Zarządu oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 1/IV 1937 r. włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów Spółka Akcyjna w Warszawie, Nowy Zjazd 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd
337-12-13

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Amunicyjne „Pocisk“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 kwietnia 1937 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej pod Nr 25 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r., podział zysku, udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania z czynności; 3) Plan działań i budżet na 1937 r.; 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów i hipotecznego ich zabezpieczenia; 4) Kupno i sprzedaż nieruchomości; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

338

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „ALBA“ Zjednoczone Fabryki Przemysłu Mineralnego

Spółka Akcyjna we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w piątek dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 12.30 w lokalu Zarządu Spółki we Lwowie, ul. Fredry 9, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków i powzięcie uchwały w sprawie nadwyżki bilansowej; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności; 6) Zmiana statutu Spółki treści następującej: paragraf 10 statutu uzupełnia się słowami: „oraz d) Komisja Rewizyjna”; w paragrafie 19 statutu zmienia się początek pierwszego zdania następująco: „Rada Nadzorcza składa się z 5 do 8 członków”; po paragrafie 19 statutu dodaje się § 19 a) z napisem: „d) Komisja Rewizyjna” o brzmieniu następującym: „Komisja Rewizyjna składa się z 5 członków, wybranych na jeden rok przez Walne Zgromadzenie. Zakres działania Komisji Rewizyjnej określa ustawa”; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu, Rady Nadzorczej, delegata Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1937 r.; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem akcje lub świadectwa tymczasowe wzgl. notarialne lub bankowe dowody depozytowe. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

351-12-13

Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, Spółka Akcyjna

niniejszym ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów Spółki na
NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
mające się odbyć w dn. 31 marca 1937 r. o godz. 10 przed poł.
w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu z następującym
porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Udzielenie Zarządowi upoważnienia do odstąpienia Skarbowi Państwa linii kolejowych od stacji Piekło do stacji Grodziec i od stacji Piekło do stacji Strzemieszyce, stanowiących współwłasność Towarzystwa; 3) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej; 4) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 5) Zmiana statutu, a mianowicie: § 3 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „We wszystkich wypadkach przez prawo i statut niniejszy przewidzianych Spółka jest obowiązana pomieszczać ogłoszenia: w „Monitorze Polskim” i czasopiśmie „Polska Gospodarcza”, oraz w jednym z dzienników, wybranym w tym celu przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów” — otrzymuje brzmienie następujące: „We wszystkich wypadkach przez prawo i statut niniejszy przewidzianych Spółka jest obowiązana pomieszczać ogłoszenia w „Monitorze Polskim” i czasopiśmie „Polska Gospodarcza”; § 17 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Uchwały Rady Nadzorczej będą protokołowane. Protokoły będą podpisywane przez obecnych. Księga protokołów powinna być oparafowana i zaświadczona przez sąd rejestrowy” — otrzymuje brzmienie następujące: „Uchwały Rady Nadzorczej będą protokołowane. Protokoły będą podpisywane przez obecnych”; § 19 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Dla sprawdzania sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat, Walne Zgromadzenie wybiera corocznie, zwykłą większością oddanych głosów, Komisję Rewizyjną, składającą się z pięciu członków” — zostaje skreślony; § 20 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być wybierani ani z pośród członków Zarządu, ani Rady Nadzorczej, ani z pośród innych osób, biorących udział w prowadzeniu Spółki. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być powoływani do udziału w kierownictwie Spółki” — zostaje skreślony; § 21 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Członkowie Komisji Rewizyjnej poza zwrotem poniesionych przez nich wydatków w związku ze sprawowaniem ich czynności w Spółce, otrzymują stałe wynagrodzenie, wysokość którego uchwała Walne Zgromadzenie” — zostaje skreślony; § 22 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego” — zmienia numerację na § 19 i otrzymuje brzmienie następujące: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego w siedzibie Spółki w Grodźcu, lub też w Warszawie. Wybór miejsca zwołania Walnych Zgromadzeń należy do organu zwołującego”; Wobec wykreślenia ze statutu §§ 19, 20 i 21, dotychczasowe §§ 23, 24, 25 i 26 otrzymują następującą numerację, a mianowicie: § 23 na § 20, § 24 na § 21, § 25 na § 22, § 26 na § 23; § 27 statutu, którego brzmienie dotychczasowe było: „Wszystkie sprawy, nie objęte statutem, decydowane będą na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 39/1928, poz. 883) „Prawo o spółkach akcyjnych”, oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3 marca 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 86/1930, poz. 664)” — zostaje skreślony.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego.

323

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich SPÓŁKA AKCYJNA

Siedziba: Warszawa, ul. Kapucyńska Nr 3.

Zarząd Towarzystwa Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, Spółki Akcyjnej, ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z § 20 statutu — zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 14 kwietnia 1937 r. o godz. 11 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ulicy Kapucyńskiej Nr 3.

Porządek dzienny:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i mianowanie Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej za okres operacyjny 1936.
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków;
- 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium co do wypełnienia powierzonych im obowiązków;
- 5) Mianowanie członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących z powodu upływu czasu trwania ich mandatów;
- 6) Ustalenie poborów członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Sprawy, których umieszczenia na porządku dziennym żądają Akcjonariusze, zgodnie z § 394 Kodeksu Handlowego.

Zwołane Zgromadzenie będzie mogło ważne obradować, jeżeli ilość akcji reprezentowanych wyniesie co najmniej piątą część kapitału zakładowego.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w wymienionym wyżej Zgromadzeniu; złożenie przez nich akcji nie jest wymagane.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie wziąć udział w wymienionym powyżej Zgromadzeniu lub też być zastąpionymi przez pełnomocnika, winni złożyć swoje akcje najpóźniej dnia 5 kwietnia 1937 r.:

w Francji: w Banku „Sté Gle de Crédit Industriel et Commercial” w Paryżu, 66, rue de la Victoire, i w jego oddziałach, a na prowincji — we wszystkich bankach niejskowych, należących do jego grupy; w Banku „Banque de l'Union Parisienne” w Paryżu, 6 et 8, Boulevard Haussmann; w Banku „MM. de Neuflyze et Cie” w Paryżu, 31, rue Lafayette; w Banku „Banque Franco-Polonaise” w Paryżu, 15, rue des Pyramides;

w Szwajcarii: w Banku „Banque Darier et Cie” w Genewie, 4, Boulevard du Théâtre,

i najpóźniej w dn. 7 kwietnia 1937 r.:

w Polsce: w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Kapucyńska Nr 3; w Banku Handlowym w Warszawie; w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie; w Banku Francusko-Polskim w Warszawie, ul. Czackiego 4.

Akcje, złożone w ten sposób, pozostaną w depozycie aż do rozwiązania Walnego Zgromadzenia.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

335

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Likwidatorowie Spółki Akcyjnej

„Kolej Lokalna Toruń—Czarnowo” w likwidacji

zwołują

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Toruń—Czarnowo w likwidacji na dz. 9 kwietnia 1937 r. na godz. 16.30 do Torunia — sala Starostwa Krajowego Pomorskiego.

Porządek obrad obejmuje:

- 1) Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów, bilansu likwidacji na dz. 31/XII 1936 r. oraz rachunku zysków i strat za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1936 r.;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 4) Wolne wnioski.

Ewentualne zadanie umieszczenia poszczególnych spraw do porządku obrad powinno być zgłoszone nie później niż na 14 dni przed terminem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Przedstawiciele Skarbu Państwa i związków samorządowych wykonawców mogą prawo głosowania na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile przedłożą urzędowe poświadczenie, dotyczące posiadania odnośnych akcji. Akcjonariusze prywatni winni złożyć akcie Spółki co najmniej 7 dni przed terminem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w lokalu Spółki w Toruniu lub u notariusza Zakrzewskiego w Toruniu, ul. Chełmińska Nr 4.

Kolej Lokalna Toruń—Czarnowo
Spółka Akcyjna w likwidacji

(—) Dr Twaróg

(—) Bolt

(—) Wóciak
321

I OGŁOSZENIE

Zarząd Rosyjsko-Włoskiego Towarzystwa Wyrobów Włóknistych

Spółki Akcyjnej w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 20 kwietnia 1937 r. o godz. 11 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego, w gmachu Hipoteki, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.;
- 2) Wybory do władz Towarzystwa;
- 3) Upoważnienie Zarządu do działań hipotecznych;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wnioski Akcjonariuszów.

W myśl art. 399, § 2 Kodeksu Handlowego, PP. Akcjonariusze, chcący przjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Biurze Zarządu swe akcje lub też dowody zdeponowania ich u notariusza, przynajmniej na tydzień przed wyznaczonym terminem Zgromadzenia.

330-12-14

I OGŁOSZENIE

Włosko-Polskie Towarzystwo Górnicze Rybnik „SIPMER”**Societa Italo-Polacca Miniere Rybnik „SIPMER”**

Spółka Akcyjna w Mediolanie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż na dz. 31 marca 1937 r. (XV) na godz. 16, zostanie zwołane w Rzymie, przy Via Versilia 2

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Rozpatrzenie stanu rachunków na dz. 31 grudnia 1936 r. i powzięcie odnośnych uchwał;
- 3) Wybór jednego wyłącznego zarządcy;
- 4) Określenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla zarządcy;
- 5) Określenie stałego rocznego wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej — w myśl przepisów z d. 24.VII 1936 r. (XIV) Nr 1548.

Właściciele akcji imiennych, pragnący skorzystać z prawa głosu, winni wnieść swe akcje do księgi Towarzystwa co najmniej na trzy dni przed terminem Zgromadzenia. Akcje na okaziciela winny być zdeponowane w „Banca Commerciale Italiana” w Mediolanie co najmniej na osiem dni przed terminem Zgromadzenia.

331-12-13

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zjednoczone Zakłady Materiałów Wybuchowych i Azotu

Spółka Akcyjna, Łaziska—Górne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 13 kwietnia 1937 r. o godz. 12 w biurze Zarządu Spółki w Łaziskach-Górnych odbędzie się

**DRUGIE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Zjednoczonych Zakładów Materiałów Wybuchowych i Azotu, Spółka Akcyjna Łaziska-Górne, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za okres od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1936 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1936 r., rachunku strat i zysków i podział zysku;
- 4) Udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi;
- 5) Wolne wnioski.

Każda akcja daje na Walnym Zgromadzeniu prawo do jednego głosu. PP. Akcjonariusze mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze mogą wykorzystać prawo głosu przez pełnomocników, przy czym pełnomocnictwo nie potrzebuje notarialnego uwierzytelnienia.

Zarząd:

(—) Dr Jan Namysłowski (—) Stanisław Żmudziński
327-12-14**Zarząd Towarzystwa Wyrobów Dziaonych i Tkanych „R. Lipszyc”**

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w czwartek, dn. 15 kwietnia 1937 r. o godz. 4 pp. odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Piramowicza 11/13

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu wraz z opinią Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r., tudzież powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 2) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz określenie ich wynagrodzenia;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mogą zgłosić wnioski na Walne Zgromadzenie do dn. 31 marca 1937 r. oraz życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu winni złożyć swoje akcje Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem.

318

Włocławska Fabryka Surogatów Kawy i Cykorii „Stella”

Spółka Akcyjna we Włocławku

Bilans za rok operacyjny 1935/36

AKTYWA. — Place, budynki i ruchomości zł 628 260.87; Gotówka, weksle i papiery %% zł 59 487.97; Gotowe wyroby i surowiec zł 297 733.24; Dłużnicy zł 467 940.39; **Razem zł 1 453 422.47.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000.00; Fundusz rezerwowy zł 186 727.30; Fundusz ubezpieczeniowy zł 122 968.03; Fundusz amortyzacyjny zł 181 738.80, dopisano w roku sprawozdawczym zł 29 368.88, razem zł 211 107.68; Zobowiązania zł 410 008.61; Zysk netto zł 22 610.85; **Razem zł 1 453 422.47.**

Straty i zyski

Produkcja i robocizna zł 177 512.76; Koszty administracji ogólnej zł 194 321.86; Koszty sprzedaży zł 726 595.80; Koszty kredytów zł 17 114.87; Podatki państwowe i komunalne zł 73 730.74; Straty na odbiorach zł 29 278.73; Amortyzacja zł 32 518.88; Zysk netto zł 22 610.85; **Razem zł 1 273 684.49.**

Zysk brutto z kamp. 1935/36 zł 1 273 684.49.

315

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Przemysłowych „Standard-Gips“, Spółka Akc.
w e L w o w i e

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w piątek dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 12 w południe w lokalu Zarządu Spółki we Lwowie, ul. Fredry 9 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności; 6) Zmiana statutu Spółki treści następującej: W § 3 statutu po słowie „Rada Nadzorcza” dodaje się „i Komisja Rewizyjna”, uzupełnia się § 9 statutu przez dodanie nowego paragrafu 9 a); „Komisja Rewizyjna składa się z 5 osób, wybranych przez Walne Zgromadzenie na przeciąg jednego roku. Zakres działania Komisji Rewizyjnej określa ustawa”; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1937 r. oraz dla Rady Nadzorczej za lata 1936 i 1937; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem akcje lub świadectwa tymczasowe wzgl. notarialne lub bankowe dowody depozytowe. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 352-12-13

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Przezorność“, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że w dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Towarzystwa w Warszawie przy placu Napoleona Nr 9 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawa przeniesienia portfeli ubezpieczeń na życie Towarzystwa Ubezpieczeń „Przezorność” Spółka Akcyjna do Angielskiej Spółki Akcyjnej Towarzystwa Ubezpieczeń Prudential „The Prudential Assurance Company Limited”;
3) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisanych.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, pl. Napoleona Nr 9 akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 350

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki i Pralni Bielizny „Opus“, Spółka Akcyjna

w W a r s z a w i e

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 kwietnia 1937 r. o godz. 7 po poł. odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Nowolipki 5

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.; 4) Podział zysków za 1936 r.; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.; 6) Wybory 2 członków Zarządu i 5 Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Prawo do uczestniczenia w Walnym Zebraniu mają tylko Akcjonariusze, którzy na 7 dni przed Walnym Zebraniem złożą swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu, Nowolipki 5. 339-12-13

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Towarzystwo Miejskich i Międzymiastowych
Komunikacyj Autobusowych, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 16 kwietnia 1937 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie firmy przy ul. Nowy Świat 16 m. 35 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

powyższej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie obu sprawozdań; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1936 r. oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.; 4) Udzielenie Zarządowi i Komisji Rewizyjnej pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków w roku operacyjnym 1936; 5) Wybory Zarządu; 6) Wybory Komisji Rewizyjnej; 7) Pozwicie uchwały w przedmiocie pokrycia strat oraz dalszego istnienia przedsiębiorstwa. 326

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego
dawniej Magister Klawe, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 kwietnia 1937 r. o godz. 4 po poł. w biurze Zarządu Spółki, przy ul. Karolkowej Nr 22/24 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz podział zysków za rok operacyjny 1936 i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zebraniu, winni złożyć w biurze Zarządu akcje swoje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych, zatwierdzonych przez władze, z wyszczególnionymi numerami akcji, najpóźniej na 7 dni przed terminem Zebrania. 334-12-15

Kolej Lokalna Lwów—Stojanów, Spółka Akcyjna

Bilans majątku na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Wartość skupionej przez Skarb Państwa kolei zł 11 579 917.00; Majątek płynny: Gotówka: Kasa i banki zł 543 923.48; Papiery procentowe zł 102 000.00 = zł 12 225 840.48.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 8 691 120.00; 2) Kapitały rezerwowe, Eksploatacyjny kapitał rezerwowy zł 134 668.76 = zł 8 825 788.76; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z 31/XII 1935 r. zł 845 127.36, b) dopisano w 1936 r. zł 15 042.08 = zł 860 169.44; Zobowiązania: 1) Pożyczka pierwszeństwa zł 2 028 627.56; 2) Dywidenda zł 4 822.20, 3) Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych Lwów rachunek bieżący zł 1 367.06; 4) Różne zł 400.00 = zł 2 035 216.82; Fundusze specjalne: Nadzwyczajna rezerwa zł 89 805.16; Zyski: a) pozostałość z 1935 r. zł 409.87, b) za 1936 r. zł 414 450.43 = zł 414 860.30 = zł 12 225 840.48.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 20 627.89; Oprocentowanie pożyczki pierwszeństwa z dodatkiem administracyjnym zł 88 918.88; Zysk zł 414 860.30 = zł 524 407.07.

MA. — Przeniesienie z 1935 r. zł 409.87; Renta skupu zł 516 118.92; Procenty z lokacji zł 7 878.28 = zł 524 407.07. 324

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!

„Polskarob“ Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, Spółka Akcyjna

Bilans za 1936 r.

AKTYWA		PASYWA	
zł	zł	zł	zł
I.—Majątek stały:		I.—Kapitały własne:	
Statki morskie	7 766 527 06	Kapitał akcyjny	1 000 000 00
Urządzenia przeładunkowe na moło w Gdyni	4 228 531 69	Kapitał zapasowy	350 000 00
Grunty w Gdyni	158 728 55	Fund. rezerw. amortyz.	7 436 374 08
Budynki: a) administracyjne	596 825 15	II.—Kapitał amortyzacyjny:	
b) mieszkalne	21 229 78	Saldo z roku ubiegłego	5 803 474 23
Ruchomości	196 185 52	Dopisano w roku sprawozdawczym	476 490 14
II.—Majątek płynny:		III.—Zobowiązania:	
Gotówka w kasie	4 082 85	Wierzyciele:	
Gotówka w bankach	413 939 65	a) odbiorcy	9 107 26
Papiery procentowe:		b) dostawcy	865 563 29
Poż. Nar. i Inwestycyjne	123 540 00	c) różni	798 498 25
Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach	822 674 18		1 673 168 80
Materiały:			
na składzie zwykłym	74 270 99		
na składzie wolnocłowym	9 682 02		
Dłużnicy: a) odbiorcy	2 307 424 93		
b) różni	15 864 88		
	<u>16 739 507 25</u>		<u>16 739 507 25</u>
Kaucje udzielone	41 000 00	Kaucje	57 300 00
Kaucje otrzymane	16 300 00		

Rachunek zysków i strat za 1936 r.

STRATY		ZYSKI	
zł	zł	zł	zł
Koszty administracji	1 044 328 50	Wpływy za: przeładunek	1 877 063 19
Świadczenia publiczne	158 648 62	trymerkę i inne	1 384 054 71
Koszty przeładunku	1 531 597 30	Wpływy z eksploatacji statków morskich	2 708 229 94
Koszty eksploatacji statków morskich	2 539 004 68	Wpływy Maklerki Okrętowej	473 727 62
Wydatki Makl. Okrętowej	164 316 36	Wpływy Działu Bunkrowego	350 353 19
Wydatki Działu Bunkrowego	322 354 84	Prowizje komisowe	127 550 87
Odsetki wypłacone	10 408 64	Odsetki otrzymane	23 212 11
Różnice kursowe	657 84	Różnice kursowe	4 947 52
Utrzymanie nieruchomości	1 538 79	Wpływy z nieruchomości	1 617 50
Wydatki jadalni robotniczej	4 915 23	Wpływy jadalni robotniczej	4 915 23
Zlikwidowane obiekty:		Odszkodowanie za skondemnowane statki morskie	8 486 17
Statki morskie	zł 9 571 00	Kapitał amortyzacyjny:	
Urządzenia przeładunk.	zł 8 550 00	Amortyzacja zlikwidowanych obiektów:	
Ruchomości	zł 15 739 79	statki morskie	zł 9 570 00
Fundusz rezerw. amortyz.	710 474 95	urząd. przeładunk.	zł 8 550 00
Amortyzacja	476 490 14	ruchomości	zł 16 318 63
	<u>6 998 596 68</u>		<u>34 438 63</u>
			<u>6 998 596 68</u>

Rada Nadzorcza: (—) Alfred Falter, Prezes

Zarząd: (—) Inż. Napoleon Korzón

319

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Parfumerie d'Orient“, Spółka Akcyjna
w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 14 kwietnia 1937 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego 16 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1936 r. oraz podział zysków; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie złożonego przez Zarząd preliminarza budżetowego na 1937 r.; 5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje na okaziciela lub kwity depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

348

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Ropa“, Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego
W E L W O W I E

zawiadamia, że w dn. 3 kwietnia 1937 r. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu we Lwowie, przy ul. Nabelaka L. 30
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW
z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia z dn. 9 maja 1936 r.; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za 1936 r. oraz przedłożenie bilansu i r-ku strat i zysków; 3) Wniosek Komisji Rewizyjnej na udzielenie władzom pokwitowania z ich działalności; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku za 1936 r.; 5) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej — po myśli § 13 statutu; 6) Wnioski i interpelacje.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub zaświadczenia o złożeniu akcji w depozycie najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki we Lwowie, przy ul. Nabelaka L. 30.

298-11-12

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Mydeł i Perfum
„Warszawskie Laboratorium Chemiczne“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 marca 1937 r. o godz. 15 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej Nr 61 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Przyjęcie sprawozdania Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i bilansu Spółki za 1936 r. oraz pokwitowanie Zarządu z czynności tegoż roku; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 4) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do uzupełnienia swej listy drogą kooptacji na rok 1937 (§ 15 statutu); 6) Wolne wnioski.

Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość przedstawionych akcji. PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem złożyć Zarządowi swe akcje lub odnośne kwity depozytowe.

346

Zakład Lecznicy „Pod Piastem“ w Inowrocławiu

Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans za czas od dn. 1/I do dn. 31 XII 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, banki zł 14 892.51; Papiery zł 1.00; Dłużnicy hipoteczni zł 11 000.00; Nieruchomości, ruchomości zł 66 195.58; Straty z lat ubiegłych zł 148 974.71; Straty za 1936 r. zł 2 757.53; **Ogółem zł 243 821.33.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 161 322.25; Wierzyciele zł 76 970.68; Dywidenda, tantiema zł 2 728.40; Sumy przejściowe zł 2 800.00; **Ogółem zł 243 821.33.**

Rachunek strat i zysków

STAN CZYNNY. — Koszty eksploatacji zł 6 252.86; Koszty ogólne zł 5 815.85; Amortyzacja nieruchom. zł 1 322.25; **Ogółem zł 13 390.96.**

STAN BIERNY. — Wpływy z komornego zł 6 143.78; Odsetki zł 785.13; Należności odpisane zł 3 704.52; Strata za rok 1936 zł 2 757.53; **Ogółem zł 13 390.96.**

332

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„MAZOWIA“, Fabryka Mebli Giętych w Radomsku

zwołuje na dz. 14 kwietnia 1937 r. o godz. 4 po poł. w Radomsku w lokalu Spółki przy ul. Dobryszczyckiej Nr. 1

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunków zysków i strat za 1936 r., powzięcie uchwały co do pokrycia strat i udzielenia Zarządowi absoluterium z czynności w 1936 r.; 2) Określenie wysokości kredytu Spółki; 3) Wybór członków Zarządu; 4) Wybór prezesa Zarządu; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie poborów członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia spraw dodatkowych na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądania takie zgłaszać należy piśmiennie do Zarządu ze wskazaniem konkretnych wniosków oraz udowodnieniem posiadania wymaganej ilości akcji najpóźniej do dn. 31 marca 1937 r.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci akcjonariusze, którzy złożą w Spółce akcje lub zaświadczenie, odpowiadające wymogom Statutu Spółki, najpóźniej do dn. 6 kwietnia. Do instytucji kredytowych, uprawnionych do wydawania w mowie będących zaświadczeń, upoważniona jest także Oesterreichische Industrie Kredit, Aktien Gesellschaft w Wiedniu. Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

355

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie „Vita i Krakowskie“
SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 9 kwietnia 1937 r. o godz. 11 rano w lokalu Towarzystwa przy ul. Jasnej 6, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie;
2) Wybór przewodniczącego;
3) Zmiana statutu; paragraf 1 brzmieć będzie: „Towarzystwo działa pod firmą: „Zjednoczone Towarzystwo Ubezpieczeń „VITA-KOTWICA“ Spółka Akcyjna“; paragraf 25 brzmieć będzie: „Zarząd składa się z 2 do 5 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona“;
4) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej;
5) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 394 Kodeksu Handlowego, Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądanie takie należy zawczasu pisemnie złożyć na ręce Zarządu

Właściciele akcji, chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć je w Towarzystwie i nie odbierać przed zakończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

345

I OGŁOSZENIE

Zarząd Pierwszej Warszawskiej Palarni Kawy, Cykorii
i Surogatów Kawy „Pluton“ T. i M. Tarasiewiczów, Spółka Akcyjna
w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 kwietnia 1937 r. o godz. 17 w lokalu przy ul. Żytniej Nr. 10 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zebrania; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Podział zysków za 1936 r.; 5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego wydatków na 1937 r. oraz preliminarza dodatkowych kosztów wykończenia domu na posesji Grzybowska Nr 37 w Warszawie; 6) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Żytniej Nr 10 swoje akcje względnie kwity na zdeponowane akcje u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej.

341

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warsz. Tow. Fabryk Wyr. Metalow. i Emal. „Wulkan“
SPÓŁKA AKCYJNA

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

56 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w dn. 15 kwietnia 1937 r. o godz. 18 w biurze Tow. w Warszawie przy ul. Jagiellońskiej 4/6.

Porządek dzienny:

1) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1935/36; 2) Uchwała w sprawie pokrycia strat i preliminarz wydatków na 1936/37 r.; 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów oraz nabywania i sprzedaży nieruchomości; 4) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Uchwała w myśl art. 430 Kodeksu Handlowego; 6) Ustalenie pism do oficjalnych ogłoszeń.

344

Włocławska Fabryka Lin i Drutu Stalowego dawn. C. Klauke, Sp. Akc.
we Włocławku

Bilans za rok operacyjny 1935/36

AKTYWA. — Place, budynki i ruchomości zł 982 933.79; Gotówka, weksle i papiery % zł 69 002.63; Materiały, surowce i gotowe wyroby zł 431 861.46; Dłużnicy zł 224 576.33; Strata w 1935/36 r. zł 11 650.64; **Razem zł 1 720 024.85.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000.00; Kapitał zapasowy zł 174 600.36; Kapitał asekuracyjny zł 161 244.60; Rezerwa na inwestycje zł 45 000.00; Rezerwa na podatki zł 28 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 294 133.39, odpisano w roku sprawozdawczym zł 17 983.78, dopisano w roku sprawozdawczym zł 60 504.25, razem zł 336 653.86; Zobowiązania zł 474 006.28; Sumy przechodnie zł 519.75; **Razem zł 1 720 024.85.**

Straty i zyski

Koszty ogólne fabrykacji zł 1 069 999.52; Koszty administracji ogólnej zł 127 598.33; Koszty sprzedaży zł 75 352.86; Koszty kredytów zł 6 990.32; Podatki państwowe i komunalne zł 39 577.76; Różne straty zł 21 574.44; Amortyzacja zł 60 504.25; **Razem zł 1 401 597.48.**

Osiągnięto ze sprzedaży zł 1 389 946.84; Strata w roku 1935/36 zł 11 650.64; **Ogółem zł 1 401 597.48.** 316

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Drukarnia Techniczna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 kwietnia 1937 r. o godz. 18 w I terminie, a w razie braku quorum o godz. 19 w II terminie, w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Czackiego 3/5 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania i udzielenie pokwitowania Zarządowi z czynności, dokonanych w 1936 r.;
- 5) Powzięcie uchwały w sprawie straty za 1936 r.;
- 6) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki swoje akcje lub dowody ich zdeponowania przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem.

Ewentualne wnioski PP. Akcjonariuszów winny być zgłoszone w terminie ustawowym. 354-12-14

Kolej Lokalna Drohobycz-Truskawiec, Spółka Akcyjna

w likwidacji

Bilans likwidacyjny na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek płynny: Gotówka: Kasa i banki zł 32 071.88; Dłużnicy: 1) Skapitalizowana renta skupu zł 1 623 381.24; 2) Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych Lwów zaliczki budowlane zł 290.14 = zł 1 623 671.38; Strata za 1936 r. zł 57 918.25 = zł 1 713 661.51.

STAN BIERNY. — Kapitał własny: 1) Kapitał akcyjny zł 1 402 500.00; 2) Kapitał rezerwowy. Eksploatacyjny kapitał rezerwowy zł 290.14 = zł 1 402 790.14; Zobowiązania: 1) Pożyczka pierwszeństwa zł 267 487.64; 2) Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych Lwów rachunek bieżący zł 1 366.99 = zł 268 854.63; Zysk z 1935 r. zł 42 016.74 = zł 1 713 661.51.

Rachunek zysków i strat za 1936 r.

STRATY. — Koszty likwidacji zł 22 098.08; Oprocentowanie pożyczki pierwszeństwa z dodatkiem administracyjnym zł 11 723.64; Podatek dochodowy zł 10 149.65; Strata na skupie kolei zł 15 193.67 = zł 59 165.04.

ZYSKI. — Procenty z lokacji zł 1 146.80; Uznane reklamacje zł 99.99; Strata za 1936 r. zł 57 918.25 = zł 59 165.04. 353

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „CERATA”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1937 r. o godz. 11 rano odbędzie się w biurze Zarządu Spółki, Czerniakowska 84 w Warszawie

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r., bilans oraz r/k zysków i strat za tenże okres; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Budżet wydatków na 1937 r.; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni najmniej na 7 dni naprzód złożyć swe akcje względnie kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki, Czerniakowska 84. 340

I OGŁOSZENIE

Zarząd I Pol. Towarzystwa Kąpieli Morskich, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w Warszawie w dn. 28 kwietnia 1937 r. o godz. 18 ul. Szopena 14 m. 5.

Porządek dzienny:

- 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Zatwierdzenie bilansu; 3) Wybór władz Towarzystwa; 4) Wolne wnioski.

343-12-15

Dyrekcja Banku Towarzystw Spółdzielczych, Spółki Akcyjnej

po raz drugi zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW BANKU

odbędzie się 31 marca 1937 r. o godz. 17 w lokalu Banku, Jasna 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie z działalności Banku, bilans oraz rachunek strat i zysków za 1936 r.; 2) Budżet wydatków na rok 1937; 3) Ustalenie liczby członków Rady. Wybory członków Rady i członków Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Karty wstępu mogą otrzymać tylko ci akcjonariusze, na których imię akcje zostały przepisane w księgach Banku nie później, niż na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 342

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc.

Belgijsko-Polskie Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Belpol

zawiadamia, że w dn. 14 kwietnia 1937 r. o godz. 18 odbędzie się w Warszawie przy ul. Jasnej 5

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie bilansu rachunku strat i zysków za 1936 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności; 3) Upoważnienie Zarządu do kredytowania się, nabywania i sprzedawania nieruchomości; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i Zarządu i określenie wynagrodzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje w biurze Spółki — zgodnie z art. 59 prawa o spółkach akcyjnych. 349

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych Ćmielów“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 31 marca 1937 r. o godz. 18 odbędzie się w Dyrekcji Spółki w Krakowie przy ul. Basztowej 17

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 5) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.; 7) Wybór Rady Nadzorczej i Zarządu; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje w biurze Spółki w Krakowie przy ul. Basztowej 17 najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

301

II OGŁOSZENIE

OSADA Spółka Akcyjna Budowy Domów w Gnieźnie

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI odbędzie się w sobotę dn. 3 kwietnia 1937 r. o godz. 17 w lokalu Hotelu Centralnego w Gnieźnie, ul. Mieczysława 7.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania;
2) Przedłożenie bilansu oraz rachunków strat i zysków za rok obrachunkowy 1936, tudzież sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
3) Zatwierdzenie sprawozdań oraz bilansu i rachunków strat i zysków, tudzież uchwała, dotycząca podziału zysków;
4) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej;
5) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w zebraniu, winni złożyć swoje akcje wzgl. dowody, zastępujące posiadanie akcji, na 7 dni przed terminem zebrania w biurze Spółki w Gnieźnie, ul. Mieczysława 7.

255-10-12

I OGŁOSZENIE

Zarząd Browaru i Fabryki Kwasu Węglowego Sukc. K. Anstadta
Spółka Akcyjna w Łodzi

ma zaszczyt zawiadomić, że w sobotę dn. 17 kwietnia 1937 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu przy ul. Pomorskiej Nr 34/36 odbędzie się

49 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek dzienny:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r. i w związku z tym udzielenie pokwitowania Zarządowi z dopełnionych czynności; 4) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wyznaczenie stałych poborów dla członków Zarządu i określenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za 1937 r.; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód ich złożenia u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej z wyszczególnieniem posiadanych numerów akcji nie później, jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

323-12-14

KU PRZEBUDOWIE GOSPODARCZEJ

WYTYCZNE INWESTYCYJ PAŃSTWOWYCH

Wydawnictwo zawiera:

PRZEMÓWIENIA SEJMOWE

PRZEDSTAWICIELI RZĄDU

O PROGRAMIE
INWESTYCYJNYM

oraz

ZESTAWIENIE ELEMENTÓW
UKŁADU GOSPODARCZEGO
POLSKI

ujęte w mapach i wykresach

Do nabycia
w adm. tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA“
oraz w księgarniach

Cena zł 1.50

Nakładem tygodnika
„POLSKA GOSPODARCZA”

• wydana została książka

D^{ra} Jerzego Rawity Gawrońskiego

pod tytułem

„WIERZYTELNOŚCI
CUDZOZIEMCÓW
W NIEMCZECH”

zawierająca
szczegółowe aktualne informacje
w sprawie
kapitałów i kredytów zagranicznych
w Niemczech

Cena zł 3⁰⁰

Do nabycia w Administracji
tyg. „Polska Gospodarcza”
Warszawa, Elektoralna 2

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stałe uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.-

Cena „Uzupełnień” zł 7.-

■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■ kwartalnie ■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■

Nakładem Tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE W SZYTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SJEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO